

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters

Oversigt
over
Selskabets Virksomhed

1989-1990

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard · København 1990

Publikationsrækker · *Series of Publications*

The Academy issues the following series of publications:

Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) (<i>Annual Report. With an English Summary</i>)	<i>Bibliographical Abbreviation:</i> Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°) Historisk-filosofiske Skrifter (4°) (<i>History, Philology, Philosophy, Archaeology, Art History</i>)	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) (<i>Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology</i>)	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Skrifter (4°) (<i>Botany, Zoology, General Biology</i>)	Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

The majority of the monographs are in English. Those published in Danish contain a summary in either English, German or French.

Adresse/*The address is:*

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab/
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters
H. C. Andersens Boulevard 35
DK-1553 Copenhagen V
Denmark*

Selskabets kommissionær/*The publications are sold by the agent of the Academy:*

*MUNKSGAARD BOG- OG TIDSSKRIFTSERVICE/
MUNKSGAARD EXPORT AND SUBSCRIPTION SERVICE
Nørre Søgade 35
DK-1370 Copenhagen K
Denmark*

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1989-1990

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard · København 1990

Redaktionen sluttet den 1. juli 1990
Færdig fra trykkeriet den 6. november 1990

INDHOLDSFORTEGNELSE

<i>Forkortelser anvendt</i>	6
<i>Præsidium og sekretariat</i>	7
<i>Medlemmer</i>	8
Indenlandske medlemmer. Humanistiske klasse	8
Indenlandske medlemmer. Naturvidenskabelige klasse	13
Udenlandske medlemmer. Humanistiske klasse	21
Udenlandske medlemmer. Naturvidenskabelige klasse	27
Indenlandske medlemmer efter indvalgsår	38
<i>Tillidshverv</i>	40
Interne hverv	40
Fælles for begge klasser	44
Humanistiske klasse	45
Naturvidenskabelige klasse	46
UAI, Union Académique Internationale	47
ICSU, International Council of Scientific Unions	49
CIOMS, Council for International Organization of Medical Sciences	62
<i>Medlemsmøder · 248. sæson</i>	63
<i>Behandlede sager. Personalialia</i>	
Legater	77
Møder i Selskabets lokaler	79
International repræsentation	81
Udgivne og optagne publikationer 1989-90	82
Personalialia	83
<i>Regnskaber</i>	
Videnskabernes Selskab	85
Videnskabernes Selskabs Bidragsfond	87
Videnskabernes Selskabs Legatkonto	89
Niels Bohr Legatet	91
Lillian og Dan Finks Fond	93
Emil Herborgs Legat	95
Aksel Tovborg Jensens Legat	97
Mag.art. Marcus Lorenzens Legat	99
Suhrs Legat	102
Inge Lehmann's Legat af 1983	104

Beretninger

Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark	106
ESF, European Science Foundation	107
Udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie	107
Forskningsarealer: Stavns Fjord, Draved, Løvenholm	108
Udforskning af Danmarks ældste landbrug og de samtidige naturforhold	110
Acta Zoologica	111
Registrering af litterære kilder til dansk historie	111
Undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	112
CLG, Corpus Lexicographorum Graecorum	112
Etymologicum Genuinum	113
TLL, Thesaurus Linguae Latinae	113
Carlsbergfondets syriske ekspeditioner	114
Danmarks Akvarium, Charlottenlund	114
Physica Scripta	115
<i>UAI</i> <i>Union Académique Internationale</i>	115
I. CVA, Corpus Vasorum Antiquorum	116
V. NGML, Novum Glossarium Mediae Latinitatis	117
XII. MMB, Monumenta Musicae Byzantinae	117
XVIII. CPD, A Critical Pāli Dictionary	118
XX. CAA, Corpus Antiquitatum Americanensium	118
XXII. FHA, Fontes Historiae Africanae	118
XXVI. SNG, Sylloge Nummorum Graecorum	119
XXVIII. LIMC, Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae	119
XXXI. ALE, Atlas Linguarum Europae	119
XXXV. JAI, Jewish Art Index	120
CIPSH, Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines	121
<i>ICSU</i> <i>International Council of Scientific Unions</i>	122
COSPAR Committee on Space Research samt SCOSTEP	123
IAU International Astronomical Union	123
IGBP International Geosphere-Biosphere Programme	123
IGU International Geographical Union	123
IMU International Mathematical Union	124
INQUA International Union for Quaternary Research	124
IUB International Union of Biochemistry	125
IUBS International Union of Biological Sciences	125
IUCr International Union of Crystallography	125
IUGG International Union of Geodesy and Geophysics	126
IUGS International Union of Geological Sciences	127
IMA International Mineralogical Association	127
IUHPS International Union of History and Philosophy of Science	128
IUIS International Union of Immunological Societies	128
IUMS International Union of Microbiological Societies	128

IUNS	International Union of Nutritional Sciences	128
IUPAB	International Union of Pure and Applied Biophysics	129
IUPAC	International Union of Pure and Applied Chemistry	129
IUPAP	International Union of Pure and Applied Physics	129
IUPHAR	International Union of Pharmacology samt IUTOX	130
IUPS	International Union of Physiological Sciences	130
IUPSyS	International Union of Psychological Sciences	130
IUTAM	International Union of Theoretical and Applied Mechanics	130
IUTOX	International Union of Toxicology, se IUPHAR	130
SCOR	Scientific Committee on Oceanic Research	131
SCOSTEP	Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, se COSPAR	123
URSI	Union Radio-Scientifique Internationale	130
WCRP	World Climate Research Programme	131
<i>CIOMS</i>	<i>Council for International Organizations of Medical Sciences</i>	132
 <i>Mindeord</i>		
	Povl Eller af Olaf Olsen	135
	Mogens Gjødesen af P.J. Riis	147
	Hans Frederik Hendriksen af Jes Asmussen	157
	Poul Brandt Rehberg af Hans H. Ussing	169
 <i>Summary of the Yearbook 1988-89</i>		
		177
 <i>Henvisninger</i>		
		194

Forkortelser

I alfabetisk rækkefølge:

ATV	Akademiet for de Tekniske Videnskaber
AUC	Aalborg Universitetscenter
DADL	Den Almindelige Danske Lægeforening
DFH	Danmarks Farmaceutiske Højskole
DGU	Danmarks Geologiske Undersøgelse
DKVL	Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole
DMI	Danmarks Meteorologiske Institut
DONG	Dansk Olie og Naturgas
DTH	Danmarks Tekniske Højskole
ESF	European Science Foundation
FPR	Forskningspolitisk Råd
GGU	Grønlands Geologiske Undersøgelse
ICSU	International Council of Scientific Unions
HCØ	H. C. Ørsted Institut
KB	Det kongelige Bibliotek
KDVS	Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
KU	Københavns Universitet
KUA	Københavns Universitet (Amager)
NORDITA	Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik
OU	Odense Universitet
RH	Rigshospitalet
RUC	Roskilde Universitetscenter
SHF	Statens Humanistiske Forskningsråd
SNF	Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
SSVF	Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
STVF	Statens Teknisk-videnskabelige Forskningsråd
UAI	Union Académique Internationale
AaU	Aarhus Universitet

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Protector: HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

PRÆSIDIUM

Præsident: Administrator, dr. phil. Erik Dal

Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse:

Professor, dr. litt. Birger Munk Olsen

Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse:

Professor, dr. phil. Gert Kjærgård Pedersen

Sekretær: Professor, dr. phil. Thor A. Bak

Redaktør: Professor, dr. phil. Poul Lindegård Hjorth

Kasserer: Professor, dr. phil. Aage Winther

Formand for kassekommissionen:

Professor, dr. phil. H. Spang-Hanssen

fra 27.6. overlæge, dr. phil. Jes Forchhammer

Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:

Overlæge, dr. phil. Jes Forchhammer

fra 10.5. professor, dr. phil. & scient. Rodney Cotterill

Fhv. præsident: Professor Jens Lindhard

SEKRETARIAT

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 35
DK-1553 København V

Telefon: 33 11 32 40

Telefax: 33 91 07 36

Sekretariatschef Cand.mag. Pia Grüner

Overassistent Henrik Caspersen

Regnskabsfører Jørgen Maes

Korrespondent Else Løvdal Nielsen

Ella Mortensen

Sekretariatet er åbent 9-16.

Medlemmer

INDENLANDSKE MEDLEMMER HUMANISTISKE KLASSE

- Andersen, Ellen (f. 1.3.1937), dr. polit., professor i økonomi ved KU.
Buddingevej 26A, 2800 Lyngby (1984)
- Asmussen, Jes Peter (f. 2.11.1928), dr. phil. & theol., professor i iransk
filologi ved KU. *R^l*. – Selskabets bibliotekar. – Bredgade 77, 1260
Kbh. K (1973)
- Bagge, Povl (f. 30.11.1902), dr. phil., fhv. professor i historie ved KU.
Plejehjemmet Nybodergården, Kronprinsessegade 61, 1306 Kbh. K
(1962)
- Balling, Jakob Leth (f. 11.2.1928), dr. theol., professor i kirke- og dogme-
historie med særligt henblik på oldtid og middelalder, AaU. *R^l*. Vold-
bækvej 3, 8220 Brabrand (1989)
- Becker, Carl Johan (f. 3.9.1915), dr. phil., fhv. professor i nordisk arkæo-
logi og europæisk forhistorie ved KU. *R^l*. Egernevej 23, 2000 Frederiks-
berg (1961)
- Bergsagel, John Dagfinn (f. 19.4.1928), dr., professor i musikvidenskab
ved KU. Strandvejen 63, 2100 Kbh. Ø (udenl. medl. 1978, indennl.
medl. 1985)
- Blegvad, Mogens (f. 25.6.1917), dr. phil., fhv. professor i filosofi ved KU.
R^l. Soldalen 7, 2100 Kbh. Ø (1973)
- Bredsdorff, Elias Lunn (f. 15.1.1912), dr. phil., fhv. Reader in Scandinavia-
n Studies ved universitetet i Cambridge, England. Kronprinsesse
Sofies Vej 28, 2000 Frederiksberg (udenl. medl. 1975, indennl. medl.
1980)
- Brøndsted, Mogens Holger (f. 12.11.1918), dr. phil., fhv. professor i nor-
disk litteratur ved OU. Åløkken 50, 5250 Odense SV (1978)
- Bukdahl, Else Marie (f. 12.6.1937), dr. phil., rektor ved Det kongelige
danske Kunstakademis billedkunstskoler. Puggaardsgade 10, 1573
Kbh. V (1985)
- Christensen, Bent (f. 20.11.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved
KU. Soldalen 3, 2100 Kbh. Ø (1982)

- Christensen, Johnny Carl (f. 5.3.1930), dr. phil., professor i klassisk filologi ved KU. Duevej 28, 2000 Frederiksberg (1979)
- Christiansen, Sofus Emil (f. 23.6.1930), dr. phil., professor i geografi (med særligt henblik på landbrugsgeografi og økologisk kulturgeografi) ved KU. Hummeltoften 16, 2830 Virum (1979)
- Dahlerup, Troels (f. 3.12.1925), dr. theol., professor i nyere historie ved AaU. R. Bøgebjergvej 10, 8270 Højbjerg (1983)
- Dal, Per Johan Erik (f. 20.12.1922), dr. phil., administrator ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. R¹. – Selskabets præsident. – Forchhammersvej 1, 1920 Frederiksberg C (1971)
- Dalgård, Sune Bysted (f. 9.5.1922), dr. phil., fhv. landsarkivar ved Landsarkivet for Sjælland. R. Italiensvej 56, 2300 Kbh. S (1974)
- Danø, Sven (f. 22.2.1922), dr. polit., professor i driftsøkonomi ved KU. Helsingevej 41, 2830 Virum (1983)
- Ebbesen, Sten (f. 23.6.1946), dr. phil., lektor i græsk og latinsk middelalderfilologi, KU. Skolevej 20, 2820 Gentofte (1989)
- Egerod, Søren Christian (f. 8.7.1923), dr. phil., professor i østasiatiske sprog (med særligt henblik på kinesisk) ved KU. K. Gl. Carlsbergvej 15, 2500 Valby (1971)
- Ejskjær, Inger Jensen (f. 20.5.1926), dr. phil., professor i dansk dialektologi ved KU. R. C. F. Richsvej 101A, 2000 Frederiksberg (1981)
- Estrup, Hector (f. 16.1.1934), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved KU. – Medlem af Kassekommissionen. – Skaføgård, 8544 Mørke (1980)
- Favrholdt, David Cornaby (f. 24.4.1931), dr. phil., professor i filosofi ved OU. Oehlschlægersvej 57, 5230 Odense M (1976)
- Feldbæk, Ole (f. 22.7.1936), dr. phil., professor i økonomisk historie ved KU. – Medlem af Udvalget for udadrettet virksomhed. – Efterårsvej 15, 2920 Charlottenlund (1987)
- Fenger, Ole (f. 22.1.1931), dr. jur., professor i retshistorie ved AaU. R. Kildegården 15, 8000 Århus C (1986)
- Fink, Troels Marstrand Trier (f. 18.4.1912), dr. phil., fhv. professor i historie ved AaU. K. Vægterpladsen 1, 6200 Åbenrå (udenl. medl. 1974, indenl. medl. 1977)
- Fischer, Erik (f. 8.10.1920), mag. art., overinspektør, lektor i kunsthistorie ved KU. R. Agergårdsvej 5, Ammendrup, 3200 Helsingør (1977)
- Fischer-Jørgensen, Eli (f. 11.2.1911), dr. phil., fhv. professor i fonetik ved KU. Kongestien 45, 2830 Virum (1968)

- From, Franz Gustav (f. 14.2.1914), dr. phil., fhv. professor i psykologi ved KU. *R^l*. Azaleavej 28, 2000 Frederiksberg (1974)
- Gelting, Jørgen Henrik (f. 19.12.1912), dr. polit., fhv. professor i nationaløkonomi ved AaU. Krathusvej 6, 8240 Risskov (1975)
- Glahn, Henrik (f. 29.5.1919), dr. phil., fhv. professor i musikvidenskab ved KU. *K*. Asgårdsvvej 13, 1811 Frederiksberg C (1972)
- Glamann, Kristof (f. 26.8.1923), dr. phil., fil. dr., fhv. professor i historie ved KU, formand for Carlsbergfondets direktion og bestyrelsen for Carlsberg A/S. *R^l*. Bjerregårdsvej 6, 2500 Valby (1968)
- Gomard, Bernhard (f. 9.1.1926), dr. jur., jur. dr., professor i retsvidenskab ved KU. *K*. Hyldegårds Tværvej 10A, 2920 Charlottenlund (1975)
- Grane, Leif Henning (f. 11.1.1928), dr. theol., professor i teologi (kirke- og dogmehistorie, særligt Nordens Kirkehistorie) ved KU. Store Kanikestræde 2, 1169 Kbh. K (1981)
- Hammershaimb, Erling (f. 3.3.1904), dr. theol. & phil., fhv. professor i semitisk filologi ved AaU. *K*. Jens Munks Vej 25, 8200 Århus N (1966)
- Hansen, Mogens Herman (f. 20.8.1940), dr. phil., lektor i klassisk filologi ved KU. Wilhelm Marstrandsgade 15, 2100 København Ø (1987)
- Hansen, Svend Aage (f. 4.4.1919), dr. polit., fhv. professor i dansk samfundsbeskrivelse og dansk økonomisk historie ved KU. *R^l*. Byvej 42, 5892 Gudbjerg (1981)
- Hjorth, Poul Valdemar Lindegård (f. 24.7.1927), dr. phil., professor i nordiske sprog ved KU. *R*. – Selskabets redaktør. – Anemonevej 25, 2970 Hørsholm (1974)
- Hvidtfeldt, Anton Poul Arild Peter (f. 26.6.1915), dr. phil., fhv. professor i religionssociologi ved KU. *R^l*. Dommergården, 4243 Rude (1975)
- Hørby, Kai Anker (f. 22.10.1935), dr. phil., docent i historie ved KU. – Revisorsuppleant. – Aksel Møllers Have 30, 2000 Frederiksberg (1989)
- Jacobsen, Eric August (f. 5.4.1923), dr. phil., professor i engelsk sprog og litteratur ved KU. Schweizerdalstien 51, 2610 Rødovre (1971)
- Jansen, Frederik Julius Billeskov (f. 30.9.1907), dr. phil., fhv. professor i dansk litteratur ved KU. *K*. Frydendalsvej 20, 1809 Frederiksberg C (1957)
- Jensen, Jørgen (f. 30.7.1936), mag. art., museumsinspektør ved Nationalmuseets 1. afd. Absalonsgade 14,3., 1658 København V (1989)
- Johansen, Hans Christian (f. 27.6.1935), dr. oecon., professor i økonomisk historie ved OU. Anne Maries Allé 4A, 5250 Odense SV (1984)

- Johansen, Holger Friis (f. 29.4.1927), dr. phil., professor i klassisk filologi ved AaU. *R^l*. Fortebakken 38, 8240 Risskov (1977)
- Johansen, Karsten Friis (f. 5.12.1930), dr. phil., professor i antik og middelalderlig filosofi ved KU. *R*. Hjortekærsvvej 177B, 2800 Lyngby (1978)
- Jørgensen, Sven-Aage (f. 22.7.1929), professor i tysk filologi ved KU. *R^l*. Nyvej 20, 1851 Frederiksberg C (1986)
- Kaarsted, Tage Holst (f. 27.5.1928), dr. phil., professor i moderne historie ved OU, de kongelige ordeners historiograf. *K*. Rosenvænget 7A, 5250 Odense SV (1986)
- Lidin, Olof Gustav (f. 3.2.1926), dr. phil., professor i japansk ved KU. *R*. Øverødvej 67B, 2840 Holte (1980)
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (f. 24.1.1937), dr. phil., lektor i nordisk filologi ved KU. Tølløsevej 59, 2700 Brønshøj (1989)
- Læssøe, Jørgen (f. 2.6.1924), dr. phil., fhv. (1957-87) ekstraordinær professor i assyriologi ved KU. *R^l*. Bredgade 77, 1260 Kbh. K (1970)
- Maegaard, Jan Carl Christian (f. 14.4.1926), dr. phil., professor i musik ved KU. *R*. Duevej 14, 2000 Frederiksberg (1986)
- Matthiessen, Poul Chr. (f. 1.2.1933), dr. polit., professor i demografi ved KU. – Medlem af Carlsbergfondets direktion. – Prs. Alexandrines Allé 14, 2920 Charlottenlund (1982)
- Monberg, Torben (f. 25.7.1929), dr. phil., fhv. professor i kultursociologi ved KU. Veksebo, 3480 Fredensborg (1975)
- Moustgaard, Ib Kristian (f. 10.1.1926), dr. phil., professor i psykologi ved KU. *R*. Høyrups Allé 23, 2900 Hellerup (1979)
- Nielsen, Eduard Mikael Vandborg (f. 8.5.1923), dr. theol., professor i teologi ved KU. Vasehøjvej 4, 2920 Charlottenlund (1981)
- Nøjgaard, Morten (f. 28.7.1934), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved OU. Åløkken 48, 5250 Odense SV (1982)
- Olsen, Birger Munk (f. 26.6.1935), dr. litt., professor i romansk sprog og litteratur ved KU. *R^l*. – Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse. – Medlem af Udvalget for udadrettet virksomhed. – Godthåbsvej 127, 2.th., 2000 Frederiksberg (1985)
- Olsen, Olaf Heymann (f. 7.6.1928), dr. phil., rigsantikvar, fhv. professor i middelalder-arkæologi ved AaU. Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, 1220 Kbh. K (1979)
- Otzen, Benedikt (f. 16.12.1929), dr. theol., professor i teologi ved AaU. *R^l*. Minthøjvej 18, 8210 Århus V (1989)

- Petersen, Erling Ladewig (f. 1.4.1929), dr. phil., professor i historie ved OU. Løkkevej 82, 5250 Odense SV (1978)
- Rasmussen, Holger (f. 8.4.1915), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet, Brede. R. Fuglsangvej 30, 2830 Virum (1978)
- Rasmussen, Poul Nørregaard (f. 9.5.1922), dr. polit., fhv. professor i nationaløkonomi ved KU. – Medlem af kassekommissionen. – Strandboulevarden 32, 2100 Kbh. Ø (1974)
- Riis, Poul Jørgen (f. 26.5.1910), dr. phil., fhv. professor i klassisk arkæologi ved KU. – Selskabets præsident 1975-1981. – Roskildevej 102, 2000 Frederiksberg (1953)
- Rischel, Jørgen (f. 10.8.1934), dr. phil., professor i lingvistik ved KU. Stenhøjgårdsvej 57, 3460 Birkerød (1978)
- Raasted, Jørgen Juul (f. 19.3.1927), dr. phil., docent i klassisk filologi ved KU. Svanevej 12, 4000 Roskilde (1980)
- Schiørring, Nils (f. 8.4.1910), dr. phil., fhv. professor i musikvidenskab ved KU. R^l. Forchhammersvej 2, 1920 Frederiksberg C (1962)
- Skydsgaard, Jens Erik (f. 16.4.1932), dr. phil., professor i antikkens historie ved KU. Duevej 10, 2000 Frederiksberg (1984)
- Spang-Hanssen, Ebbe Cato (f. 14.9.1928), dr. phil., professor i romansk filologi ved KU. Lindevej 29, Hareskov, 3500 Værløse (1982)
- Spang-Hanssen, Henning (f. 22.1.1920), dr. phil., fhv. professor i anvendt og matematisk lingvistik ved KU. – Formand for kassekommissionen indtil 27.6.1990. – Moltkesvej 40, 2000 Frederiksberg (1977)
- Steensberg, Axel (f. 1.6.1906), dr. phil. & dr. agro. h. c., fhv. professor i materiel folkekultur (med særligt henblik på Norden) ved KU. R^l. Cæciliavej 30, 2500 Valby (1954)
- Steensgaard, Niels (f. 7.3.1932), dr. phil., professor i historie ved KU. Lemnosvej 19, 2300 Kbh. S (1982)
- Stief, Carl (f. 11.8.1914), dr. phil., fhv. professor i slavisk filologi ved KU. R^l. Vespervej 34, 2900 Hellerup (1971)
- Svane, Gunnar (f. 25.9.1927), dr. phil., professor i slavisk filologi ved AaU. Enebakken 4, 8520 Lystrup (1979)
- Sørensen, Bengt Algot (f. 24.11.1927), dr. phil., professor i germansk filologi ved OU, Campusvej 55, 5230 Odense M (1978)
- Sørensen, John Kousgård (f. 6.12.1925), dr. phil., professor i dansk sprog ved KU. Nivåvænge 12, 2990 Nivå (1980)
- Sørensen, Knud Oscar (f. 2.2.1928), dr. phil., professor i engelsk filologi ved AaU. Råhøj Allé 12, 8270 Højbjerg (1986)

- Sørensen, Søren (f. 29.9.1920), dr. phil., professor i musikvidenskab ved AaU. K. Heibergsgade 32, 8000 Århus C (1977)
- Tamm, Ditlev (f. 7.3.1946), dr. jur. & phil., professor i retshistorie ved KU. Svanemøllevej 13, 2100 København Ø (1987)
- Thodberg, Christian (f. 7.2.1929), dr. phil., professor i teologi ved AaU, kgl. konfessionarius, K. Thunøgade 16, 8000 Århus C (1987)
- Thomsen, Niels Jørgen (f. 21.4.1930), dr. phil., professor i historie ved KU. Christianholms Parallelvej 1, 2930 Klampenborg (1976)
- Thomsen, Rudi (f. 21.7.1918), dr. phil., fhv. professor i oldtidens historie ved AaU. Funch Thomsens Gade 4, 8200 Århus N (1967)
- Thyssen, Anders Pontoppidan (f. 17.7.1921), dr. theol., professor i kirkehistorie ved AaU. Æblehegnet 7, 8320 Mårslet (1984)
- Waaben, Knud (f. 6.6.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved KU. Åmosebakken 8, 2830 Virum (1977)
- Ørsnes, Mogens (f. 7.3.1925), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet. Kampstrupvej 101A, 2610 Rødovre (1985)

INDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Als-Nielsen, Jens Aage (f. 21.1.1939), dr. phil., leder af sektionen for faststoffysik, Fysikafdelingen, Forskningscenter Risø. Fuglebakkevej 57, 2000 Frederiksberg (1981 – fys)
- Andersen, Erik Albrecht Sparre (f. 29.12.1919), dr. phil., fhv. professor i matematik ved KU. Høeghsmindeparken 15, 2900 Hellerup (1962 – fys)
- Andersen, Jens Ulrik (f. 2.9.1941), professor i eksperimentalfysik ved AaU. Saralystvej 29, 8270 Højbjerg (1982 – fys)
- Andersen, Svend Olav (f. 9.10.1929), dr. phil., professor i biokemi ved KU. Platanvej 24, 1810 Frederiksberg C (1977 – biol)
- Andersen, Svend Thorkild (f. 12.9.1926), dr. phil., statsgeolog ved DGU. Nordvangsparken 35, 3460 Birkerød (1974 – biol)
- Andersen, Torkild (f. 19.6.1934), dr. phil., professor i fysik ved AaU. Klokkerbakken 37, 8210 Århus V (1979 – fys)

- Asmussen, Erling (f. 6.8.1907), dr. phil., fhv. professor i gymnastikteori ved KU. Kollegievej 17, 2920 Charlottenlund (1962 – biol)
- †Bak, Børge Nielsen (f. 31.12.1912, d. 22.2.1990), dr. phil., fhv. professor i molekylspektroskopi ved KU. *R^l*. Søager 18, 2820 Gentofte (1958 – fys)
- Bak, Thor Anders (f. 28.4.1929), dr. phil., professor i kemi ved KU. *R^l*. – Selskabets sekretær. – Laksegade 32,B., 1063 Kbh. K (1965 – fys)
- Ballhausen, Carl Johan (f. 4.4.1926), dr. phil., professor i kemi ved KU. *R^l*. – Medlem af Carlsbergfondets direktion. – Holmegårdsvej 31, 2920 Charlottenlund (1965 – fys)
- Bang, Thøger Sophus Vilhelm (f. 27.6.1917), dr. phil., fhv. professor i matematik ved KU. *R^l*. Vagtelvej 8, 2000 Frederiksberg (1955 – fys)
- Barndorff-Nielsen, Ole Eiler (f. 18.3.1935), dr. phil., professor i matematik (med særligt henblik på matematisk statistik) ved AaU. *R*. Dalvangen 48, 8270 Højbjerg (1980 – fys)
- Bechgaard, Klaus (f. 5.3.1945), lic. scient., professor i organisk kemi ved KU. Åbovænge 4, 2610 Rødovre. (1984 – fys)
- Behnke, Olav (f. 3.5.1929), dr. med., professor i cytologi ved KU. Frederikkevej 19, 2900 Hellerup (1974 – biol)
- Berg, Christian (2.6.1944), dr. phil., professor i matematik ved KU. – Selskabets revisor. – Kaningårdsvej 23, 2830 Virum (1982 – fys)
- Berthelsen, Asger (f. 30.4.1928), dr. phil., professor i geologi ved KU. *R^l*. St. Regnegade 19A, 1110 Kbh. K (1977 – fys)
- Berthelsen, Ole (f. 24.3.1919), dr. phil., fhv. direktør for DGU. *R^l*. Granhøjvej 18, 2800 Lyngby (1979 – biol)
- Billing, Gert Due (f. 8.4.1946), dr. scient., forskningsprofessor i kemi ved KU. Clausholmsvej 35, 2720 Vanløse (1990 – fys)
- Bjerrum, Jannik (f. 5.4.1909), dr. phil., fhv. professor i kemi ved KU. *K*. Reersøgade 2, 2100 Kbh. Ø (1948 – fys)
- Bjørnholm, Sven (f. 8.9.1927), dr. phil., docent i fysik ved KU. Frederiksberg Allé 45, 1820 Frederiksberg C (1977 – fys)
- Bock, Klaus (f. 2.7.1944), professor ved Carlsberglaboratoriets kemiske afd. Fasanvænget 492, 2980 Kokkedal (1990 – biol)
- Bohr, Aage Niels (f. 19.6.1922), dr. phil. & scient., professor i fysik ved KU. *K*. Strandgade 34, 1401 Kbh. K (1955 – fys)
- Bræstrup, Claus Tycho (f. 18.1.1945), dr. med., forskningsdirektør i Novo Nordisk A/S, adjungeret professor i neurovidenskab ved KU. Badstuestræde 17,3., 1209 Kbh. K (1984 – biol)

- Buchwald, Vagn Fabritius (f. 23.6.1929), dr. scient., lektor i metallære ved DTH. Ingeborgvej 4, 2920 Charlottenlund (1979 – fys)
- Christensen, Bent (f. 22.8.1930), dr. phil., professor i systematisk zoologi ved KU. R^l. Rypevej 19, 2970 Hørsholm (1971 – biol)
- Christensen-Dalsgaard, Jørgen (f. 6.10.1950), Ph.D., lektor i astronomi ved AaU. P. S. Krøyers Vej 14, 8270 Højbjerg (1990 – fys)
- Christiansen, Freddy Villiom Bugge (f. 22.1.1946), lic. scient., docent i genetik ved AaU. Geysergade 3A, 8200 Århus (1988 – biol)
- Cotterill, Rodney Michael John (f. 27.9.1933), dr. phil. & scient., professor i fysisk materiallære ved DTH. R. – Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed fra 10.5.90. – Vibevangen 9, 3520 Farum (1984 – fys)
- †Crone, Ulrik Christian (f. 1.2.1926, d. 2.8.1990), dr. med., dr. scient. h. c., professor i fysiologi ved KU. Toldbodgade 79, 1253 Kbh. K (1968 – biol)
- Dahl, Jens Peder (f. 30.7.1934), dr. phil., professor i kemisk fysik ved DTH. R. Digevænget 5, 2730 Herlev (1978 – fys)
- Dansgaard, Willi (f. 30.8.1922), dr. phil., professor i massespektrometri ved KU. Trørødvej 55, 2950 Vedbæk (1977 – fys)
- Eliassen, Erik (f. 8.9.1922), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved KU. R^l. Dronningengen 5, 2950 Vedbæk (1981 – fys)
- Ellitsgaard-Rasmussen, Knud (f. 23.6.1923), D.Sc.h.c., fhv. direktør for GGU. R^l. FM. 2*. Dammegade 22, Damme, 4792 Askeby (1974 – fys)
- Engberg, Ingemar (f. 1.3.1935), med. dr., professor i fysiologi ved AaU. Nørre Allé 75, 8000 Århus C (1977 – biol)
- Fenchel, Tom Michael (f. 19.3.1940), dr. phil., professor i marinbiologi ved KU. Strandgade 23, 3000 Helsingør (1977 – biol)
- Fiil, Niels Peter (f. 8.2.1941), lic. scient., fhv. lektor ved Mikrobiologisk Institut, KU, forskningsdirektør i Novo Nordisk A/S. Fuglebakkevej 5, 2000 Frederiksberg (1982 – biol)
- Forchhammer, Jes (f. 5.4.1934), dr. phil., overlæge ved Fibiger-Institutet. – Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark indtil 10.5.90. – Formand for kassekommissionen fra 27.6.1990. – Krogmosevej 25, 2880 Bagsværd (1980 – biol)
- Friis, Ib (f. 12.1.1945), fil. dr., lektor ved Botanisk Museum KU. Selsøvej 19A, 2720 Vanløse (1990 – biol)
- Fuglede, Bent (f. 8.10.1925), dr. phil., professor i matematik ved KU. R^l. – Medlem af kassekommissionen. – Trongårdsparken 67, 2800 Lyngby (1968 – fys)

- Hald, Anders Hjorth (f. 3.6.1913), dr. phil., fhv. professor i matematisk statistik ved KU. Furesøvej 87 A, 2830 Virum (1961 – fys)
- Hammer, Claus Uffe (f. 3.11.1945), lic. scient. i geofysik, cand. scient. i fysik, lektor i geofysik ved KU. Mynstersvej 15, 1827 Frederiksberg C (1988 – fys)
- Hansen, Hans Jørgen Steen (f. 6.8.1939), dr. phil., docent i geologi ved KU. Stubmøllevej 2, 2450 Kbh. SV (1978 – biol)
- Hansen, Peder Gregers (f. 11.1.1933), dr. phil., professor i fysik ved AaU. R. Det fysiske Inst., Ny Munkegade, 8000 Århus C (1986 – fys)
- Hoffmann, Else Kay (f. 10.3.1942), dr. scient., lektor i biokemi ved KU. Holmevej 6, 2950 Vedbæk (1988 – biol)
- Holmsgaard, Erik (f. 21.6.1921), dr. agro., forstander ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. R^l. Springforbi, 2930 Klampenborg (1977 – biol)
- Holstener-Jørgensen, Helge (f. 10.12.1924), dr. agro., afdelingsleder ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. R. Solbjerget 44, 3460 Birkerød (1980 – biol)
- Holter, Heinz Alois Alfred Friedrich (f. 5.6.1904), dr. med. & phil., fhv. professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling. R^l. Farendløse Enghave 37, 4100 Ringsted (1944 – biol)
- Hultborn, Hans (f. 17.11.1943), med.dr., professor ved Neurofysiologisk Institut, KU. Blegdamsvej 10, 4. th., 2200 København N (1990 – biol)
- Huus, Torben (f. 5.12.1919), dr. phil., fhv. professor i fysik ved KU. R^l. Vordingborggade 5, 2100 Kbh. Ø (1961 – fys)
- Haagerup, Uffe Valentin (f. 19.12.1949), professor i matematik ved OU. Vestervangen 8, 5260 Odense S (1986 – fys)
- Jensen, Henning Højgaard (f. 21.11.1918), dr. techn., fhv. professor i fysik ved KU. Rødtjørnevej 18 A, 2720 Vanløse (1974 – fys)
- Jensen, Kai Arne (f. 27.3.1908), dr. phil., fhv. professor i kemi ved KU. R^l. Bøgehøj 64, 2900 Hellerup (1948 – fys)
- Jessen, Børge Christian (f. 19.6.1907), dr. phil., fhv. professor i matematik ved KU. Dantes Plads 3, 1556 Kbh. V (1939 – fys)
- Johansen, Peter (f. 29.1.1938), dr. phil., professor i datalogi ved KU. Ørnebakken 72, 2840 Holte (1984 – fys)
- Jónasson, Pétur Mikkel (f. 18.6.1920), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved KU. R. Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Helsingørgade 51, 3400 Hillerød (1980 – biol)
- Jørgensen, Bo Barker (f. 22.9.1946), dr. scient., forskningsprofessor i mikrobiel økologi ved AaU. Tranebærkæret 3, 8220 Brabrand (1984 – biol)

- Jørgensen, Carl Christian Barker (f. 11.8.1915), dr. phil., fhv. professor i zoofysiologi (med særligt henblik på sammenlignende fysiologi) ved KU. Slettevej 8, 2860 Søborg (1965 – biol)
- Jørgensen, Peter Leth (f. 31.1.1938), dr. med., professor ved August Krogh Institutet, KU. Vester Søgade 22, 1601 København V (1990 – biol)
- Kjeldgaard, Niels Ole (f. 2.6.1926), dr. phil., professor i molekylær biologi ved AaU. Høegh Guldbergsgade 57, 8000 Århus C (1971 – biol)
- Kjær, Anders Clausen (f. 10.8.1919), dr. phil., fhv. professor i organisk kemi ved DTH. *R^l*. Opnæsgård 45, 2970 Hørsholm (1962 – fys)
- Klenow, Hans (f. 7.2.1923), dr. phil., professor i biokemi ved KU. *R^l*. Skovmindevej 21, 2840 Holte (1975 – biol)
- †Kofoed-Hansen, Otto Mogens (f. 25.4.1921, d. 21.7.1990), dr. phil., professor i reaktor fysik ved Forskningscenter Risø. Forelvej 12, 3450 Allerød (1965 – fys)
- Kristensen, Leif (f. 4.1.1934), dr. phil., professor i matematik ved AaU. Vesttoften 2, 8250 Egå (1971 – fys)
- Kristensen, Niels Peder (f. 2.3.1943), dr. scient., lektor i entomologi ved KU. Æblehaven 7, 3450 Allerød (1988 – biol)
- Krogsgaard-Larsen, Povl (f. 17.5.1941), dr. pharm., professor i medicinal kemi ved DFH. Elmevej 25, Blovstrød, 3450 Allerød (1986 – fys)
- Kruhøffer, Poul Weber (f. 15.11.1914), dr. med., fhv. professor i fysiologi ved KU. Livjærggade 12, 2100 Kbh. Ø (1971 – biol)
- Kullenberg, Gunnar Erik Börje (f. 1.7.1938), dr. phil., professor i fysisk oceanografi ved KU. Institut for fysisk Oceanografi, Haraldsgade 6, 2200 Kbh. N (1980 – fys)
- Larsen, Kai (f. 15.11.1926), professor i botanik ved AaU. *R^l*. Gråstenvej 6, Søften, 8382 Hinnerup (1979 – biol)
- Larsen, Peder Olesen (f. 7.9.1934), dr. phil., direktør for Forskningsdirektoratet. *R^l*. Marievej 10 A, 2900 Hellerup (1976 – biol)
- Lassen, Niels Alexander (f. 7.12.1926), med. dr., dr. med. h. c., professor i neurovidenskab ved Bispebjerg Hospitals klinisk-fysiologiske laboratorium. *R*. Ole Olsens Allé 9, 2900 Hellerup (1978 – biol)
- Lassen, Niels Ove (f. 18.5.1914), dr. phil., fhv. professor i eksperimentalfysik ved KU. *R^l*. Søndervej 43, 2830 Virum (1958 – fys)
- Lassen, Ulrik Vilhelm (f. 17.4.1930), dr. med., fhv. professor i zoofysiologi ved KU. Forskningsdirektør i Novo Nordisk A/S. Skovmindevej 26, 2840 Holte (1974 – biol)

- Linderberg, Jan Erik (f. 27.10.1934), fil. dr., professor i teoretisk kemi ved AaU. Janus La Cours Gade 20, 8000 Århus C (1982 – fys)
- Lindhard, Jens (f. 26.2.1922), professor i teoretisk fysik ved AaU. – Selskabets præsident 1981-1988. – J. F. Willumsens Vej 4, 8270 Højbjerg (1962 – fys)
- Lund, Bodil Jerslev (f. 30.4.1919), dr. phil., fhv. professor i kemi ved DFH. *R^l*. Heslegårdsvej 39, 2900 Hellerup (1971 – fys)
- Lund, Ebba (f. 22.9.1923), dr. scient., professor i veterinær virologi og immunologi ved DKVL. *R^l*. – Medlem af Carlsbergfondets direktion. – Dronningensgade 9, 1420 Kbh. K (1978 – biol)
- Lund, Henning (f. 15.9.1929), dr. phil., lektor i kemi ved AaU. Vinkelvej 8A, 8240 Risskov (1979 – fys)
- Lundquist, Frank (f. 31.5.1916), dr. phil., fhv. professor i biokemi ved KU. Kastanievej 46, 2840 Holte (1977 – biol)
- Mackintosh, Allan Roy (f. 22.1.1936), dr. phil., fil. dr., professor i eksperimentel faststoffysik ved KU. *R^l*. Henrik Thomsens Vej 4, 3460 Birkerød (1977 – fys)
- Madsen, Ib Henning (f. 12.4.1942), Ph. D., professor i matematik ved AaU. Vestervang 2, 8000 Århus C (1978 – fys)
- Marcker, Kjeld Adrian (f. 27.12.1932), professor i biologisk kemi ved AaU. Toftevej 1, 8250 Egå (1976 – biol)
- Maunsbach, Arvid B. (f. 9.5.1937), med. dr., professor i anatomi ved AaU. R. Agrivej 1, 8240 Risskov (1977 – biol)
- Michelsen, Axel Albert (f. 1.3.1940), dr. phil., professor i biologi ved OU. *R^l*. – Medlem af Carlsbergfondets direktion. – Læssøegade 204, 5230 Odense M (1979 – biol)
- Mohr, Jan Gunnar Faye (f. 10.1.1921), dr. med., professor i medicinsk genetik ved KU. *R^l*. Skodsborgparken 62, 2942 Skodsborg (1968 – biol)
- Molin, Søren (f. 29.11.1947), professor i mikrobiologi ved DTH. Mothsvvej 70, 2840 Holte (1986 – biol)
- Mottelson, Ben Roy (f. 9.7.1926), dr., professor ved NORDITA. Tårbækdalsvej 9A, 2930 Klampenborg (udenl. medl. 1958, indenl. medl. 1974 – fys)
- Munch-Petersen, Inger Agnete (f. 8.9.1917), dr. phil., fhv. professor i biologisk kemi ved KU. Prins Valdemarsvej 26, 2820 Gentofte (1978 – biol)
- Møller, Christian Knakkergård (f. 4.7.1920), dr. phil., fhv. professor i kemi ved OU. Bødtchersvej 8, 5230 Odense M (1968 – fys)

- Møller, Hans Bjerrum (f. 11.5.1932), dr. phil., adm. direktør ved Forskningscenter Risø. R. Kirsebærhaven 12, 4000 Roskilde (1978 – fys)
- Nansen, Peter (f. 8.6.1938), dr. med. vet., professor i veterinær parasitologi ved DKVL. Elmekrogen 2, 3500 Værløse (1988 – biol)
- Nathan, Ove Heymann Wandall (f. 12.1.1926), dr. phil., professor i fysik. Rektor ved KU. Svanevænget 4, 2100 Kbh. Ø (1976 – fys)
- Nielsen, Aksel Christopher Wiin (f. 17.12.1924), fil. dr., dr. scient. h. c., professor i fysik (med særligt henblik på dynamisk meteorologi) ved KU, Solbakken 6, 3230 Græsted (1986 – fys)
- Nielsen, Christian Overgaard (f. 16.1.1918), dr. phil., fhv. professor i zoologi (med særligt henblik på almen zoologi) ved KU. Ravnsnæsvej 72, 3460 Birkerød (1961 – biol)
- Nielsen, Holger Frits Bech (25.8.1941), professor i fysik ved KU. Falkonervænget 13, 1952 Frederiksberg C (1988 – fys)
- Nilsson, Jytte Reichstein (f. 27.4.1932), dr. phil., lektor i protozoologi ved KU. Gåsebæksvej 9, 2500 Valby (1984 – biol)
- Nissen, Poul Erik (f. 2.9.1939), lic. scient., lektor i astronomi ved AaU. Januarvej 39, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Noe-Nygaard, Arne (f. 30.7.1908), dr. phil., fhv. professor i geologi, (med særligt henblik på dynamisk geologi) ved KU. K., FM. 2*. Lundehave, Nordre Strandvej 26 C, 3000 Helsingør (1954 – fys)
- Olesen, Poul (f. 28.4.1939), mag. scient., lektor i teoretisk fysik ved KU. Malmlosevej 1, 2840 Holte (1980 – fys)
- Olsson, Lennart (f. 18.9.1949), dr. med., professor, Receptron USA. 2, Bien Venida, Orinda. Cal. 94563. (1982 – biol)
- Ottesen, Martin (f. 14.12.1920), dr. phil., fhv. professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling. Anfangervej 6, Fensmark, 4700 Næstved (1960 – biol)
- Pedersen, Gert Kjærgård (f. 13.4.1940), dr. phil., professor i matematik ved KU. – Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse. – Kildeskovsvej 81, 2820 Gentofte (1977 – fys)
- Pedersen, Olaf (f. 8.4.1920), dr. phil., professor i de eksakte videnskabers historie ved AaU. Elbækvej 16, 8240 Risskov (1978 – fys)
- Peters, Bernard (f. 22.12.1910), dr. phil., fhv. professor og bestyrer af Dansk Rumforskningsinstitut. Lundtoftevej 155 A, 2800 Lyngby (udenl. medl. 1961, indenl. medl. 1968 – fys)
- Poulsen, Ove (f. 23.1.1946), dr. scient., forskningsprofessor i fysik, AaU. Stationsgade 29, 8240 Risskov (1990 – fys)
- Poulsen, Valdemar Jules (f. 28.11.1929), dr. phil., professor i geologi

- (med særligt henblik på biostratigrafi), ved KU. R. Solsiden 7, 3540 Lyngby (1981 – biol)
- Rasmussen, Svend Erik (f. 19.11.1925), dr. phil., professor i uorganisk kemi ved AaU. Højkolvej 39, 8210 Århus V (1981 – fys)
- Rehfeld, Jens Frederik (f. 11.10.1941), dr. med. & scient., professor i klinisk kemi ved KU. J. A. Schwartzgade 37, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Reiz, Sven Anders Torsten (f. 7.6.1915), fil. dr., fhv. professor i astronomi ved KU. Løvspringsvej 3 B, 2920 Charlottenlund (1959 – fys)
- Roepstorff, Peter (f. 10.6.1942), cand. polyt., forskningsprofessor ved Institut for Molekylær Biologi, OU. Vindmøllegaard, Børupskovvej 19, 7000 Fredericia (1990 – biol)
- Rudkjøbing, Mogens Hegelund (f. 6.9.1915), dr. phil., fhv. professor i astronomi ved AaU. Hejrebakken 22, 8220 Brabrand (1961 – fys)
- Schäffer, Claus Erik (f. 31.1.1930), professor i uorganisk kemi ved KU. Rønnebærvej 136 B, 2840 Holte (1977 – fys)
- Seidenfaden, Gunnar (f. 24.2.1908), dr. phil. & scient., botaniker, fhv. ambassadør og udenrigsråd. *K^l. FM. 2**. Borsholmgård, 3100 Hornbæk (1974 – biol)
- Sigmund, Peter (f. 5.4.1936), dr. rer. nat., professor i fysik ved OU. Frølichsvej 9, 5230 Odense M (1988 – fys)
- Siim, Jørgen Christian (f. 1.10.1915), dr. med., fhv. direktør for Statens Seruminstitut. Rosenørns Allé 10, 1634 Kbh. V (1974 – biol)
- Simonsen, Morten (f. 31.3.1921), dr. med., professor i transplantations- og immunbiologi ved KU. St. Kannikestræde 11, 1169 Kbh. K (udenl. medl. 1965, ind. medl. 1968 – biol)
- Skou, Jens Christian (f. 8.10.1918), dr. med., fhv. professor i biofysik ved AaU. Rislundvej 9, 8240 Risskov (1965 – biol)
- Sten-Knudsen, Ove (f. 14.3.1919), dr. med., fhv. professor i biofysik ved KU. Smakkegårdsvej 8, 2820 Gentofte (1968 – biol)
- Strid, Arne Krister (f. 7.3.1943), fil. dr., professor i systematisk botanik ved KU. R. Tulipanvej 4, 3450 Allerød (1976 – biol)
- Surlyk, Finn Christian (f. 17.3.1943), dr. scient., professor i geologi ved KU. – Medlem af Udvalget for udadrettet virksomhed. – Islandsvej 11, 2800 Lyngby (1986 – biol)
- Svejgaard, Arne (f. 13.3.1937), dr. med., adjungeret professor i medicin ved KU. Skovvang 67, 3450 Allerød (1980 – biol)
- Sørensen, Henning (f. 20.4.1926), dr. phil., professor i petrologi ved KU. Fuglsangvej 64 B, 2830 Virum (1978 – fys)

- Thaysen, Jørn Hess (f. 19.10.1921), dr. med., professor i intern medicin ved KU. *R^I*. Frederik V's Vej 21, 2100 Kbh. Ø (1977 – biol)
- Thomassen, Carsten (f. 22.8.1948), Ph. D., professor i matematik, DTH. Skovparken 6, 2990 Nivå (1990 – fys)
- Thorn, Niels Anker (f. 1.8.1924), dr. med., professor i fysiologi ved KU. Tonysvej 17, 2920 Charlottenlund (1982 – biol)
- Tornehave, Hans Marius Nielsen (f. 24.4.1915), dr. phil., fhv. professor i matematik ved KU. Tornebakken 45, 2830 Virum (1960 – fys)
- Troels-Smith, Jørgen Andreas (f. 7.6.1916), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet, fhv. lektor i mosegeologi ved KU. Grønnemose Allé 103, 2860 Søborg (1961 – biol)
- Tygstrup, Niels (f. 26.5.1926), dr. med., professor i intern medicin ved KU. Wiedeweltsgade 6, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Ussing, Hans Henriksen (f. 30.12.1911), dr. med., phil. & scient., fhv. professor i biokemi ved KU. K. Carl Blochs Allé 17, 2860 Søborg (1955 – biol)
- Wettstein Ritter von Westersheim, Diter Holger (f. 20.9.1929), fil. dr., dr. rer. nat., professor ved Carlsberglaboratoriet og forstander for dets fysiologiske afd. *R*. Åsevej 13, 3500 Værløse (1965 – biol)
- Wingstrand, Karl Georg (f. 2.3.1919), fil. dr., fhv. professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved KU. *R^I*. Dyssegårdsvej 55, 2860 Søborg (1959 – biol)
- Winther, Aage (f. 8.5.1926), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved KU. – Selskabets kasserer. – Dyssegårdsvej 39, 2860 Søborg (1968 – fys)

UDENLANDSKE MEDLEMMER HUMANISTISKE KLASSE

- Akurgal, Ekrem (f. 30.3.1911), dr., professor i klassisk arkæologi ved universitetet i Ankara (1977)
- Alpers, Klaus (f. 27.9.1935), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamborg (1985)
- Andersson, Karl Thorsten Gunnar (f. 23.2.1929), fil. dr., professor i nordisk stednavneforskning ved universitetet i Uppsala (1986)
- †Ayer, Sir Alfred Jules (f. 29.10.1910, d. 27.6.1989), professor i logik ved universitetet i Oxford, England (London) (1976)
- Bailey, Sir Harold Walter (f. 16.12.1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England (1946)

- Balassa, Iván (f. 5.10.1917), dr., direktør for det ungarske landbrugsmuseum i Budapest (1975)
- Baldwin, John Wesley (f. 13.7.1929), professor i historie ved The Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (1978)
- Barth, Thomas Fredrik Weybye (f. 22.12.1928), professor i socialantropologi og etnografi ved universitetet i Oslo (1976)
- Benediktsson, Sigurður Jakob (f. 20.7.1907), dr., hovedredaktør af Den Islandske Ordbog, Reykjavik (1961)
- †Bengtsson, Lars Ingmar Olof (f. 2.3.1920, d. 3.12.1989), professor i musikvidenskab ved Institutionen för Musikvetenskap i Uppsala (1978)
- Berg, Gösta (f. 31.7.1903), fil. dr., professor, fhv. direktør for Nordiska Museet och Skansen i Stockholm. *K.* (1980)
- Bergsland, Knut (f. 7.3.1914), dr., professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Oslo (1964)
- Bischoff, Bernhard (f. 20.12.1906), dr., professor i latinsk middelalderfilologi ved universitetet i München (1969)
- Bjøl, Erling (f. 11.12.1918), dr. scient., pol., fhv. professor i statskundskab ved AaU. Saint-Germain-en-Laye, Frankrig (indenl. medl. 1974, udenl. medl. 1984)
- Boardman, Sir John (f. 20.8.1927), Lincoln professor i klassisk kunst og arkæologi ved universitetet i Oxford, England (1979)
- Bottéro, Jean (f. 30.8.1914), professor i assyriologi ved l'Ecole Pratique des Hautes Etudes, la Sorbonne, Paris (1978)
- Boyce, Norah Elizabeth Mary (f. 2.8.1920), professor i iranske studier ved universitetet i London (1978)
- Brems, Hans Julius (f. 16.10.1915), professor i økonomi ved University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, IL (1979)
- †Carlsson, Sten Carl Oscar (f. 14.12.1917, d. 5.8.1989), fil. dr., professor i historie ved universitetet i Uppsala (1986)
- Chéhab, Emir Maurice (f. 27.12.1904), fhv. generaldirektør for antikvitetsvæsenet ved Nationalmuseet i Beirut, Paris (1980)
- Clark, John Grahame Douglas (f. 28.7.1907), dr., professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, England. *K.* (1964)
- Duchesne-Guillemain, Jacques-Alfred-Maurice (f. 21.4.1910), professor i iransk sprog og kultur ved universitetet i Liège (1975)
- †Erdmann, Karl Dietrich (f. 29.4.1910, d. 23.6.1990), dr., professor i historie ved universitetet i Kiel (1968)

- Fant, Gunnar (f. 8.10.1919), fil.dr., fhv. professor i talöverföring ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (1989)
- Fehrman, Carl Abraham Daniel (f. 3.2.1915), dr., professor i litteraturhistorie ved universitetet i Lund (1969)
- Fellows-Jensen, Gillian (f. 5.7.1936), dr. phil., lektor i navneforskning ved KU (1982)
- Fenton, Alexander (f. 26.6.1929), dr., director of the European Ethnological Research Center, Edinburgh (1979)
- Firth, Sir Raymond William (f. 25.3.1901), dr., professor i antropologi ved universitetet i London (1966)
- Fries, Sigurd (f. 22.4.1924), fil.dr., fhv. professor i svensk ved Umeå Universitet (1989)
- Føllesdal, Dagfinn Kåre (f. 22.6.1932), professor i filosofi ved Oslo Universitet (1986)
- Gershevitch, Ilya (f. 24.10.1914), dr. i iransk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1982)
- Giorgi, Amadeo Peter (f. 9.7.1931), Ph.D., professor i almen psykologi ved Duquesne University, Pittsburgh, PA (1985)
- Grabar, André (f. 26.7.1896), dr., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris (1951)
- Greenfield, Jonas C. (f. 30.10.1926), Ph. D., professor i semitiske sprog ved The Hebrew University i Jerusalem, Israel (1989)
- †Grøtvedt, Per Nyquist (f. 24.9.1891, d. 18.10.1989), dr. philos., fhv. lektor, Oslo (1977)
- Gurney, Oliver Robert (f. 28.1.1911), professor emer. i assyriologi ved universitetet i Oxford, England (1976)
- Haugen, Einar Ingvald (f. 19.4.1906), dr., professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, MA (1970)
- Henne, Henry (f. 21.10.1918), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Bergen (1979)
- Hoffmann, Erich (f. 16.7.1926), dr., professor i Slesvig-Holstens historie ved universitetet i Kiel (1982)
- Hunger, Herbert (f. 9.12.1914), dr. phil., professor i byzantinistik ved universitetet i Wien (1981)
- Haavelmo, Trygve Magnus (f. 13.12.1911), dr., fhv. professor i nationaløkonomi ved universitetet i Oslo (1975)
- Jacobsen, Thorkild Peter Rudolph (f. 7.6.1904), dr., fhv. professor i assyriologi ved Harvard University, Cambridge, MA (1952)

- Jansson, Erik Valter (f. 22.5.1907), dr., fhv. professor i svensk sprog ved universitetet i Uppsala (1969)
- Jeannin, Pierre (f. 8.12.1924), studievejleder ved Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris (1979)
- Kellenbenz, Hermann (f. 27.8.1913), dr., professor i historie ved universitetet i Nürnberg (1972)
- Kuiper, Franciscus Bernardus Jacobus (f. 7.7.1907), dr., professor i sanskrit og indisk oldtidskundskab ved universitetet i Leiden (1968)
- Kunze, Emil (f. 18.12.1901), dr., professor, førstedirektør ved Deutsches Archäologisches Institut i Athen (München) (1963)
- Leclant, Jean (f. 8.8.1920), dr., professor i ægyptologi ved Collège de France, Secrétaire perpétuel i Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Paris (1986)
- Lehmann, Winfred Philipp (f. 23.6.1916), professor i lingvistik og tysk sprog ved University of Texas, Austin, TX (1975)
- Lienhard, Siegfried (f. 29.8.1924), dr. phil., professor i indologi ved Stockholms Universitet (1986)
- Lindbeck, Assar Carl Eugen (f. 26.1.1930), dr., professor ved Institut for International Økonomi, Stockholm (1977)
- Lombard, Alf (f. 8.7.1902), dr., fhv. professor i romanske sprog ved universitetet i Lund (1951)
- Lönnroth, Nils Erik Magnus (f. 1.8.1910), dr., fhv. professor i historie ved universitetet i Göteborg (1966)
- Mączak, Antoni (f. 30.3.1928), professor i historie ved Warszawa Universitet (1987)
- Malmberg, Bertil (f. 22.4.1913), dr., fhv. professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Lund (1974)
- Malmqvist, Nils Göran David (f. 6.6.1924), fil. dr., professor i sinologi ved Stockholms Universitet (1976)
- Martinet, André (f. 12.4.1908), dr., fhv. professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Paris (1954)
- Masson, Vadim Michailovitch (f. 3.5.1929), professor i arkæologi, Leningrad (1987)
- Mathias, Peter (f. 10.1.1928), CBE, FBA, D.Litt., The Master, Downing College, Cambridge, England (1982)
- Maybury-Lewis, David H. P. (f. 9.5.1929), professor i antropologi ved Harvard University, Cambridge, MA (1978)
- Mayrhofer, Manfred (f. 26.9.1926), dr., ordinær professor i almen og indogermansk sprogvidenskab ved universitetet i Wien (1980)

- McFarlane, James Walter (f. 12.12.1920), professorial fellow, University of East Anglia, Norwich, England (1983)
- Meier, Harri Ernst Hinrich Friedrich (f. 8.1.1905), dr., fhv. professor i romansk filologi ved universitetet i Bonn (1968)
- Mitchell, Philip Marshall (f. 23.9.1916), dr., professor i germanske sprog ved University of Illinois, Urbana, IL (1971)
- Monfrin, Jacques (f. 26.4.1931), direktør for École des Chartes, Paris (1987)
- Mykland, Knut (f. 20.4.1920), fhv. professor i historie ved Bergen Universitet (1989)
- Needham, Joseph (f. 9.12.1900), dr., sinolog, fhv. Reader i biokemi ved universitetet i Cambridge, England (1975)
- Nielsen, Thøger Harald (f. 30.10.1919), dr.jur., fhv. professor i retsvidenskab ved KU. Valsolda, Italien. *R^l*. (indenl. medl. 1980, udenl. medl. 1984)
- Norberg, Dag Ludvig (f. 31.7.1909), fhv. professor i latinsk sprog og litteratur ved universitetet i Stockholm (1964)
- Nordenfalk, Carl Adam Johan (f. 13.12.1907), fil.dr., fhv. professor i kunsthistorie, fhv. dir. for Stockholms Nationalmuseum (1977)
- Norman, Kenneth Roy (f. 21.7.1925), professor i indisk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1983)
- Nykrog, Per (f. 1.11.1925), dr.phil., professor i romansk filologi ved Harvard University, Cambridge, MA. *R.* (indenl. medl. 1975, udenl. medl. 1982)
- Odén, Agnes Birgitta (f. 11.8.1921), professor i historie ved universitetet i Lund (1977)
- Passmore, John Arthur (f. 9.9.1914), professor i filosofi ved Australian National University, Canberra (1979)
- Polotsky, Hans Jakob (f. 13.9.1905), dr., fhv. professor i ægyptologi ved universitetet i Jerusalem (1967)
- Romilly, Jacqueline de (f. 26.3.1913), dr., professor i græsk ved universitetet i Paris (1961)
- Rudolph, Kurt (f. 3.4.1929), professor i religionshistorie ved Philipps-Universität Marburg (1976)
- Schaar, Claes Göran Gustav Viktor (f. 18.5.1920), professor i engelsk ved universitetet i Lund (1987)
- Schmitt, Rüdiger (f. 1.6.1939), dr.phil., professor i sammenlignende indogermansk sprogvidenskab og indoiranistik ved Saarlands Universitet, Saarbrücken (1985)

- Seip, Jens Laurits Arup (f. 11.10.1905), dr., fhv. professor i politisk idéhistorie ved universitetet i Oslo (1974)
- Sjöblom, Bengt Gunnar Olof (f. 28.10.1933), fil.dr., professor i statskundskab ved KU (1984)
- Stenström, Thure Oscar (f. 12.4.1927), professor i litteraturvidenskab ved universitetet i Uppsala (1982)
- Sundermann, Werner (f. 22.12.1935), dr.sc., videnskabelig medarbejder ved centralinstitut for oldtidshistorie og arkæologi ved DDR's Videnskabsakademi i Berlin (1989)
- †Svendsen, Paulus (f. 17.4.1904, d. 22.4.1989), dr., professor i europæisk litteratur og idéhistorie ved universitetet i Oslo (1978)
- †Syme, Sir Ronald (f. 11.3.1903, d. 4.9.1989), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford, England (1951)
- Säflund, Lars Gösta (f. 1.3.1903), dr., fhv. professor i klassisk sprogvidenskab og kulturforskning ved universitetet i Stockholm (1969)
- Säve-Söderbergh, Torgny (f. 29.6.1914), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Uppsala (1975)
- Thesleff, Berndt Holger (f. 4.12.1924), dr. fil., professor emer. ved Institutum Classicum, universitetet i Helsingfors (1987)
- Thompson, Homer Armstrong (f. 7.9.1906), dr., fhv. professor i klassisk arkæologi ved Institute for Advanced Study, Princeton, NJ (1971)
- Toll, Christopher (f. 9.3.1931), fil.dr., professor i semitisk filologi ved KU (1989)
- Waszink, Jan Hendrik (f. 27.10.1908), fhv. professor i klassisk arkæologi og filologi ved universitetet i Leiden (1976)
- Weibull, Curt Hugo Johannes (f. 19.8.1886), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg (1957)
- Wilson, Charles Henry (f. 16.4.1914), professor i moderne historie ved Istituto Universitario Europeo, Firenze (1970)
- Winner, Matthias (f. 11.3.1931), dr., direktør ved Max-Planck-Institut, Biblioteca Herziana, Rom (1987)
- Wistrand, Erik Karl Hilding (f. 24.1.1907), dr., professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (1971)
- von Wright, Georg Henrik (f. 14.6.1916), dr. i filosofi, forskerprofessor ved Finlands Akademi, Helsingfors (1974)
- Wyller, Egil Anders (f. 24.4.1925), dr., professor i antik åndshistorie ved universitetet i Oslo (1972)
- Zilliacus, Johan Henrik (f. 23.1.1908), dr., professor i græsk litteratur ved universitetet i Helsingfors (1972)

Aarsleff, Hans Christian (f. 19.7.1925), Ph.D., professor i engelsk ved Princeton University, NJ (1984)

UDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Ahlfors, Lars Valerian (f. 18.4.1907), dr., professor i matematik ved Harvard University, Cambridge, MA (1977 – fys)
- Ahrland, Sten Harald (f. 4.8.1921), dr., fhv. professor i uorganisk kemi ved universitetet i Lund (1975 – fys)
- Alfsen, Erik Magnus (f. 13.5.1930), dr., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1978 – fys)
- Alfvén, Hannes Olof Gösta (f. 30.5.1908), professor i plasmafysik ved Stockholms tekniska Högskola (1968 – fys)
- Ambartsumian, Viktor Amazaspovich (f. 18.9.1908), professor og direktør for Astrophysical Observatory i Erevan, Armenien, USSR (1971 – fys)
- Andersen, Ole Krogh (f. 11.5.1942), direktør, professor ved Max – Planck – Institut for faststofforskning i Stuttgart (1982 – fys)
- Andersson, Bengt Erik (f. 12.1.1923), vet.med.dr., professor i fysiologi ved veterinæruniversitetet i Uppsala (1977 – biol)
- Anfinsen, Christian Boehmer (f. 26.3.1916), dr., professor i biologi ved The Johns Hopkins University, Bethesda, MD (1965 – biol)
- Auerbach, Charlotte (f. 14.5.1899), dr., professor i genetik ved universitetet i Edinburgh (1968 – biol)
- Avery, John Scales (f. 26.5.1933), Ph.D., lektor i kemi ved KU (1986 – fys)
- Bak, Per (f. 8.12.1947), dr.scient., senior-scientist ved Brookhaven National Laboratory, NY (1990 – fys)
- Barton, Sir Derek Harold Richard (f. 8.9.1918), dr., professor i organisk kemi ved C.N.R.S., Gif-sur-Yvette (1972 – fys)
- Bass, Ludvik (f. 9.3.1931), professor i matematik ved Queensland University, Brisbane, Australien (1988 – fys)
- Bastiansen, Otto Christian Astrup (f. 5.9.1918), dr., professor i teoretisk kemi ved universitetet i Oslo (1967 – fys)
- Bauer, Heinz (f. 31.1.1928), dr., professor i matematik ved Erlangen-Nürnberg Universitet (1982 – fys)

- †Beadle, George Wells (f. 22.10.1903, d. 9.6.1989), dr., professor i biologi ved og præsident for University of Chicago, IL, (1952 – biol)
- Bell, Ronald Percy (f. 24.11.1907), professor i kemi ved universitetet i Stirling, Skotland (1962 – fys)
- Bénard, Jacques (f. 21.12.1912), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Paris (Bourg-la-Reine) (1968 – fys)
- †Bergsten, Karl Erik (f. 27.7.1909, d. 17.5.1990), dr., professor i geografi ved universitetet i Lund (1968 – fys)
- Bergström, Lars Ingmar Valeson (f. 6.9.1921), professor, bestyrer for Forskningsinstitutet för Atomfysik, Stockholm (1974 – fys)
- Bernhard, Carl Gustav (f. 28.4. 1910), dr., professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1975 – biol)
- Berry, R. Stephen (f. 9.4.1931), Ph.D., professor i kemi ved University of Chicago, IL (1980 – fys)
- Blaauw, Adriaan (f. 12.4.1914), professor ved Det astronomiske Institut, universitetet i Groningen (1982 – fys)
- Blackburn, Thomas Henry (f. 8.8.1933), professor i mikrobiel økologi ved AaU (1983 – biol)
- Blasi, Francesco (f. 19.10.1937), professor i molekylærbiologi ved KU (1988 – biol)
- Bogorad, Lawrence (f. 29.8.1921), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, MA (1977 – biol)
- Boström, Kurt Georg Verner (f. 25.3.1932), professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1983 – fys)
- Bothmer, Roland von (f. 19.12.1943), fil. dr., professor i kulturvæxternes genetik og förädling ved Sveriges Lantbruks Universitet, Lund (1990 – biol)
- Bridgwater, David (f. 5.7.1934), dr. phil., professor i dynamisk geologi ved KU (1977 – fys)
- Brinck, Per Simon Valdemar (f. 4.9.1919), dr., professor i zoologi ved universitetet i Lund (1972 – biol)
- Brooks, Charles Kent (f. 16.10.1939), d. phil., lektor i petrologi ved KU (1986 – biol)
- Brown, Gerald Edward (f. 22.7.1926), dr., professor ved NORDITA, Kbh., og ved State University of New York, Stony Brook, NY (1967 – fys)
- Buchthal, Fritz (f. 19.8.1907), dr. med., Consultant ved National Inst. of Health, Bethesda, MD. *R¹*. (udenl. medl. 1946, indennl. medl. 1947, udenl. medl. 1986 – biol)

- Busemann, Herbert (f. 12.5.1905), dr., fhv. professor i matematik ved University of Southern California, Los Angeles, CA (1964 – fys)
- Carleson, Lennart Axel Edvard (f. 18.3.1928), dr., professor i matematik ved universitetet i Uppsala og ved University of California, Los Angeles, CA (1970 – fys)
- Cartan, Henri-Paul (f. 8.7.1904), professor i matematik ved universitetet i Paris (1962 – fys)
- Casimir, Hendrik Brugt Gerhard (f. 15.7.1909), dr., fhv. direktør for Philips' Gloeilampenfabrieken, Eindhoven (Heeze) (1975 – fys)
- Celis, Julio Enrique (f. 21.5.1941), Ph.D., professor i medicinsk biokemi ved AaU (1984 – biol)
- Chanock, Robert M. (f. 8.7.1924), dr., chef for Laboratoriet for infektionssygdomme, National Institutes of Health, Bethesda, MD (1980 – biol)
- Clark, Brian Frederic Carl (f. 26.7.1936), D. Sc., professor i biostrukturkemi ved AaU (1980 – biol)
- Connes, Alain (f. 1.9.1947), dr., professor i matematik ved universitetet i Paris (1980 – fys)
- Cotton, Frank Albert (f. 9.4.1930), dr., professor i kemi ved Texas A & M University, TX (1975 – fys)
- Coulomb, Jean-Marie-François-Joseph (f. 7.11.1904), dr., professor i geofysik ved universitetet i Paris (1969 – fys)
- Cox, Sir David Roxbee (f. 15.7.1924), warden for Nuffield College, Oxford (1983 – fys)
- Davie, Earl W. (f. 25.10.1927), dr., professor i biokemi ved University of Washington, Seattle, WA (1990 – biol)
- Davies, John Arthur (f. 28.3.1927), dr., professor i fysik ved McMaster University, Ontario (1970 – fys)
- Edlén, Bengt (f. 2.11.1906), dr., professor i fysik ved universitetet i Lund (1956 – fys)
- Edsall, John Tileston (f. 3.11.1902), professor i biokemi ved Harvard University, Boston, MA (1969 – biol)
- Eigen, Manfred (f. 9.5.1927), dr., professor, Max-Planck-Institut für Phys. Chemie, Göttingen (1971 – biol)
- Emerson, Sterling Howard (f. 29.10.1900), dr., professor i genetik ved California Institute of Technology, Pasadena, CA (1974 – biol)
- Falicov, Leopoldo Maximo (f. 24.6.1933), professor i fysik ved University of California, Berkeley, CA (1988 – fys)

- Fey, Hans (f. 30.12.1921), dr., professor, direktør for Veterinär-Bakteriologisches Institut der Universität, Bern (1971 – biol)
- Fischer-Hjalmars, Inga Margrete (f. 16.1.1918), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Stockholm (1982 – fys)
- Flerov, Georgii Nikolaevitch (f. 2.3.1913), dr., professor, direktør for laboratoriet for kernereaktioner i Dubna (Moskva) (1969 – fys)
- Flood, Håkon (f. 25.9.1905), dr., professor i kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1964 – fys)
- Folkow, Bjørn Uno Gottfrid (f. 13.10.1921), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Göteborg (1968 – biol)
- Frey, David Grover (f. 10.10.1915), professor i biologi ved Indiana University, Bloomington, IN (1982 – biol)
- Fredga, Arne (f. 18.7.1902), dr., professor i organisk kemi ved universitetet i Uppsala (1965 – fys)
- Friis, Else Marie (f. 18.6.1947), lic. scient., professor i palæobotanik, Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm (1990 – biol)
- Fronæus, Sture Adolf (f. 5.10.1916), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Lund (1978 – fys)
- Gard, Sven (f. 3.11.1905), dr., professor i virologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1964 – biol)
- Garnham, Percy Cyril Claude (f. 15.1.1901), professor i med. protozoologi ved universitetet i London (1976 – biol)
- Giles, Norman Henry (f. 6.8.1915), professor i genetik ved University of Georgia, Athens, GA (1982 – fys)
- Ginzburg, Vitaly Lazarevich (f. 4.10.1916), professor, leder af afd. for teoretisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Glick, David (f. 3.5.1908), dr., professor ved Department of Pathology, forstander for Division of Histochemistry ved Stanford University, Stanford, CA (1965 – biol)
- Goldanskii, Vitalii Iosifovich (f. 18.6.1923), professor, leder af inst. for kemisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Granit, Ragnar Arthur (f. 30.10.1900), dr., professor i neurofysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1956 – biol)
- Gray, Harry Barkus (f. 14.11.1935), dr., professor i kemi ved California Institute of Technology, Pasadena, CA (1974 – fys)
- Groshev, Leonid Vasilievitch (f. 18.3.1907), professor, Institut for Atomenergi, Moskva (1965 – fys)
- Grove, Karsten (f. 12.8.1946), lic. scient., professor i matematik ved University of Maryland, College Park, MD (1988 – fys)

- Gustafsson, Bengt (f. 18.7.1943), fil. dr., professor ved Astronomiska Observatoriet, Uppsala (1990 – fys)
- Gårding, Lars Jakob (f. 7.3.1919), dr., professor i matematik ved universitetet i Lund (1963 – fys)
- Hamilton, James (f. 29.1.1918), fhv. professor i fysik ved University College, London, fhv. professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1967 – fys)
- Hammen, Thomas van der (f. 27.9.1924), dr., professor i palynologi ved universitetet i Amsterdam (1976 – biol)
- Haraldsen, Haakon Kristian (f. 24.4.1904), dr., professor i kemi ved universitetet i Oslo (1972 – fys)
- Heidelberger, Michael (f. 29.4.1888), dr., adjungeret professor i patologi (immunologi), New York University, NY (1957 – biol)
- Helgason, Sigurður (f. 30.9.1927), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA (1972 – fys)
- Hodgkin, Sir Alan Lloyd (f. 5.2.1914), Foulerton Research Professor of the Royal Society, Physiological Laboratory, Cambridge, England (1964 – biol)
- Hohwü-Christensen, Erik (f. 25.9.1904), dr., fhv. professor i gymnastikteori ved KU, professor i kropsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl., gymnastika Centralinstitutet i Stockholm. (indenl. medl. 1940, udenl. medl. 1965 – biol)
- Hoppe, Ernst Gunnar (f. 24.12.1914), dr., professor i geografi ved universitetet i Stockholm (1972 – fys)
- Hotchkiss, Rollin Douglas (f. 8.9.1911), Ph.D., forskningsprofessor ved State University of New York, Albany, NY (1986 – biol)
- Howard, Richard Alden (f. 1.7.1917), dr., professor i botanik og dendrologi ved Harvard University, Jamaica Plain, MA (1968 – biol)
- Hulthén, Lamek (f. 14.12.1909), professor i teoretisk fysik ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (1976 – fys)
- Huxley, Sir Andrew Fielding (f. 22.11.1917), Master of Trinity College, Cambridge, England (1964 – biol)
- Huxley, Hugh Exmor (f. 25.2.1924), dr., afdelingsleder ved Medical Research Council (molekylær biologi) i Cambridge, England (1971 – biol)
- Hörmander, Lars Valter (f. 24.1.1931), professor i matematik ved universitetet i Lund (1969 – fys)
- Hörstadius, Sven Otto (f. 18.2.1898), dr., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala (1951 – biol)

- Jacob, François (f. 17.6.1920), dr., professor i genetik ved Institut Pasteur, Paris (1962 – biol)
- Jakobsson, Sveinn Peter (f. 20.7.1939), dr. scient., direktør for Naturhistorisk Museum, Reykjavik (1975 – fys)
- Jerne, Niels Kaj (f. 23.12.1911), dr., professor i eksperimentel terapi, direktør for Basel Institut für Immunologie (Gard, Frankrig) (1968 – biol)
- Jonson, Björn Nils Gustav (f. 3.11.1941), professor i fysik ved Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg (1988 – fys)
- Jonsson, Bror Arild (f. 12.5.1948), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Trondheim, Dragvoll (1988 – biol)
- Jortner, Joshua (f. 14.3.1933), Heinemann professor i kemi ved universitetet i Tel-Aviv (1990 – fys)
- Jørgensen, Axel Christian Klixbüll (f. 18.4.1931), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Genève (1965 – fys)
- Kadison, Richard Vincent (f. 25.7.1925), Ph.D., professor i matematik ved University of Pennsylvania, Philadelphia, PA (1974 – fys)
- Kalckar, Herman Moritz (f. 26.3.1908), dr. scient., professor i biologisk kemi ved Harvard University, Medical School, Boston, MA (indl. medl. 1948, udenl. medl. 1959 – biol)
- Katz, Bernhard (f. 26.3.1911), dr., professor i biofysik ved University College, London (1968 – biol)
- Keynes, Richard Darwin (f. 14.8.1919), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, England (1971 – biol)
- Kitaigorodskii, Sergei Alexandrovich (f. 13.9.1934), D.Sc., professor i fysisk oceanografi, The Johns Hopkins University, Baltimore, MD (1984 – fys)
- Kurland, Charles Gabriel (f. 14.1.1936), dr., professor i molekylær biologi ved universitetet i Uppsala (1986 – biol)
- Leaf, Alexander (f. 10.4.1920), professor i gerontologi ved Massachusetts General Hospital, Boston, MA (1982 – biol)
- Levan, Johan Albert (f. 8.3.1905), dr., professor i cytologi ved universitetet i Lund (1962 – biol)
- Lieb, Elliott H. (f. 31.7.1932), professor i matematik og fysik ved Princeton University, Princeton, NJ (1988 – fys)
- Lowry, Oliver Howe (f. 18.7.1910), dr., professor, forstander for Department of Pharmacology, Washington University, St. Louis, MO (1968 – biol)

- Lundberg, Paul Anders (f. 10.9.1920), professor i neurofysiologi ved universitetet i Göteborg (1976 – biol)
- Lundquist, Arne John Axel (f. 6.6.1920), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (1971 – biol)
- Löwdin, Per-Olov (f. 28.10.1916), dr., fhv. professor i kvantekemi ved universitetet i Uppsala (1973 – fys)
- Låg, Jul (f. 13.11.1915), dr. agric., professor i jordbundslære ved Norges Landbrukshøgskole, Ås (1982 – biol)
- MacLane, Saunders (f. 4.8.1909), dr., professor i matematik ved universitetet i Chicago, IL (1968 – fys)
- †Magnusson, Staffan Einar Magnus (f. 29.6.1933, d. 22.7.1990), afdelingsleder ved Institut for molekylær biologi, AaU (1983 – biol)
- Mayr, Ernst (f. 5.7.1904), dr., professor i zoologi ved Harvard College, direktør ved Museum of Comparative Zoology, Cambridge, MA (1956 – biol)
- von Meyenburg, Hans Kaspar (f. 9.12.1941), dr.sc.nat., professor i bioteknologi ved CIBA-GEIGY AG, Basel, Schweiz (1979 – biol)
- Morgan, William Wilson (f. 3.1.1906), dr., professor i astronomi ved universitetet i Chicago, IL (1967 – fys)
- Moscowitz, Albert (f. 20.8.1929), dr., professor i kemi ved University of Minnesota, Minneapolis, MN (1977 – fys)
- Munck af Rosenschöld, Lars Mortimer (f. 19.7.1935), dr., docent i genetik ved universitetet i Lund og forskningsleder ved Carlsberg Forsøgs-laboratorium, Kbh. (1978 – biol)
- Maak, Wilhelm (f. 13.8.1912), dr., professor i matematik ved universitetet i Göttingen (1973 – fys)
- †Neugebauer, Otto Eduard Hermann (f. 26.5.1899, d. 19.2.1990), dr., professor i matematikkens historie, Institute for Advanced Study, Princeton, NJ (1934 – fys)
- van Niel, Cornelius Bernardus (f. 4.11.1897), professor i mikrobiologi ved Stanford University, Stanford, CA (1968 – biol)
- Nilan, Robert A. (f. 23.12.1926), professor i genetik ved Washington State University, Dean, Pullman, WA (1986 – biol)
- Nomura, Masayasu (f. 27.4.1927), dr., professor i genetik og biokemi ved Department of Biological Chemistry ved University of California, Irvine, California College of Medicine, Irvine, CA (1977 – biol)
- North, John David (f. 19.5.1934), dr., professor i de eksakte videnskabers historie og filosofi, Universitetet i Groningen (1984 – fys)

- Oort, Jan Hendrik (f. 28.4. 1900), dr., professor, fhv. direktør for observatoriet i Leiden (1947 – fys)
- Ourisson, Guy Henri (f. 26.3.1926), dr., professor i kemi ved Louis Pasteur Universitetet, Strasbourg (1974 – fys)
- Pais, Abraham (f. 19.5.1918), professor i fysik ved Rockefeller University, New York, NY (1988 – fys)
- Peierls, Sir Rudolf Ernst (f. 5.6.1907), Emeritus Wykeham Professor i fysik ved universitetet i Oxford, England (1980 – fys)
- Perlman, Isadore (f. 12.4.1915), professor i kemi ved University of California, Berkeley, CA (1972 – fys)
- Petersen, Ole Holger (f. 3.3.1943), dr. med., professor i fysiologi ved University of Liverpool (1988 – biol)
- Pethick, Christopher John (f. 22.2.1942), dr., professor ved NORDITA, Kbh. (1977 – fys)
- Pontecorvo, Guido Pellegrino Arrigo (f. 29.11.1907), professor, Imperial Cancer Research Fund, London (1966 – biol)
- Popov, Andrej Vladimirovich (f. 24.10.1939), dr., afdelingsleder ved Sechenov Institut for udviklingsfysiologi og biokemi, Leningrad (1990 – biol)
- Prance, Ghilleen Tolmie (f. 13.7.1937), Director Royal Botanic Gardens Kew, professor i botanik ved London University (1988 – biol)
- Prelog, Vladimir (f. 23.7.1906), dr., professor i organisk kemi ved Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich (1971 – fys)
- Ramberg, Hans (f. 15.3.1917), dr., professor i geologi (petrografi) og mineralogi ved universitetet i Uppsala (1964 – fys)
- Raven, Peter Hamilton (f. 13.6.1936), Ph.D., direktør for Missouri Botanical Garden, St. Louis, MO (1980 – biol)
- Rechinger, Karl Heinz (f. 16.10.1906), dr., professor i systematisk botanik og plantegeografi ved universitetet i Wien (1971 – biol)
- Regnéll, Otto Gerhard (f. 19.6.1915), dr., professor i geologi ved universitetet i Lund (1969 – biol)
- Reynoldson, Thomas Braban (f. 21.3.1914), Ph.D., D.Sc., professor i økologi ved University of Wales, Bangor (1984 – biol)
- Rhoades, Marcus Morton (f. 24.7.1903), dr., professor i genetik ved Indiana University, Bloomington, IN (1977 – biol)
- Rice, Stuart Alan (f. 6.1.1932), professor i fysisk kemi ved University of Chicago, IL (1976 – fys)
- Richter, Dietmar (f. 16.5.1939), professor i biokemi ved Centrum for mylekylær Neurobiologi, universitetet i Hamburg (1990 – biol)

- Riste, Tormod (f. 14.5.1925), dr. philos., professor i fysik ved universitetet i Oslo (1986 – fys)
- Roche, Jean-Casimir-Henri-Hilaire (f. 14.1.1901), dr., professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris (1970 – biol)
- Ryabchikov, Igor Dmitrievich (f. 6.8.1937), professor i petrologi, forstander ved IGEM, Moskva (1988 – fys)
- Saltin, Bengt (f. 3.6.1935), med. dr., professor i legemsøvelsernes teori ved KU. R. (1984 – biol)
- Sargeson, Alan McLeod (f. 13.10.1930), professor i uorganisk kemi ved Australian National University, Canberra (1976 – fys)
- Schmidt-Nielsen, Knut (f. 24.9.1915), dr., professor i zoologi ved Duke University, Durham, NC (1975 – biol)
- Schnopper, Herbert William (f. 13.3.1933), dr., direktør for Dansk Rumforskningsinstitut, Kbh. (1982 – fys)
- Schrieffer, John Robert (f. 31.5.1931), professor i fysik ved University of California, Santa Barbara, CA (1979 – fys)
- Schwarzschild, Martin (f. 31.5.1912), professor i astronomi ved Princeton University, NJ (1969 – fys)
- Segal, Irving Ezra (f. 13.9.1918), Ph. D., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA (1977 – fys)
- Selberg, Atle (f. 14.6.1917), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, NJ (1967 – fys)
- Sheline, Raymond Kay (f. 31.3.1922), dr., professor i kemi og fysik ved Florida University i Tallahassee, FL (1974 – fys)
- Stern, Herbert (f. 22.12.1918), professor i biologi ved University of California, La Jolla, CA (1976 – biol)
- Strand, Kaj Aage Gunnar (f. 27.2.1907), dr. phil., professor, videnskabelig direktør for U.S. Naval Observatory, Washington, DC. R'. (1965 – fys)
- Stumpf, Paul Karl (f. 23.2.1919), dr., professor i biokemi ved University of California, Davis, CA (1975 – biol)
- Størmer, Erling (f. 2.11.1937), Ph.D., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1986 – fys)
- Suomalainen, Esko (f. 11.6.1910), dr., professor i genetik ved universitetet i Helsingfors (1968 – biol)
- Swiatecki, Wladyslaw Jerzy (f. 22.4.1926), dr., kernefysiker, Lawrence Radiation Laboratory, Berkeley, CA (1973 – fys)
- Taube, Henry (f. 30.11.1915), dr., professor i kemi ved Stanford University, Stanford, CA (1984 – fys)

- Teichert, Curt (f. 8.5.1905), dr., professor i geologi ved University of Rochester, NY (1973 – fys)
- Thorne, Robert Folger (f. 13.7.1920), professor i botanik ved Rancho Santa Ana Botanic Garden, Claremont, CA (1986 – biol)
- Tosteson, Daniel Charles (f. 5.2.1925), dr., Dean of Medical Studies, Harvard University, Boston, MA (1973 – biol)
- Tutin, Winifred (f. 8.10.1915), dr., Honorary Reader in Botany, University of Leicester (1975 – biol)
- Vallee, Bert Lester (f. 1.6.1919), professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, MA (1977 – biol)
- Voigt, Ehrhard (f. 28.7.1905), dr., professor i geologi og palæontologi ved universitet i Hamborg (1972 – biol)
- Wall, Charles C.T. (f. 14.12.1936), professor i matematik ved universitetet i Liverpool (1990 – fys)
- Watson, James Dewey (f. 6.4.1928), dr., professor i biologi, dir. for Cold Spring Harbor Laboratory, Long Island, NY (1962 – biol)
- Weisskopf, Victor Frederick (f. 19.9.1908), professor i fysik ved Institute of Technology, Cambridge, Mass., fhv. generaldirektør for CERN (European Center for Nuclear Research), Genève (1962 – fys)
- Wetzel, Robert G. (f. 16.8.1936), professor i biologi ved University of Alabama, AL (1986 – biol)
- Wheeler, John Archibald (f. 9.7.1911), dr., professor i fysik ved University of Texas, Austin, TX (1971 – fys)
- Wickman, Frans Erik (f. 21.3.1915), dr., professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1971 – fys)
- Wigglesworth, Sir Vincent Brian (f. 17.4.1899), dr., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, England (1951 – biol)
- Wigzell, Hans Lennart Rudolf (f. 28.10.1938), dr. med., professor i immunologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1986 – biol)
- Wildman, Samuel Goodnow (f. 26.5.1912), dr., professor i biologi ved University of California, Los Angeles, CA (1977 – biol)
- Wilkinson, Sir Geoffrey (f. 14.7.1921), professor i uorganisk kemi ved Imperial College, London (1968 – fys)
- Wilson, Douglas Patrick (f. 7.8.1902), dr., fhv. Associate, Marine Biological Laboratory, Plymouth (1965 – biol)
- Zamecnik, Paul Charles (f. 22.11.1912), dr., professor i onkologi ved Worcester Foundation for Experimental Biology, Shrewsbury, MA (1978 – biol)

Öhrn, Nils Yngve (f. 11.6.1934), fil.dr., professor i kemi og fysik ved
University of Florida, Gainesville, FL (1986 – fys)

Aaboe, Asger Hartvig (f. 26.4.1922), dr., professor i matematik og natur-
videnskabernes historie, og i det nære Østens sprog og litteraturer,
Yale University, New Haven, CT (1975 – fys)

INDENLANDSKE MEDLEMMER EFTER INDVALGSÅR

Humanistiske klasse: kursiv

1939-50 ⁻	v. Wettstein	Klenow	<i>Rischel</i>
Jessen	<i>Hammershaimb</i>	<i>Monberg</i>	<i>Sørensen, Algot</i>
Holter	<i>Thomsen, Rudi</i>		Sørensen, Henn.
Bjerrum	†Crone	1976-80	Andersen, Torkild
Jensen, K. A.	<i>Fischer-Jørgensen</i>	<i>Favrholdt</i>	Berthelsen, Ole
	Fuglede	Larsen, Olesen	Buchwald
1951-60	<i>Glamann</i>	Marcker	<i>Christensen, Johnny</i>
<i>Riis</i>	Mohr	Nathan	<i>Christiansen, S.</i>
Noe-Nygaard	Møller, Knakkergård	Strid	Larsen, Kai
<i>Steensberg</i>	Sten-Knudsen	<i>Thomsen, Niels</i>	Lund, Henning
Bang	Winther	Andersen, Sv. O.	Michelsen
Bohr	<i>Læssøe</i>	Berthelsen, A.	<i>Moustgaard</i>
Ussing		Bjørnholm	Nissen
<i>Jansen, Billeskov</i>	1971-75	Dansgaard	<i>Olsen, Olaf</i>
Lassen, N. O.	Christensen, Bent	Engberg	<i>Svane</i>
Mottelson	<i>Dal</i>	Fenchel	Barndorff-Nielsen
Reiz	<i>Egerod</i>	<i>Fink</i>	<i>Estrup</i>
Wingstrand	<i>Jacobsen</i>	<i>Fischer</i>	Forchhammer
Ottesen	Kjeldgaard	Holmsgaard	Holstener-Jørgensen
Tornehave	Kristensen, Leif	<i>Johansen, H. Friis</i>	Jónasson
	Kruhøffer	Lundquist	Kullenberg
1961-70	Lund, Bodil Jerslev	Mackintosh	<i>Lidin</i>
<i>Becker</i>	<i>Stief</i>	Maunsbach	Olesen, Poul
Hald	<i>Glahn</i>	Pedersen, Kjærgård	<i>Raasted</i>
Huus	<i>Asmussen, Jes</i>	Schäffer	Svejgaard
Nielsen, Overgaard	<i>Blegvad</i>	<i>Spang-Hanssen, Henn.</i>	<i>Sørensen, Kousgård</i>
Peters	Andersen, Sv. Th.	<i>Sørensen, Søren</i>	
Rudkjøbing	Behnke	Thaysen, Hess	1981-85
Troels-Smith	<i>Dalgård</i>	<i>Waaben</i>	Als-Nielsen
Andersen, Sparre	Ellitsgaard-R.	<i>Bergsagel</i>	<i>Ejskjær</i>
Asmussen, E.	<i>From</i>	<i>Brøndsted</i>	Eliassen
<i>Bagge</i>	<i>Hjorth, Lindegård</i>	Dahl, J. P.	<i>Grane</i>
Kjær	Jensen, Højgaard	Hansen, Hans J.	<i>Hansen, Sv. Aa.</i>
Lindhard	Lassen, Ulrik	<i>Johansen, K. Friis</i>	<i>Nielsen, Eduard</i>
<i>Schiørring</i>	<i>Rasmussen, Nørregaard</i>	Lassen, Niels A.	Poulsen, Vald.
Bak	Seidenfåden	Lund, Ebba	Rasmussen, Sv. E.
Ballhausen	Siim	Madsen, Ib	Rehfeld
Jørgensen, C.	<i>Bredsdorff</i>	Munch-Petersen	Tygstrup
Barker	<i>Gelting</i>	Møller, Bjerrum	Andersen, J. U.
†Koføed-Hansen	<i>Gomard</i>	Pedersen, Olaf	Berg, Christian
Simonsen	<i>Hvidtfeldt</i>	<i>Petersen, Ladewig</i>	<i>Christensen, Bent</i>
Skou		<i>Rasmussen, Holger</i>	Fiil

Linderberg	Nilsson, Jytte	Surlyk	<i>Hørby</i>
<i>Matthiessen</i>	<i>Skydsgaard</i>	<i>Sørensen, Knud</i>	<i>Jensen, Jørgen</i>
<i>Nøjgaard</i>	<i>Thyssen</i>	Nielsen, Wiin	<i>Lundgreen-Nielsen</i>
Olsson	<i>Bukdahl</i>	<i>Feldbæk</i>	<i>Otzen</i>
<i>Spang-Hanssen, Ebbe</i>	<i>Olsen, Munk</i>	<i>Hansen, M. Herman</i>	Billing
<i>Steensgaard</i>	<i>Ørsnes</i>	<i>Tamm</i>	Bock
Thorn		<i>Thodberg</i>	Christensen-
<i>Dahlerup</i>	1986-90	Christiansen, F.	Dalsgaard
<i>Danø</i>	<i>Fenger</i>	Hammer	Friis
<i>Andersen, Ellen</i>	Hansen, P. G.	Hoffmann, Else	Hultborn
Bechgaard	Haagerup	Kristensen, Niels P.	P. Leth Jørgensen
Bræstrup	<i>Jørgensen, Sv.-Aa.</i>	Nansen	Ove Poulsen
Cotterill	Krogsgaard-Larsen	Nielsen, H. Bech	Roepstorff
<i>Johansen, Hans Chr.</i>	<i>Kaarsted</i>	Sigmund	C. Thomassen
Johansen, Peter	<i>Maegaard</i>	<i>Balling</i>	
Jørgensen, Bo Barker	Molin	<i>Ebbesen</i>	

MEDLEMSANTAL

Indenlandske medlemmer	212	Udenlandske medlemmer	268
Humanistiske klasse	84	Humanistiske klasse	92
Naturvidenskabelige klasse	128	Naturvidenskabelige klasse	175
Mat.-fys. gruppe	65	Mat.-fys. gruppe	93
Biol. gruppe	63	Biol. gruppe	82

Tillidshverv

Årstallet til højre angiver valgperiodens udløb (normalt i april).

INTERNE HVERV

	valgt	til
<i>Præsident:</i> Erik Dal	1988	1992
<i>Klasseformænd og vicepræsidenter:</i>		
Birger Munk Olsen	1989	1992
Gert Kjærgård Pedersen	1987	1993
<i>Sekretær:</i> Thor A. Bak	1985	1994
<i>Redaktør:</i> Poul Lindegård Hjorth	1988	1996
<i>Kasserer:</i> Aage Winther	1984	1991
<i>Kassekommissionen:</i>		
Hector Estrup	1990	1994
Jes Forchhammer, fm.	1989	1993
Bent Fuglede	1987	1991
P. Nørregaard Rasmussen	1980	1992
<i>Revisorer:</i>		
Christian Berg	1987	1992
Jens E. Skydsgaard	1990	1994
<i>Revisorsuppleanter:</i>		
Kai Hørby	1990	1994
Jens Rehfeld	1988	1992
<i>Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:</i>		
Rodney M. Cotterill, fm.	1986	1992
Ole Feldbæk	1989	1993
Birger Munk Olsen	1988	1991
Finn Surlyk	1990	1994
<i>Bibliotekar:</i> Jes Asmussen	1978	1990

<i>Carlsbergfondets direktion:</i>	valgt til 30.9.	
C. J. Ballhausen	1972	1996
Henrik Glahn til 30.9.89	1977	1989
Kristof Glamann, fm.	1969	1998
Ebba Lund	1980	1994
Axel Michelsen	1986	2000
P. C. Matthiessen	1989	1992

Frederiksborg-Museets bestyrelse

Valgt af Selskabet: Kristof Glamann	1969	1998
---	------	------

Bestyrelsen for Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen

Valgt af Selskabets præsident: Erik Dal	1985	1991
---	------	------

Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse:

Valgt af Selskabet:

Poul J. Svanholm, administrerende direktør	1980	1995
--	------	------

Beboer af Gl. Carlsbergs Hovedbygning (Æresboligen):

Søren Egerod	1988	
------------------------	------	--

Bestyrelsen for Grosserer A. Collstrøps Hjem

for en dansk Videnskabsmand, Lundehave: 1991

Thor A. Bak, fm.	1985	
--------------------------	------	--

Jon Palle Buhl, højesteretssagfører	1985	
---	------	--

Sune Dalgård	1977	
------------------------	------	--

Gert Kjærgård Pedersen	1985	
----------------------------------	------	--

Beboer af Lundehave:

Arne Noe-Nyegaard	1963	
-----------------------------	------	--

Bestyrelsen for Lægen, Professor ved Københavns Universitet,

dr. med. & chir. Knud Sand's Legat: 1988 1992

Jon Palle Buhl, højesteretssagfører

Bent Christensen

Jens Peder Dahl

Suppleanter:

Tom Fenchel

Niels Wive Kjærgaard, advokat

Jan Maegaard

Beboer af professor Knud Sands bolig:

Gert Kjærgård Pedersen	1988	
----------------------------------	------	--

<i>Bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond:</i>	1991
C. J. Becker, fm.	1975
Jes Forchhammer	1989
J. Chr. Siim	1975
<i>Bestyrelsen for Niels Bohr Arkivet:</i>	
Valgt af Selskabet: David Favrholt . . . . . okt.	1989 1993
<i>Bestyrelsen for Niels Bohr Legatet:</i>	
Thor A. Bak	1985
Erik Dal, fm.	1988
Olaf Olsen	1985
Henning Spang-Hanssen	1986
Henning Sørensen	1981
<i>Cäix Legatet:</i>	
Selskabet indstiller mulige kandidater til Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond	
<i>Bestyrelsen for Lillian og Dan Finks Fond:</i>	1987
Kåre B. Dullum, direktør, cand. polit	1997
Dan Fink, arkitekt, M.A.A., fm.	
Henning Spang-Hanssen	1997
Fondets sekretær: Erik Dal	1997
<i>Bestyrelsen for Grundforskningsfonden:</i>	1986
Jens Ulrik Andersen	1994
Bent Christensen (jur.)	1992
Jens Peder Dahl	1992
David Favrholt	1994
Tom Fenchel	1992
Lennart Olsson, fm., livsvarigt medlem	
Jens Rehfeld	1994
<i>Bestyrelsen for Emil Herborgs Legat</i>	
<i>til unge, danske, mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd:</i>	
Bent Christensen (zool.)	1973 1994
Jens Peder Dahl	1987 1995
Bent Fuglede	1980 1993
Torben Huus, fm.	1980 1992
Jytte R. Nilsson	1986 1991

- Bestyrelsen for Aksel Tovborg Jensens Legat:* . . . . . okt. 1983
 Thor A. Bak, fm.
 C. J. Ballhausen 1993
 Poul Lindegård Hjorth
 Karsten Friis Johansen 1993
 Aage Winther
- Bestyrelsen for Inge Lehmann's Legat af 1983:* . . . . . okt. 1986 1990
 Willi Dansgaard
 Elvin Kejlsø, chefgeodæt, fm.
 Ib K. Moustgaard
 Suppleanter:
 O. Bedsted Andersen, chefgeodæt
 Niels Balling, lektor, lic.scient.
 Rolf Willanger, professor, dr. phil.
- Bestyrelsen for Mag. art. Marcus Lorenzens Legat:* 1992
 Thor A. Bak, fm. 1985
 Poul Lindegård Hjorth 1983
 Kai Larsen 1980
- Bestyrelsen for Julie von Müllens Fond* 30.9.1990
 Valgt af præsidenten:
 E. Sparre Andersen
 Knud Waaben
- Bestyrelsen for Kaj Linderstrøm-Lang's Guldmedaillefond*
 Valgt af Selskabet: Diter v. Wettstein 1986 1996
- Bestyrelsen for Det danske Institut i Rom*
 Valgt af Selskabet: Karsten Friis Johansen 31.3.1992
- Bestyrelsen for legatet Ole Rømer Medaillen* 31.10
 Valgt af Selskabet: Poul Erik Nissen 1986 1992
- Niels Skyum-Nielsens Mindefond til støtte af middelalderhistorisk forskning*
 Godkendelse af beretning og regnskab: Præsidenten . . 1985
- Forskerværelserne* er til sommeren 1991 udlånt til følgende:
 Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum
 Mogens Blegvad og Olaf Pedersen
 F. J. Billeskov Jansen
 J. Chr. Siim

FÆLLES FOR BEGGE KLASSER

Statens humanistiske Forskningsråd, SHF

David Favrhøldt
 Ib Moustgaard
 Birger Munk Olsen, fm.
 Jørgen Rischel

Statens sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, SSVF

Claus Bræstrup
 Povl Krogsgaard-Larsen
 Ebba Lund
 Arvid B. Maunsbach, fm.

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd, SNF

Jens Ulrik Andersen
 Christian Berg
 Claus Hammer
 Kjeld Marcker
 Agnete Munch-Petersen
 Peter Sigmund

European Science Foundation-udvalget okt. 1990-1992

Claus Hammer
 Birger Munk Olsen
 Gert Kjærgård Pedersen
 Professor Eigil L. Præstgård, RUC
 Bengt Algot Sørensen, fm.

Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie

Sofus Christiansen
 Grith Lerche, museumsinspektør, mag. art.
 Holger Rasmussen
 Axel Steensberg, fm.
 J. Troels-Smith

*Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug
og de samtidige naturforhold*

Svend Th. Andersen
Peder Mortensen, museumsdirektør
Olaf Olsen
Axel Steensberg
J. Troels-Smith, fm.

Udvalg vedr. Selskabets jubilæum i 1992

Til forberedelse af Selskabets 250-års jubilæum den 13. november 1992
er der nedsat en jubilæumskomite bestående af:

Selskabets præsident Erik Dal
Klasseformændene Birger Munk Olsen
Gert Kjærgård Pedersen, fm.

Jes Forchhammer
Claus Bræstrup
Bent Christensen (jur.)
Ole Feldbæk
Sekretariatschef Pia Grüner

HUMANISTISKE KLASSE

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder
til dansk historie*

Troels Dahlerup, fm.
Sune Dalgård
Troels Fink
Svend Gissel, førstebibliotekar, dr. phil.
Finn H. Lauridsen, overarkivar, sekr.

Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Valgt af Selskabet:
Povl Bagge
Svend Gissel, førstebibl., dr. phil., fm.
Poul Lindegård Hjorth, repræsenterer også Det danske Sprog- og Lit-
teraturselskab
Ole Feldbæk, suppleant

<i>Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG</i>	Nov.
Klaus Alpers	1990
Johnny Christensen, fm.	1992
Holger Friis Johansen	1990
Fritz Saaby Pedersen, lektor, lic. phil.	1990
<i>Kommissionen for Thesaurus Linguae Latinae, TLL</i>	Nov.
Johnny Christensen	1993
Holger Friis Johansen, fm.	1990
Palle W. Nielsen, lektor	1993
<i>Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner</i>	
Peder Mortensen, museumsdirektør, fm. og redaktør	1990
Eduard Nielsen	1990
Olaf Olsen	1990
Ingolf Thuesen, kandidatstipendiat, mag. art.	1990
<i>Udvalget til forberedelse af indstilling til ESF</i>	
<i>vedr. evt. udgivelse af prismaterialet i Øresundstoldregnskaberne 1557-1646</i>	
Sune Dalgård	
Hans Chr. Johansen	
E. Ladewig Petersen, fm.	
Niels Steensgaard	
Bengt Algot Sørensen, observatør	

NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

<i>Udvalg til forberedelse af medlemsvalg</i>	nov. 1989
Willi Dansgaard	
Tom Fenchel	
Bodil Jerslev Lund	
Lennart Olsson, fm.	
Gert Kjærgård Pedersen, sekr.	
Henning Sørensen	
<i>Kommissionen for forskningsarealer</i>	
Svend Th. Andersen	
C. Overgaard Nielsen	
A. Noe-Nygaard	
Peter Rasmussen, cand. phil.	
J. Troels-Smith, fm.	

- Interimstyrelsen for Physica Scripta* dec. 1993
 Valgt af Selskabet:
 Torkild Andersen fm.
 P. Gregers Hansen, suppleant
- Acta Zoologica*
 Valgt af Selskabet:
 Chefredaktør: Claus Nielsen, lektor, dr. phil., Zoologisk Museum
 Medredaktør: Åse Jespersen, lektor
 Medlemmer af Advisory Council:
 C. C. Barker Jørgensen
 K. G. Wingstrand
- Bestyrelsen for Danmarks Akvarium* 31.12.1991
 Valgt af Selskabet: Torben Wolff, docent, dr. phil.
- Bestyrelsen for Dansk Bilharziøse Laboratorium* 1991
 Valgt af Selskabet: Bent Christensen (zool.)

UAI, UNION ACADEMIQUE INTERNATIONALE

Nationalkomiteen

Asmussen, Jes 1990
 Fischer, Erik

Raasted, Jørgen, delegeret suppl. til UAI til 1.7.1991

Sørensen, Bengt Algot, delegeret til UAI til 1.7.1991

Thomsen, Rudi, delegeret til UAI til 1.7.1991, fm.

Nationalkomiteer for foretagender under UAI

Romertallet angiver den pågældende UAI-kommissions nummer

- I. *CVA, Corpus Vasorum Antiquorum* 1993
 Christiansen, Jette, mag.art., museumsinspektør, Ny Carlsberg
 Glyptotek, fm.
 Dietz, Søren, mag.art., museumsinspektør, Nationalmuseet
 Hannestad, Lise, lektor, dr.phil., AaU
 Melander, Torben, mag.art., museumsinspektør, Thorvaldsens
 Museum
 Thomsen, Rudi, Videnskabernes Selskab

- V. *NGML, Novum Glossarium Mediae Latinitatis* (Den ny Ducange) 1990
 Johansen, Holger Friis, Institut for klassisk filologi, AaU, fm.
 Olsen, Birger Munk, Institut for græsk og latinsk middelalder-
 filologi, KU
- XII. *MMB, Monumenta Musicae Byzantinae* Nov.
 Bergsagel, John, Musikvidenskabeligt Institut, KU 1993
 Glahn, Henrik, Musikvidenskabeligt Institut, KU,
 fm. og hovedredaktør 1990
 Raasted, Jørgen,
 Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi, sekr. 1993
 Thodberg, Christian, Videnskabernes Selskab 1991
- XVIII. *CPD, A Critical Pāli Dictionary*
 Asmussen, Jes, Institut for orientalsk filologi, KU 1990
 Lidin, Olof, Østasiatisk Institut, KU 1993
 Læssøe, Jørgen, Institut for Assyriologi, KU, fm. 1990
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1993
- XX. *CAA, Corpus Antiquitatum Americanensium* Apr.
 Christiansen, Sofus, Videnskabernes Selskab 1993
 Hvidtfeldt, Arild, Videnskabernes Selskab, fm. 1993
 Lundbæk, Torben, mag.art. museumsoverinspektør,
 Etnografisk Samling, Nationalmuseet 1991
 Schjellerup, Inge, mag.scient., Etnografisk Samling,
 Nationalmuseet 1993
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1993
- XXII. *FHA, Fontes Historiae Africanæ* okt. 1993
 Dalgård, Sune, Landsarkivet for Sjælland
 Feldbæk, Ole, Videnskabernes Selskab
 Hansen, Holger Bernth, lektor, dr. theol.,
 Institut for Samfundsfag, KU
 Justesen, Ole, lektor, Institut for økonomisk Historie, KU
 Steensgaard, Niels, Historisk Institut, KU, fm.
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU
- XXVI. *SNG, Sylloge Nummorum Graecorum* 1993
 Hannestad, Niels, lektor, dr. phil., Institut for klassisk og
 nærorientalsk arkæologi, AaU
 Kromann, Anne, museumsinspektør,
 Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet

- Melander, Torben, mag.art. museumsinspektør, Thorvaldsens
Museum
Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU, fm.
- XXVIII. *LIMC, Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* 1993
Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
Johansen, Karsten Friis, Filosofisk Institut, KU, fm.
Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU
- XXXI. *ALE, Atlas Linguarum Europae* 1990
Asmussen, Jes, Institut for orientalsk filologi, KU
Ejskjær, Inger, Institut for dansk dialektforskning, KU, fm.
Ringgaard, Kr., professor, dr. phil.,
Institut for nordisk sprog- og litteraturforskning, AaU
Spang-Hanssen, Henning,
Institut for anvendt og matematisk lingvistik, KU
- XXXV. *JAI, Jewish Art Index* dec. 1993
Asmussen, Jes, Videnskabernes Selskab
Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
Gelfer-Jørgensen, Mirjam, overbibliotekar, dr. phil.,
Kunstindustrimuseet
Haxen, Ulf, førstebibliotekar,
Judaistisk afdeling, Det kgl. Bibliotek, fm.

ICSU, INTERNATIONAL COUNCIL
OF SCIENTIFIC UNIONS

Formand: Axel Michelsen

Nationalkomiteens forretningsudvalg Marts 1994
Ole Bedsted Andersen, chefgeodæt
Sven E. Harnung, lektor, cand.scient.
Axel Michelsen
Gunnar Gissel Nielsen, lektor, dr. agro.

COSPAR/SCOSTEP Eigil Ungstrup, lektor, lic. techn.
IAU Jens Knude, lektor, dr. scient.
ICL Asger Berthelsen
IGBP Claus Hammer

IGU	Niels Kingo Jacobsen, professor, dr. phil.
IMU	Gert Kjærgård Pedersen
INQUA	Sten Sjørring, lektor, cand. scient.
IUB	Bjørn Quistorff, lektor, cand.med.
IUBS	Gunnar Gissel Nielsen, lektor, dr. agro.
IUCr	Birthe Jensen, lektor, lic.pharm.
IUGG	Ole Bedsted Andersen, chefgeodæt, cand. mag., mag. scient.
IUGS	Niels Hald, lektor, cand. scient.
IUHPS	David Favrholt
IUIS	Arne Svejgaard
IUMS	W. Frederiksen, overlæge
IUNS	Claus Brenøe, Afdelingsforstander
IUPAB	Axel Michelsen
IUPAC	Sven E. Harnung, lektor, cand. scient.
IUPAP	Bent Elbek, professor, dr. phil.
IUPHAR/IUTOX	Ove A. Nedergaard, docent, Ph.D.
IUPS	Niels A. Thorn
IUPSyS	Per Schultz Jørgensen, forskningsleder, dr.phil.
IUTAM	P. Terndrup Pedersen, professor, lic. techn.
SCOR	Aksel Wiin Nielsen
URSI	T. Stockflet Jørgensen, civiling., dr. phil.
WCRP	A. Walløe Hansen, lektor, lic. scient.

Nationalkomiteer for unioner under ICSU

Medlemmerne vælges af de anførte institutioner

COSPAR, Committee on Space Research

SCOSTEP, Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics

1993

Bahnsen, A., civilingeniør, dr. scient.,

Dansk Rumforskningsinstitut, sekr.

Bonde-Petersen, Fl., overlæge, dr. med.,

Flyvemedicinsk Klinik, RH

Christensen-Dalsgaard, Jørgen, Astronomisk Institut, AaU

Forsberg, René, mag. scient, Kort- og Matrikelstyrelsen

Galster, J. G., lektor, civiling., Fysisk Laboratorium III, DTH

Gudmandsen, P., professor, civiling., Elektromagnetisk Institut, DTH

Hammer, Claus, Videnskabernes Selskab

Hansen, Leif, lektor, mag. scient., Observatoriet i Brorfelde, KU

Mikkelsen, I. S., statsmeteorolog, mag. scient., DMI
 Stauning, Peter, civiling., DMI
 Ungstrup, E., lektor, lic. techn.,
 Dansk Rumforskningsinstitut, fm. og ICSU-repræsentant

IAEG, International Association of Engineering Geology,
 affilieret IUGS (se s. 61).

IAU, International Astronomical Union

nov. 1993

Christensen, Per Rex, lektor, lic. scient.,
 Niels Bohr Institutet
 Christensen-Dalsgaard, Jørgen,
 Astronomisk Institut, AaU
 Clausen, Jens Viggo, lektor, cand. scient.
 Observatoriet i Brorfelde, KU
 Knude, Jens, lektor, dr. scient.,
 Observatoriet i Kbh., KU, sekr. og ICSU-repræsentant
 Kristensen, Leif Kahl, lektor, mag. scient., Det fysiske Institut, AaU
 Moesgaard, Kristian Peder, lektor, dr. scient.,
 Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU
 Nissen, Poul Erik, Videnskabernes Selskab, fm.
 Schnopper, H. W., Dansk Rumforskningsinstitut

ICL, Inter-Union Commission on the Lithosphere

1994

Andersen, Claus, statsgeolog, cand. scient., DGU
 Abrahamsen, Niels, lektor, lic. scient., Lab. for Geofysik, AaU
 Balling, Niels, lektor, lic. scient., Lab. for Geofysik, AaU,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Berthelsen, Asger, Geologisk Centralinstitut, KU
 og Videnskabernes Selskab
 Bridgwater, David, Geologisk Museum, KU
 Brooks, C. K., Institut for Petrologi, KU
 Gregersen, Søren, afdelingsseismolog, dr. scient.,
 Kort- og Matrikelstyrelsen
 Hjelme, Jørgen, statsseismolog, mag. scient.
 Kort- og Matrikelstyrelsen, Geodætisk-Seismisk Afd., sekr.
 Thybo, Hans, lektor, cand. scient.,
 Institut for almen Geologi, KU

IGBP, International Geosphere-Biosphere Programme

April 1994

Buch, Erik, lic. scient., GGU

Christensen-Dalsgaard, Jørgen, Astronomisk Inst. AaU.
 Hammer, Claus, Geofysisk Inst., fm. og ICSU-repræsentant
 Johnsen, Ib, lektor, lic. scient., Inst. for økologisk Botanik, KU
 Kjøller, Annelise, lektor, cand. mag.,
 Afd. for generel Mikrobiologi, KU
 Machenhauer, Bennert, statsmeteorolog, lic. scient., DMI
 Nielsen, Ole John, lic. scient., Forskningscenter Risø
 Søgaard, Henrik, lektor, cand. scient., Geografisk Inst., KU
 Sørensen, Henning, Videnskabernes Selskab
 Tychsen, John, kontorchef, cand. scient., Danmarks
 Miljøundersøgelser
 Taagholt, Jørgen, civiling., Dansk Polarcenter

IGU, International Geographical Union okt. 1990

Biilmann, O., professor, cand. mag., Danmarks Lærerhøjskole
 Brandt, Jesper, lektor, cand. scient., Geografisk Institut, RUC
 Christiansen, Chr., lektor, dr. scient., Geologisk Institut, AaU
 Christiansen, Sofus,
 Geografisk Institut, KU og Videnskabernes Selskab
 Dilling, Stig, opmålingschef, Kartografisk Selskab
 Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil.,
 Geografisk Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
 Jacobsen, Leif, seniorforsker, cand. scient.
 Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut
 Jensen, Henrik Toft, rektor, cand. mag., Geografisk Institut, RUC
 Jensen-Butler, Chris, lektor, Ph.D., Geografisk Institut, AaU
 Kejlbo, Ib, førstebibliotekar, cand. mag.,
 Forskningsbibliotekernes Fællesråd
 Magnussen, Jan, rektor, cand. scient., Sydjysk Universitetscenter
 Maskell, Peter, lektor, Ph.D., Handelshøjskolen i Kbh.
 Matthiessen, Chr. Wichmann, professor, dr. scient.,
 Geografisk Selskab, sekr.
 Rasmussen, Kjeld, professor, dr. agro., DKVL
 Svensson, Harald, professor, fil. dr., Geografisk Institut, KU

IMA, International Mineralogical Association, affilieret IUGS (se s. 62).

International Mathematical Union, IMU nov.
 Barndorff-Nielsen, Ole, Dansk Selskab for teoretisk Statistik 1992
 Fuglede, Bent, Dansk Matematisk Forening, fm. 1992

- Hansen, Erik B., professor, dr. techn.,
 Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik 1990
- Johansen, Peter, Datalogisk Selskab 1990
- Munkholm, Hans J., lektor, lic. scient.,
 Videnskabernes Selskab 1990
- Pedersen, Gert Kjærgård, Videnskabernes Selskab,
 sekr. og ICSU-repræsentant 1992
- Poulsen, Ebbe T., professor, mag. scient. & cand. mag.,
 Dansk Matematisk Forening, AaU 1990
- INQUA, International Association for Quaternary Research*, affilieret IUGS
- Andersen, Svend Th., Videnskabernes Selskab maj 1991
- Bondesen, Erling, professor, mag. scient., RUC
- Christensen, Charlie, museumsinspektør, cand. scient.,
 Nationalmuseets naturvidenskabelige afd.
- Fredskild, Bent, museumsinspektør, dr. phil.,
 Botanisk Centralinstitut, KU
- Hammer, Claus, Geofysisk Institut, KU
- Krüger, Johs., lektor, cand. scient.,
 Geografisk Centralinstitut, KU, sekr.
- Larsen, Gunnar, professor, dr. phil., Geologisk Institut, AaU
- Rasmussen, Leif Aabo, karteringschef, cand. scient., DGU
- Sjørring, Steen, lektor, cand. scient., Geologisk Centralinstitut, KU,
 fm. og ICSU-repræsentant
- Weidick, Anker, statsgeolog, dr. phil., GGU
- Aaris-Sørensen, Kim, lektor, lic. scient.,
 Zoologisk Centralinstitut, KU
- IUB, International Union of Biochemistry*
- Clark, Brian F. C., Videnskabernes Selskab marts 1991
- Engberg, Jan, lektor, dr. scient., Biokemisk Forening
- Fahrenkrug, Jan, professor, dr. med., Dansk Selskab for klinisk Kemi
- Pedersen, Finn Skou, lektor, lic. scient., Jydsk Biologisk Forening
- Quistorff, Bjørn, lektor, cand. med.,
 Biokemisk Forening, fm. og ICSU-repræsentant
- Sjöström, Hans, lektor, dr. med., Biokemisk Institut, KU
- IUBS, International Union of Biological Sciences* marts
- Andersen, Svend Olav, Videnskabernes Selskab 1993
- Fjeldså, Jon, lektor, dr. phil., Dansk Ornitologisk Forening 1991

- Heie, Ole E., professor, dr. phil.,
 Dansk Naturhistorisk Forening, fm. 1991
- Kjøller, Annelise, lektor, cand. mag.
 Dansk Mikrobiologisk Selskab 1993
- Kristensen, Niels Peder, Entomologisk Forening 1991
- Mølgaard, Per, lektor, lic.agro., Dansk Botanisk Forening 1992
- Nielsen, Gunnar Gissel, lektor, dr. agro.,
 Foreningen af Licentiater, sekr. og ICSU-repræsentant 1992
- Nielsen, Mogens Gissel, lektor, mag. scient.,
 Jydsk biologisk Selskab 1992
- Richter, Erik A., lektor, dr. med., Biologisk Selskab 1993
- IUCr, International Union of Crystallography* sept.
- Broesby-Olsen, F., kemiker, Danfoss A/S 1994
- Christensen, A. Nørlund, lektor, dr.phil., AaU 1994
- Feidenhans'l, R., lic.scient., Forskningscenter Risø 1994
- Gerward, L., lektor, dr.techn., DTH 1994
- Jensen, Birthe, lektor, dr. pharm., Kemisk Institut BC,
 DFH, ICSU-repræsentant 1991
- Larsen, Sine, lektor, cand. scient., Kemisk Laboratorium, KU 1991
- Lebech, Bente, civiling.,
 Fysikafdelingen, Forskningscenter Risø, fm. 1991
- Makowicky, E., lektor, dr., Institut for Mineralogi, KU 1994
- Rasmussen, Sv. E., Videnskabernes Selskab 1991
- Simonsen, Ole, lektor, cand. scient., Kemisk Institut, OU 1991
- Thorup, N., lektor, civiling., DTH, sekr. 1991
- IUGG, International Union of Geodesy and Geophysics* okt.
- Andersen, O. Bedsted, chefgeodæt, cand. mag., mag. scient.,
 Kort- og Matrikelstyrelsen, fm. og ICSU-repræsentant 1991
- Brooks, C. K., Geologisk Centralinstitut, KU 1993
- Dansgaard, Willi, Videnskabernes Selskab 1991
- Friis-Christensen, E., mag. scient., DMI 1991
- Hjelme, Jørgen, statsseismolog, mag. scient.,
 Kort- og Matrikelstyrelsen, Geodætisk-Seismisk Afd. 1993
- Højerslev, Niels Kr., lektor, dr. scient.,
 Geofysisk Institut, KU 1993
- Jensen, J. Lundager, chefhydrolog, civiling.,
 Det danske Hedeselskab 1991
- Rasmussen, Erik, lektor, dr. scient, Geofysisk Institut, KU 1993

- Tscherning, C. C., professor, mag. scient.,
Geofysisk Institut, KU, sekr. 1991
- Tværfaglige medlemmer:*
- Balling, Niels, lektor, lic. scient., Lab. f. Geofysik, AaU 1991
- Kejlsø, Elvin, mag. scient., Kort- og Matrikelstyrelsen 1991
- Sharma, P. V., professor, dr. scient. nat.,
Geofysisk Institut, KU 1993
- IUGS, International Union of Geological Sciences, (se også s. 61 ff.)* nov.
- Andersen, O. Bedsted, chefgeodæt, cand. mag., mag. scient.,
Kort- og Matrikelstyrelsen 1993
- Christensen, Charlie, museumsinspektør, cand. scient.,
Nationalmuseets naturvidenskabelige Afdeling 1993
- Ellitsgaard-Rasmussen, Knud, Videnskabernes Selskab 1991
- Ghisler, Martin, direktør, dr. phil., GGU 1991
- Hald, Niels, lektor, cand. scient.,
Geologisk Museum, sekr. og ICSU-repr. 1992
- Hansen, Jens Morten, statsgeolog, lic. scient.,
Dansk geologisk Forening 1991
- Jørgart, T., lektor, cand. scient.,
Det naturvidenskabelige Hovedområde, RUC 1993
- Koch, B. Eske, lektor, mag. scient.,
Geologisk Institut, AaU, næstfm. 1992
- Larsen, G., professor, dr. phil., SNF 1993
- Mikkelsen, Naja, videnskabelig assistent, lic. scient., DGU 1991
- Møller, Sven K., lektor, dr. scient., DTH 1993
- Nielsen, Bjarne Leth, cand. scient., DONG, Hørsholm 1993
- Sørensen, Henning, Geologisk Centralinstitut, KU, fm. 1992
- IUHPS, International Union for the History and Philosophy of Science* 1994
- Bak, Thor A., Videnskabernes Selskab
- Collin, Finn, adjunkt, dr. phil., KU
- Favrholdt, David, Filosofisk Institut, OU og
Videnskabernes Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
- Knudsen, Ole, lektor, mag. scient.,
Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU
- Koch, C. H., lektor, mag. art., Filosofisk Institut, KU
- Kragh, Helge, lektor, dr. scient., RUC
- Kruse, Poul Reinhardt, lektor, cand. pharm., DFH
- Lützen, Jesper, lektor, cand. scient., Matematisk Institut, KU

Moesgaard, Kristian P., lektor, dr. scient., AaU
 Møller, K. Max, afdelingsleder, mag. scient., arkivudvalget
 Pedersen, Fritz Saaby, lektor, lic. phil.,
 Institut for klassiske studier, OU, sekr.
 Pedersen, Stig Andur, professor, RUC
 Taisbak, C. M., docent, dr. phil.,
 Institut for klassisk filologi, KU
 Wagner, Peter H., lektor cand. scient., KU
 Aaserud, Finn, forstander, dr. phil., Niels Bohr Arkivet
 Kommitteret: Prof.emer., dr. med., & phil., Egill Snorrason

IUIS, International Union of Immunological Sciences

februar 1993

Andersen, Vagn, overlæge,
 Medicinsk afd. TTA, RH, rheumatologi
 Dabelsteen, Erik, professor, dr. odont.,
 Kbh.s Tandlægehøjskole
 Jensenius, Jens Chr., professor, dr. med. & phil., AaU
 Kissmeyer-Nielsen, Flemming, professor, dr. med., AaU
 Koch, Claus, lektor, cand. med., Statens Seruminstitut
 Kristensen, Tom, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
 Morling, Niels, institutleder, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
 Svejgaard, Arne, Videnskabernes Selskab,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Svendsen, Ulrik Gerner, l. reservelæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi
 Weeke, Bent, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi
 Werdelin, Ole, lektor, dr. med.,
 Institut for eksperimentel Immunologi, KU

IUMS, International Union of Microbiological Societies

dec.

Bestyrelsen for Danmarks Mikrobiologiske Selskab
 er nationalkomite
 Frederiksen, W., overlæge, Statens Seruminstitut,
 fm. og ICSU-repræsentant 1990
 Helweg, A., videnskabelig assistent, dr. agro.,
 Statens Planteværnscenter, sekr. 1991
 Keiding, J., professor lic. scient., KU, kass. 1991

- Kilian, Mogens, professor, dr. odont.,
Tandlægehøjskolen i Aarhus 1991
- Søren Molin, DTH 1991
- Nielsen, Jens Peter, lic. med. vet. ved Statens veterinære
Serumlaboratorium, Kbh. 1990
- Schneider, Ib, cand. scient., Novo Nordisk A/S 1990
- Siboni, K. E., professor, overlæge, dr. med.,
Statens Seruminstitut, regionalafd., Odense Sygehus 1990
- Westermann, P., adjunkt, lic. scient.,
Institut for generel Mikrobiologi, KU 1991
- IUNS, International Union of Nutritional Sciences* april 1991
- Albertsen, Bruno, overdyrlæge, dr. med. vet., ATV
- Astrup, Arne, lektor, dr. med., SSVF
- Brenøe, Claus, laboratoriechef, civiling., Forbrugerstyrelsen
- Garby, Lars, professor, dr. med., Fysiologisk Afd., OU
- Haraldsdottir, Johanna, mag. scient.,
Selskabet for Ernæringsforskning
- Hessov, Ib, overlæge, dr. med., SSVF, næstfm.
- Jensen, Jørgen Højmark, underdirektør, civiling.,
Levnedsmiddelstyrelsen, Miljøministeriet,
fm. og ICSU-repræsentant
- Kondrup, Jens, dr. med., KU & Videnskabernes Selskab
- Michaelsen, Kim Fleischer, seniorstipendiat, cand. med.,
Selskabet for Ernæringsforskning
- Overvad, Kim, læge, DADL
- Palludan, Birthe, lektor, dr. med. vet., DKVL
- Rosdahl, Nils, overlæge, Sundhedsstyrelsen
- Skovgaard, Ib, afdelingschef, lic. agro.,
Landbrugets Samråd for forskning og forsøg
- IUPAB, International Union of Pure and Applied Biophysics* marts 1993
- Brahm, Jesper, lektor, dr. med.,
Instut for almen fysiologi og biofysik,
Panum Instituttet, KU
- Clark, Brian F. C., Kemisk Institut, AaU
- Cotterill, Rodney M. J., Institut for fysisk metallære, DTH
- Foltmann, Bent, professor, dr. phil., Genetisk Institut B, KU
- Kristensen, Poul, lektor, mag. scient.,
Institut for biologisk Kemi A, KU

- Michelsen, Axel, Biologisk Institut, OU, fm. og ICSU-repræsentant
 Nørby, Jens G., lektor, cand. polyt., Biofysisk Institut, AaU
 Rosenfalck, Annelise, professor, civiling.,
 Institut for elektroniske Systemer, AUC
- IUPAC, International Union of Pure and Applied Chemistry* maj
- Bechgaard, Klaus, Videnskabernes Selskab, fm. 1994
 Godtfredsen, Sv. Erik, cand. scient., Novo Nordisk A/S 1994
 Harnung, Sven, lektor, cand. scient., Kemisk Forening,
 sekr. og ICSU-repræsentant 1994
 Kjærgaard, Leif, laboratorieførstander, lic. techn.,
 Dansk Ingeniørforening 1994
 Pedersen, Carl Th., rektor, dr. phil., Kemisk Forening 1992
 Petersen, H. I. Styhr, lektor, civiling., Dansk Ingeniørforening 1992
- IUPAP, International Union of Pure and Applied Physics* april 1991
- Bestyrelsen for Dansk Fysisk Selskab er nationalkomite.
- Andersen, Niels O., lektor, Fysisk Lab., HCØ, KU
 Andersen, Torkild, Videnskabernes Selskab
 Bondorf, Jakob P., lektor, lic. scient., Niels Bohr Institutet
 Elbek, Bent, professor, dr. phil., KU, fm. og ICSU-repræsentant
 Isaksen, Søren, udviklingschef, NKT Elektronik
 Kjems, Jørgen, forskningsdirektør, lic. techn.,
 Fysikafdelingen, Forskningscenter Risø
 Lynov, Jens Peter, civiling., lic. scient., Forskningscenter Risø
 Nielsen, Brian Bech, lektor, Det fysiske Institut, AaU
 Onsgaard, Jens, lektor, Fysisk Institut, OU
 Pedersen, Niels Falsig, docent, civiling., lic. techn., DTH
 Rasmussen, Gunnar, udviklingschef, dr., Brüel & Kjær
 Schou, Jørgen, lic. scient., Forskningscenter Risø
- IUPHAR, International Union of Pharmacology/*
IUTOX, International Union of Toxicology marts 1992
- Arnt, Jørn, dr. pharm., H. Lundbeck A/S, sekr.
 Juul, Per, professor, dr. med., DFH
 Kudsk, Folmer Nielsen, professor, dr. med.,
 Farmakologisk Institut, AaU, kass.
 Nedergaard, O. A., lektor, Ph. D.,
 Farmakologisk Institut, OU, fm. og ICSU-repræsentant
 Poulsen, Emil, direktør, dr. med. vet., Levnedsmiddelstyrelsen

Schou, Jens, professor, dr. med., KU
Svendsen, Ove, dyrlæge, dr. med.vet., Scantox A/S

IUPS, International Union of Physiological Sciences marts 1994

Engberg, Ingemar, Fysiologisk Institut, AaU
Garby, Lars, professor, dr. med., Fysiologisk Institut, OU
Giese, Jørn, overlæge, dr. med.,
Klinisk-fysiologisk afdeling, Kbh.s Amts Sygehus, Glostrup
Hoffmann, Else Kay, Videnskabernes Selskab
Larsen, Erik Hviid, lektor, lic. scient.,
Zoofysiologisk Laboratorium A, KU
Thorn, Niels A.,
Medicinsk-fysiologisk Institut C, KU, fm. og ICSU-repræsentant
Weber, Roy, professor, dr. scient., Biologisk Institut, OU

IUPsyS, International Union of Psychological Sciences jan. 1993

Christensen, Anne Lise, direktør, cand. psych.,
Center for Hjernesgade, KU
Elsass, Peter, chefspsykolog, dr. med., Psykiatrisk Hospital, Risskov
Jørgensen, Per Schultz, forskningsleder, dr. phil., Social-
forskningsinstituttet, Kbh., fm. og ICSU-repræsentant
Mammen, Jens, lektor, dr. phil., Psykologisk Inst., AaU
Ørum, Bente, cand. psych., Dansk Psykolog Forening

IUTAM, International Union of Theoretical and Applied Mechanics April

Hansen, Erik B., professor, dr. techn.,
Videnskabernes Selskab 1993
Jensen, Niels O., civiling. lic. techn.,
Afd. for meteorologi og vindenergi, Forskningscenter Risø 1993
Larsen, P. Scheel, professor, Ph.D.,
Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik, sekr. 1991
Madsen, Per, civiling., ATV, revisor 1994
Pedersen, Pauli, docent, dr. techn.,
Afd. for faststofmekanik, DTH 1993
Pedersen, P. Terndrup, professor, lic. techn.,
Institut for Skibs- og Havteknik, DTH,
fm. og ICSU-repræsentant 1991
Sørensen, Kaj Aagaard, civilingeniør, lic. techn., ATV 1991
Widell, Karl Erik, professor, civiling.,
Institut for industriel konstruktion og energiteknik, AUC 1993

<i>SCOR, Scientific Committee on Oceanographic Research</i>	febr.
Dansk Nationalråd for Oceanologi er nationalkomite	
Broberg, Peter, kommandør, Videnskabernes Selskab	1991
Buch, Erik, lic. scient.,	
Grønlands Fiskeriundersøgelser, sekr.	1991
Christiansen, Christian, lektor, lic. scient.,	
Geologisk Institut, AaU	1991
Duun-Christensen, T., afdelingsmeteorolog, civiling., DMI	1993
Gudmandsen, P., professor, civiling.,	
Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland	1993
Hansen, Jens M., statsgeolog, DGU	1993
Hansen, Vagn, statsbiolog,	
Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser	1993
Hylleberg, Jørgen, lektor, Institut for Genetik og Økologi, AaU	1993
Kej, Asger, vicedirektør, civiling., Dansk Hydraulisk Institut	1991
Kruuse, Torsten, farvandsdirektør, Farvandsdirektoratet	1991
Larsen, Birger, lektor, mag. scient.,	
Institut for teknisk Geologi, DTH	1991
Larsen, Charles, lektor, mag. scient., Kemisk Lab. II, KU	1991
Malmgren-Hansen, Anders, afdelingsleder, civiling.,	
Økologisk afdeling, Vandkvalitetsinstituttet	1993
Nielsen, Arne Hasle, dir., civiling. Skibskemisk Laboratorium	1991
Nielsen, Aksel Wiin, Videnskabernes Selskab	
og Geofysisk Institut, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1993
Nielsen, Jørgen, lektor, cand. scient.,	
Geografisk Centralinstitut, KU	1991
Nielsen, Poul Erik, konst. kontorchef, Skov- og Naturstyrelsen	1991
Ockelmann, Kurt W., lektor, cand. mag.,	
Marinbiologisk Laboratorium, KU	1991
Pedersen, Flemming Bo, professor, dr. techn.,	
Institut for Strømningsmekanik og Vandbygning, DTH	1993
Reuss, Merete, forskningschef, civiling.,	
Danmarks Miljøundersøgelser	1991
Tendal, Ole S., lektor, dr. phil., Zoologisk Museum	1991
Årkrog, Asker, civiling., Forskningscenter Risø	1991
<i>URSI, Union Radio Scientifique Internationale</i>	okt.
Gudmandsen, P., professor, civiling.,	
Elektromagnetisk Institut, DTH	1991

Guldbrandsen, Tom, afdelingsleder, civiling., lic. techn., Fysisk Laboratorium III, DTH	1991
Jørgensen, T. Stockflet, civiling., dr. phil., Geofysisk Afdeling, DMI, fm. og ICSU-repræsentant	1990
Knude, Jens, lektor, dr. scient., Astronomisk Observatorium, KU, og Videnskabernes Selskab	1990
Larsen, Flemming Holm, civiling., lic. techn., Elektromagnetisk Institut, DTH	1990
Mortensen, E., lektor, civiling., Institut for Teleteknik, DTH	1992
Nissen, H. G., civiling., Elektronikcentralen	1992
Stubkjær, Kristian, lektor, lic. techn., Elektromagnetisk Institut, DTH	1992
Ungstrup, E., civiling., lic. techn., Dansk Rumforskningsinstitut	1991
<i>WCRP, World Climate Research Programme</i>	maj
Andersen, Sv. Th., DGU	1994
Buch, Erik, lic. scient., Grønlands Fiskeriundersøgelser, sekr.	1994
Busch, Niels E., civiling., lic. techn., Forskningscenter Risø	1994
Eliassen, Erik, Geofysisk Institut, KU	
Gudmandsen, P., professor, civiling., Elektromagnetisk Institut, DTH	1992
Hammer, Claus, SNF	1994
Hansen, Aksel Walløe, lektor, lic. scient. Geofysisk Institut, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1992
Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil., Geografisk Centralinstitut, KU	1992
Larsen, Søren, sektionsleder, lic. techn., Forskningscenter Risø	1994
Mackenhauer, B., forskningsleder, lic. scient., DMI	1994
Nielsen, Aksel Wiin, Geofysisk Institut, KU	1992

Komiteer for andre ICSU-foretagender

<i>IAEG, International Association of Engineering Geology, affilieret IUGS</i>	
Frederiksen, John, mag. scient., Dansk geoteknisk Forening, sekr.	febr. 1993
Gravesen, Peter, geolog, cand. scient., Dansk geologisk Forening	1993
Knudsen, Børge, civiling., Dansk geoteknisk Forening	1991
Larsen, Birger, lektor, mag. scient., nationalkomiteen for IUGS og Videnskabernes Selskab	1991

- Larsen, Gunnar, professor, dr. phil.,
Dansk geoteknisk Forening, fm. 1991
- Schrøder, Niels, lektor, afdelingsgeolog, cand. scient.,
Dansk geologisk Forening 1993
- Thamdrup, Kjeld, amtsgeolog, mag. scient.,
Dansk geologisk Forening 1991
- Villumsen, Arne, professor, lic. scient.,
Institut for teknisk geologi, DTH 1993
- International Mineralogical Association, IMA*, affilieret IUGS
Petersen, Ole Valdemar, afdelingsleder, mag. scient.,
Mineralogisk Klub, Dansk geologisk Forening
- Interunion Commission on the Application of Science to Agriculture,
Forestry and Aquaculture, CASAFA*
Korrespondent for Danmark: E. Holmsgaard
- Committee on Data for Science and Technology, CODATA*
Korrespondent for Danmark: H. Højgaard Jensen
- Committee on Science and Technology in Developing Countries, COSTED*
Korrespondent for Danmark: Sofus Christiansen
- Committee on the Teaching of Science, CTS* juli 1990
Korrespondent for Danmark: Bent Christiansen, professor,
Matematisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole

COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATION OF
MEDICAL SCIENCES, CIOMS

Nationalkomiteen

Valgt af Selskabet:

Ebba Lund
Jan Mohr
J. C. Skou

Valgt af Dansk Medicinsk Selskab:

Harvald, Bent, professor, overlæge, dr. med.
Reisby, Niels, professor, overlæge, dr. med.
Povl Riis, professor, overlæge, dr. med.
J. Chr. Siim, fm.

Medlemsmøder · 248. sæson

1. Torsdag den 12. oktober 1989

Til stede var 70 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Hs.Exc. Tyrkiets ambassadør og fru Onur Öymen, dr.phil. Marie-Louise Buhl. lic.scient. Peter Chr. Dall, civilingeniør Mariann Danø, lektor Kirsten Hamburger, laborant Hanne Heegaard, formanden for Dansk-Tyrkisk forening fru Elif Hestbæk og direktør Chris Hestbæk, lektor Claus Lindegaard og Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Ekrem Akurgal, Tyrkiet; John S. Avery, Gillian Fellows-Jensen og Christopher Toll, alle København.

Ekrem Akurgal: Griechische archaische Kunst in Kleinasien

Ekrem Akurgal hat über die Ergebnisse seiner eigenen Grabungen in Alt-Smyrna, Erythrai, Pitane, Phokaia und Daskyleion gesprochen. Es handelte sich um die ältesten griechischen Kunstwerke Kleinasiens, die aus dem 9., 8., 7. und dem 6. Jahrhundert vor Chr. stammen. Akurgal hat in den genannten griechischen Städten die drei ältesten Athena-Tempel der hellenischen Welt sowie die ältesten Erzeugnisse der Architektur, der Keramik und der Kleinkunst der äolischen und ionischen Landschaften ans Tageslicht gebracht. In seinem Vortrag hat er seine wichtigsten Funde mit Lichtbildern bekannt gemacht.

Per Nansen: Fra kokasse til bioteknologi. Perspektiver i den parasitologiske forskning

Som led i de parasitologiske rundormes smitteoverførsel fra kreatur til kreatur spiller udviklingen i kokassen en vigtig rolle. En række biotiske faktorer i kokassen kan på afgørende vis påvirke de parasitiske larvers udvikling og spredning. Blandt mikrosvampe findes eksempler på nogle, som kan fremme, og nogle, som kan hæmme smittespredningen. Et igangværende bioteknologisk projekt undersøger, om ormedræbende rosvampe kan anvendes til biologisk kontrol af parasitære lidelser hos husdyr. Meddelelsen gav også eksempler på antiparasitære midler, der på uheldig måde kan gribe ind i kokassens økologi og nedbrydning.

Selskabets sølvmedalje og prislegat blev overrakt til lic.scient. Peter Chr. Dall for hans forskningsresultater inden for søforskningen, især vedrørende bredzoners dyresamfund.

Der blev nedsat et nyt ESF-udvalg for 3 år, se side 44.

Der blev indstillet og valgt en ny dansk nationalkomite under ICSU for International Geosphere-Biosphere Programme (IGBP), se side 51.

2. Torsdag den 26. oktober 1989

Til stede var 88 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Fru Søs Kaarsted, Prof. Gösta Mickwitz, prof. Lauri A. Vuorela og prof. Lauri Honko, Finland; prof. Leif Mæhle, prof. Kolbjørn Skaare, kontorchef, cand.polit. Robert W. Vaagan, prof. Bjarne A. Waaler, Norge; prof. Erik Frykman, akademiråd Kai Inge Hillerud, prof. Carl-Olof Jacobson, prof. Ingvar Lindqvist, direktør, jur.kand. Manfred Ribbing, udlandssekretær Olof G. Tandberg, Sverige; Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Björn Jonson, Sverige; David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen og Christopher Toll, alle København.

Tage Kaarsted: Kaptajn H. N. Andersen, admiral A. de Richelieu, ØK og Danmark

På grundlag af nyfundet kildemateriale redegjordes for det netværk, H. N. Andersen og Richelieu opbyggede i Bangkok, og som fik såvel forretningsmæssig betydning for ØK's stiftelse i 1897 og ekspansion som for dansk politik.

Anders Reiz: Den danske spejlkikkert på La Silla som astrometrisk instrument

I de sidste 25 år er optikken i store og mellemstore astronomiske kikkerters udformet således, at to af de mest generende billedfejl, sfærisk aberration og koma, begge er 0. Resterende aberrationer er astigmatisme og billedfeltkrumning. Optikken i den danske 1,5 m kikkert på La Silla i Chile er fremstillet efter dette princip. Ved at placere en svagt sfærisk linse i nærheden af fokus kan billedets maksimale udtværing for en given feltstørrelse gøres godt 10 gange mindre end ved det ukorrigerede teleskop. Anderledes udtrykt: for en given maksimal udtværing af billedet vokser det anvendelige felt med en faktor 3,2.

Kikkertens lange brændvidde, ca. 13 m, og det udvidede plane felt vil gøre instrumentet særdeles velegnet til højpræcisionsastrometri.

Dette er blevet bekræftet ved omfattende observationer, hvorved positioner for i alt 3487 stjerner i 14 åbne stjernehober på den sydlige halvkugle er blevet bestemt. Den opnåede indre nøjagtighed i stjernernes positioner holder godt mål med de mest præcise astrometriske resultater, der indtil nu er opnået.

Der blev givet eksempler på, hvorledes astrometriske resultater vil kunne bidrage til at kaste lys over astrofysiske problemer.

Johnny Christensen fremlagde publikationen »Græsk, latin – og sidenhen. Tolv års forskning ved de klassiske institutter (1978-1989). Et flyveskrift og en bibliografi.«

3. Torsdag den 9. november 1989

Til stede var 69 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Overlærer Pia Sigmund, stud.polyt. Ole Sigmund, Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, Gillian Fellows-Jensen og Christopher Toll, alle København.

Erling Ladewig Petersen: Den europæiske magtstat 1300-1700

I forbindelse bl.a. med arbejdet i det nordiske »magtstatsprojekt« (1984-90) har det været nødvendigt at tage stilling til begreber som domænestat/skattestat, militærstat og forvaltningsstat, der alle i den internationale forskning har været anvendt til karakteristik af den tidligt-moderne statsmagt. Foredraget diskuterede disse etiketter samt selve magtstatsbegrebet, deres strukturelle indhold og begrænsninger i Europa i perioden 1300-1700.

Peter Sigmund: Kold fordampning og tør kemi: Sputtering-processen og dens anvendelser i grundforskningen

Sputtering er fællesbetegnelsen for en række fysiske og kemiske processer, der giver anledning til stoffers erosion under beskydning med atomare partikler. Fænomenet blev opdaget i midten af forrige århundrede, men det tog over hundrede år at klarlægge, hvad der foregår på atomar skala, og at give forudsigelser, der kunne verificeres eksperimentelt. Til gengæld er der nu et rigt anvendelsesområde for sputtering-processer inden for næsten alle naturvidenskabelige discipliner.

4. Torsdag den 23. november 1989

Til stede var 76 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Fhv. professor Lois Egerod, Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen, Abraham Pais og Christopher Toll, alle København.

Søren Egerod: Grammatikkens benrad

Ordet benrad forekommer i titlen på en dansk grammatik fra forrige århundrede. Det forsøgte i meddelelsen at tage sigte på noget mere universelt, men at bevare ideen om kortfattet. Materialet var først og fremmest hentet fra de sprog, som forfatteren har personligt kendskab til. Det vistest, at det fælles værktøj – ord- og sætningsrelationerne – er forbavsende få og end ikke altid anvendes fuldt ud, medens applikationerne er mangfoldige. Forbindelsen mellem sætningens indhold – dom eller drama – og dens struktur er af uhyre forskellig art i de forskellige sprog. Man kan sige, at sætningens rollehavende optræder i uensartede forklædninger. Disse forskelle og ligheder er hovedbestanddele i sprogtypologien.

Bent Christensen: Er evolutionens forløb tilfældig eller styret?

Lige siden Darwin og Wallace fremsatte hypotesen om den naturlige selektion, har man diskuteret, om denne retningsbestemmende proces er den absolut dominerende faktor, eller om der også er elementer af tilfældighed i evolutionens forløb. Det gælder såvel for det overordnede forløb som for mere detaljerede fænomener på gen-niveau. Der blev givet en oversigt over tidens diskussion suppleret med egne undersøgelser.

5. Torsdag den 7. december 1989

Til stede var 78 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Dr.phil. Hilde Levi, lektor, mag.scient. Ida Nicolaisen og Lise Fremm. Udenlandske medlemmer:

Klaus Alpers, BRD; Thorsten Andersson, Sverige; Gillian Fellows-Jensen, Abraham Pais og Christopher Toll, alle København.

P. J. Riis: Mindeord om Mogens Gjødesen (s. 147)

Abraham Pais: Reflections on Bohr and Einstein

The birth of quantum physics, that uniquely twentieth century mode of thought, is unthinkable without Planck, Einstein, and Bohr. Abraham Pais sketched the role of the last two, focussing on their personal and intellectual contacts.

Thorsten Andersson: De gamla germanska personnamnens semantiska struktur

Namn som Ingemar, Ragnhild, Björn, Gudrun, Eskil, Dan, Knut har rötter i det gamla germanska personnamnsskicket. I föredraget diskuterades den ursprungliga betydelsen hos sådana namn. Många namn härstammar från stridens och hjältarnas värld, inte bara mansnamn utan också kvinnonamn, vilket gett upphov till mycken diskussion. Andra namn knyter an till religionens värld, andra åter till mera vardagliga förhållanden. Frågan om en ursprunglig betydelse hos namnen fordunklas emellertid av den germanska variationsprincipen, som innebär att för- och efterleder kan bytas ut utan hänsyn till de så uppkomna kombinationernas betydelse. Variationens historia och upplösning diskuterades avslutningsvis.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed fik godkendt programmet for foråret.

6. Torsdag den 11. januar 1990

Til stede var 71 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: Francesco Blasi, Gillian Fellows-Jensen og Lars Munck, alle København.

Troels Dahlerup: Gammel vin på nye flasker

Ved Reformationen 1536 afskaffedes kanonisk ret sammen med de kirkelige domstole, og først gennem et omfattende lovkompleks (f.eks. 1617 og 1629) forsøgte Christian IV en almindelig moralsk opstramning af samfundet.

Det »lovmæssige« tomrum efter 1536 er til nu lidet undersøgt, skønt studier her antagelig dels vil kunne kaste lys over den lidet kendte senmiddelalderlige kirkeretspraksis, dels kunne give en sikrere forståelse af baggrunden for Christian IV's lovgivning.

Udvalgte eksempler søgte at påvise, i hvilken grad en indarbejdet og tilvant retspraksis vil kunne overleve i en omvæltningstid, blot man er i stand til at revidere og ajourføre dens ideologiske begrundelse.

Francesco Blasi: The mechanism of plasminogen activator functions in normal and pathological states

A cancer cell is able to reproduce indefinitely (an expansive process), to take over cells of

the original organ and to invade the neighboring tissue (an invasive process). These processes occur by destruction of the connections between cells and the extracellular matrix in which they are embedded, and of the basement membrane, the barrier that normally physically separates neighboring tissues. In the process, cancer cells can enter the blood circulation and reach and reproduce themselves in tissues and organs far away from their origin (metastasis). The enzyme plasminogen activator is probably the most important enzyme involved in these processes. Plasminogen activation, however, is not a unique feature of cancer cells. These in fact utilize the same invasive biochemical apparatus of normal embryonic and adult cells which are physiologically required and equipped to migrate and invade. Cell invasion and migration occur from the implantation of the fertilized egg to the development of organs through their involution, and is regulated by a variety of stimuli. This system includes the enzyme(s) plasminogen activator, the activity of which leads to the cleavage of proteins of the basement membrane and intracellular matrix. Specific anchorage points (receptors) focus the enzymatic activity on the surface of the invasive cells, thus giving them a selective advantage. Regulation of this very complex process requires specific plasminogen activator inhibitors as well as mechanisms that interfere with the synthesis and the surface localization of the different components. It is my belief that it will be possible to deliberately control the invasive activity of cancer by interfering with the cell surface proteolysis. The potential application in the therapy of cancer invasion, metastasis and a variety of other processes are a potent and stimulating challenge for today's molecular biologists.

Carlsbergfondet bevilgede 1.413.000 kr. til Selskabets drift i 1990.

Sekretæren orienterede om det kommende Dronningesymposium.

Møde i den humanistiske klasse med dagsorden:

1. Ændrede regler i forbindelse med forskningsrådernes bevillinger af rejsegodtgørelser.
2. Eventuelt

Møde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Mundtlige forslag om nye medlemmer. Klassen har den 5.1. 1990:
122 indenlandske medlemmer (63 mat.fys. og 59 biol.). 170 udenlandske medlemmer (91 mat.fys. og 79 biol.).
If. Vedtægternes paragraffer 4 og 5 kan der indvælges 9 indenlandske og 9 udenlandske medlemmer.
2. Ændrede regler i forbindelse med forskningsrådernes bevillinger af rejsegodtgørelser.
3. Eventuelt.

7. Torsdag den 25. januar 1990

Til stede var 65 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæst: Lise Fremm.
Udenlandsk medlem: John S. Avery, København.

F. J. Billeskov Jansen: Humanitas Christiana

Som indledning til en forestående udgave af Niels Hemmingsens *Ligprædiken over Herluf*

Trolle (1565) fremstilledes eksempler på sammenhæng mellem luthersk fromhed, klassisk lærdom og samfundsbevidst adelskab. Punktvis belystes Niels Hemmingsens forhold til Sofokles, Augustin og Melanchton. Udgaven udkommer i maj 1990 med samme titel som meddelelsen; den indeholder desuden Christian Machabæus' mindetale, oversat fra latin af Peter Fink.

Christian Berg: Ortogonale polynomier og momenter

De klassiske ortogonale polynomier associeret med navne som Hermite, Laguerre og Legendre har stor betydning i matematik og fysik. I det sidste tiår er der sket en række nyskabelser. Ortogonale polynomier er blevet anvendt inden for nye områder, der er opdaget nye klasser af ortogonale polynomier, og teorien forsøges udvidet til polynomier af flere variable. I meddelelsen omtales nogle træk af denne udvikling.

8. Torsdag den 8. februar 1990

Til stede var 64 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Lektor, cand.mag. Iver Kjær, lektor, lic.scient. Nanna Noe-Nygaard og Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Henry Henne, Norge; David Bridgwater, C. Kent Brooks, Gillian Fellows-Jensen og Christopher Tøll, alle København.

Finn Surlyk: Danmarks geologi – på en anden måde

Danmarks geologi fremstilles i eksisterende håndbøger på en beskrivende måde: så blev klimaet varmere og tørrere, så steg havet, så dannedes der udstrakte sumpe osv.

Udvalgte eksempler demonstrerede effekter af en lang række dynamiske processer i den danske geologi fra omfattende pladebevægelser, over masseuddøen og årlige opblomstringer af kalkplankton, til algeforgiftede laguner. Tidevandsperioder kan dokumenteres i 200 millioner år gamle lag, og rytmiske kridtaflejringer afspejler 20.000 og 40.000 års cyklicitet i Månens og Jordens baner. Erkendelsen af 'astronomisk' kontrol af jordiske aflejringsforløb åbner mulighed for ekstremt forfinet tidskontrol.

Flemming Lundgreen-Nielsen: Claus Christoffersen Lyschander, Christian IV's poetiske reporter

En tekstkritisk udgave af C. C. Lyschanders digtning i 2 bind, 1989, ved Flemming Lundgreen-Nielsen og forskningsbibliotekar, cand.mag. Erik Petersen, Det danske Sprog- og Litteraturselskab, dannede baggrund for meddelelsen.

C. C. Lyschander (1558-1624) – provst, kgl. historiograf og digter – spænder i sin poetiske produktion ennemæssigt fra skånsk adelshistorie over de danske Grønlands-ekspeditioner, Christian IV's københavnske krigshavn og Kalmars erobring til udvælgelse og hyldning af en tronfølger. Hans digtning fremtræder som en fascinerende blanding af gammelt og nyt. Han udtrykker sig udelukkende i den senmiddelalderlige verskrønikes form. Hans hovedtemaer er imidlertid forbløffende moderne: midt i en periode, hvor åndslivet domineres af kirken, præsenterer han en optimistisk, nationalt farvet humanisme, med vægt på menneskets vilje og evne til rask handling. Foredraget tegnede et portræt af denne gamle gamle poet fra Christian IV's lykkelige regeringsår.

Møde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Indstilling af medlemmer til forskningsrådene.
2. Eventuelt.

9. Torsdag den 22. februar 1990

Til stede var 108 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Forlagsredaktør Jan Danielsen, fuldmægtig, cand.jur. Gunver Kyhn, kontorchef, cand.jur. Niels Petri og Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Björn Jonson, Sverige; John Avery og Gillian Fellows-Jensen, begge København.

Kristof Glamann: 'The Public Spirit'

Som industrigrundlægger brød J. C. Jacobsen nye veje. Dertil var han Danmarks vel nok største private mæcen bl.a. gennem oprettelsen i 1876 af Carlsbergfondet og to år senere af Frederiksborgmuseet. Drivkraften bag mæcenatet – han yndede ikke selv ordet – sammenfattede Jacobsen under det engelske 'The Public Spirit' (samfundssind, borgerdyd).

Meddelelsen søgte at analysere Jacobsens bevæggrunde og berørte til slut hans familiære forhold, især forholdet til sønnen Carl, som er afgørende for forståelsen af hans beslutning om at overdrage sin virksomhed til Carlsbergfondet og dermed omdanne dette fra at være et uddelende til også at være et erhvervsdrivende fond.

Meddelelsen byggede på en større Jacobsen-biografi, som udkommer i april med titlen: Bryggeren. J. C. Jacobsen på Carlsberg.

Axel Michelsen: Biernes dansesprog studeret med en computerstyret attrap

Honningbiernes danse, der signalerer retningen og afstanden til føde, udføres i mørke. Man har gættet på, at bierne skal røre ved danseren for at aflæse dansens parametre (jf. blindebuk). Alternativt kunne bierne registrere luftstrømme tæt ved danseren uden at berøre danseren. Denne hypotese er bl.a. blevet afprøvet med en attrap, der efterligner dansene og luftstrømmene. Bierne forstår attrappens danse og retter sig efter ordrer om, hvor de skal flyve hen. Attrappen giver mulighed for at undersøge, hvilken rolle de forskellige danseparametre har i overførslen af information gennem dansene.

Møde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Evt. nedlæggelse af udvalg til forberedelse af medlemsindvalg.
2. Diskussion af fagenes indbyrdes størrelse.
3. Diskussion af de ledige pladsers fordeling.
4. Diskussion af indkomne indstillinger.
5. Eventuelt.

10. Torsdag den 8. marts 1990

Til stede var 108 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæst: Professor Matthias Brack, Regensburg. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen og Christopher Toll, begge København.

Kai Hørby: En dag i 1300-årenes Gubbio

Byen Gubbio, det antikke *Eugubium*, var et af centrene i det mellemitalienske landskab Umbrien. Byen tilhørte indtil 1300-årenes midte Kirkestaten og lå ved dens grænse mod hertugdømmet Urbino. 1100-årenes Gubbio havde været domineret af sin biskop, den hellige Ubaldus, senere byens skytspatron og en helgen af europæisk ry; men i 1300-årene var Gubbio en kommune efter florentinsk forbillede. Akterne fra bystyrets forhandlinger er bevaret for årene 1326-27 og 1337-38, nogle år hvor Kirkestatens forhold var prægede af pavernes fravær i Avignon. Meddelelsen redegjorde for en enkelt dags begivenheder og skitserede deres perspektiv.

Møde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Diskussion af indstillinger.
2. Fordelingen af de ledige pladser i den indenlandske klasse.
3. Valg af nye indenlandske medlemmer.
4. Eventuelt.

11. møde. Torsdag den 22. marts 1990

Til stede var 61 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Fru Almut Schmitt, Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: Rüdiger Schmitt, BRD; John Avery, David Bridgwater og C. Kent Brooks, alle København.

Rüdiger Schmitt: Ernst Kuhn og Vilhelm Thomsen. Aspekter af deres forskning, som de afspejles i deres breve

Ligesom der på Det kongelige Bibliotek i København er bevaret breve (fra perioden 1871-1917) fra den tyske indolog Ernst Kuhn (1846-1920) til hans ven, den store danske sprogforsker Vilhelm Thomsen (1842-1927), er der på Universitetsbiblioteket i München breve fra Thomsen til Kuhn (fra årene 1872, 1878, 1892 og 1904). Den lærde korrespondance beskæftiger sig med nogle af Kuhns publikationer og andre forskningsaktiviteter såvel som med Thomsens vigtigste opdagelser såsom palatal-loven og tydningen af de tyrkiske »runer«. Meddelelsen fremlagde de væsentligste aspekter af disse breve, som vil blive publiceret på et senere tidspunkt. – Meddelelsen blev givet på tysk.

C. K. Brooks: Skærgårdsintrusionen: Klassisk geologisk lokalitet – fremtidig guldmine?

Skærgårdsintrusionen på Grønlands østkyst er en af de mest velkendte geologiske lokaliteter i verden. De nu klassiske undersøgelser af Wager og Deer, der blev publiceret i 1939, lagde fundamentet for den moderne forståelse af vigtige magmatiske processer. Talrige geologer har siden da arbejdet i Skærgårdsintrusionen, som er blevet undersøgt mere detaljeret end andre intrusioner. Det var derfor en stor overraskelse, da en stor guldforekomst blev fundet i dette område og i denne type af geologisk forekomst overhovedet. Dette viser, at der er langt igen, inden vi opnår en fuldstændig forståelse af de involverede processer. Guldfundet åbner mulighed for signifikante danske bidrag til den internationale forskning.

Møde i den humanistiske klasse med dagsorden:

1. Indstilling af teolog til SHF med virkning fra 1.8. 1990.
2. Valg af klasserepræsentant til nationalkomiteen for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi.
3. Eventuelt.

Møde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Diskussion af indstillinger af nye udenlandske medlemmer.
2. Valg af nye udenlandske medlemmer.
3. Valg/genvalg af klasseformand.
4. Eventuelt.

12. møde. Tirsdag den 3. april kl. 9.00-16.30

Videnskabens enhed – ?

Et symposium i anledning af Selskabets protektor,
Hendes Majestæt Dronning Margrethe II's
50-årsdag den 16. april 1990

Til stede var 86 medlemmer. Præsident Erik Dal, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Hofdame Marianne Boel, kabinetssekretær, dr.jur. Niels Eilschou-Holm, hr. Mogens Backe, hr. Torben Vigh, Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, Gillian Fellows-Jensen og Christopher Toll, alle København; Staffan Magnusson, Århus.

Erik Dal: Velkomst.

Olaf Pedersen: Videnskabens fødsel – et sprogligt problem

Naturvidenskaben begyndte, da man i det gamle Grækenland ophørte med at godtage mythologiske fortællinger som forklaring på naturens fænomener og i stedet begyndte at betragte disse som fremtvunget af »nødvendige« indre sammenhænge eller »love«. Sådanne forestillinger havde intet modstykke i det almindelige sprog, som derfor undergik en krise, der søgtes løst på forskellige måder. Nogle søgte at tvinge velkendte ord til at fungere på en ny måde, så fx. »skyld« blev til »årsag« og »træ« blev til »materie«. Derved opstod den metafysiske naturbeskrivelse, hvori grundbegreber som årsag, substans, nødvendighed og mange andre egentlig var metaforer, hvis oprindelige betydning efterhånden gik i glemme. Andre opdagede det matematiske sprogs evne til uden dunkle metaforer at påvise sammenhænge, som hverken kunne erkendes eller udtrykkes på anden måde. Da denne matematiske beskrivelse ikke talte om årsager eller formål i naturen, blev den betragtet som irrelevant for den menneskelige søgen efter visdom og mening. Op gennem tiderne har naturbeskrivelse fulgt begge disse veje, hvis forskellige menneskelige relevans stadig er et spørgsmål til drøftelse.

David Favrholt: Naturvidenskaberne og deres grænse

Den hastige udvikling inden for naturvidenskaberne fra det 17. århundrede til vore dage rejser spørgsmålet, om alt i tilværelsen kan forstås ud fra en naturvidenskabelig forklaring.

Grundlæggelsen af den klassiske mekanik indebar en abstraktion: Ved alene at holde sig til de målelige, kvantitative træk ved virkeligheden lykkedes det fysikerne i det 17. århundrede at etablere en matematisk naturbeskrivelse, der principielt ikke kan redegøre for de rent oplevelsesmæssige sider af tilværelsen. Der argumenteres for, at såvel mekanikken som den senere udviklede naturvidenskab ikke kan indpasse begreber som »oplevelse«, »subjekt« og »mening« i den naturvidenskabelige begrebsramme. Der gøres dog samtidig opmærksom på, at dette ikke rækker ved gyldigheden af den naturvidenskabelige erkendelse. Selv om al naturvidenskab forudsætter menneskelig begrebsdannelse, og selv om denne begrebsdannelse kan ansues under en historisk synsvinkel, så er de naturvidenskabelige resultater i stort omfang »tidløse« teoribygninger, hvis gyldighed ikke lader sig anfægte.

Holger Bech Nielsen: Videnskabens spekulative sider og verdens skabelse

Inden for fysikken arbejdes der på at finde en teori, som skulle forene al den viden, som man allerede har om naturlovene. Egentlig har man en teori, den såkaldte standardmodel, som, udvidet med Einsteins generelle relativitetsteori, praktisk talt kan beskrive al eksperimentelt tilgængelig fysik. Det ventes dog ikke, at dette skulle være den endelige teori. Jeg omtaler tre ideer til endelige teorier, men ingen af dem udgør den etablerede sandhed. Jeg vil mest omtale det forslag, at den forenende teori skulle være så umådelig kompliceret, at vi ikke kan håbe på at gætte den, men at det så til gengæld kunne vises, at det er lige meget, hvad den rummer i detaljerne. Man måtte så håbe på at kunne udlede de allerede kendte naturlove ret uafhængigt af detaljerne af den fundamentale fysik.

Vanskeligheden ved at finde og fastslå sandheden af en sådan forenende teori er, at vore eksperimenter af tekniske og økonomiske grunde i dag er begrænsede til at studere afstande ned til omkring 10^{+18} m, mens de interessante forslag til forening først og fremmest handler om afstande, der er umådelig meget mindre, typisk 10^{+35} m. En af de meget få muligheder for at studere så små objekter består i at forsøge at finde ud af, hvad der skete i det allerførste øjeblik af verdens skabelse. På det tidspunkt herskede der så høje temperaturer, at partiklerne på grund af den termiske bevægelse havde så store energier, at de kunne bruges til at studere fysik ved højere energier, end man har udstyr til at gøre i dag. Partikler med så høje energier kan bidrage til udforskning af overmåde små objekter. Viden om det allerførste øjeblik kan altså fortælle os om lovene for sådanne objekter.

Ebbe Spang-Hanssen: Hvad er humanistisk videnskab, og hvorved adskiller den sig fra naturvidenskaben?

Humanistisk videnskab står i dag mellem en forskningstradition, der har tilknytning til kunsten, og et naturvidenskabeligt forbillede. I foredragets første del karakteriseredes den humanistiske forskningstradition, der på afgørende måde blev fastlagt af renæssancetidens humanister. Her blev grundlagt den dybe og værdifulde forbindelse mellem en livsholdning, humanismen, og en historisk-filosofisk forskning, der igennem lange tider har været den mest karakteristiske form for humanistisk videnskab.

I det 19. og 20. århundrede udvikler der sig gradvis forskellige former for humanistisk forskning, der klart tager naturvidenskaben som forbillede. Denne udvikling skildredes i

foredragets anden del, og der afsluttedes med en vurdering af, hvilke veje det kan synes mest frugtbart at følge i dag.

Niels Ole Kjeldgaard: Hvad ved vi om livets oprindelse, og hvilke livsmekanismer forstår vi? Molekylærbiologiens bidrag til en lidt større klarhed

Det er et fællestræk for alle levende organismer, for alle levende celler, at de kan blive ophav til kopier af sig selv.

Uden denne selv-gentagelse ville organismene uddø. Når vi skal søge oprindelsen til LIV her på Jorden, må vi derfor i første omgang koncentrere os om at genfinde de molekyler, der kan have besiddet evnen til at mangfoldiggøre sig selv. Disse oprindelige »livs«-bærere, som sandsynligvis har haft en simpel funktion, er naturligvis forsvundet i løbet af et par milliarder års fortsatte udvikling. Vi kan dog håbe, at nutidens komplicerede celler bærer reminiscenser, som kan føre os på sporet af urtiden.

I nutidens organismer er selv-kopieringen centreret om cellernes DNA. Den kemiske struktur af dette molekyle gør DNA ideel som bærer af arvemassen. Der eksisterer dog også en analog molekyletype, RNA, der fungerer som arvemateriale hos visse virus. I nutidens organismer udfører RNA ligeledes en række vigtige funktioner i forbindelse med proteinsyntesen. Nogle af de proteiner, hvis opbygning bestemmes af DNA, deltager som enzymer i kopieringen af DNA-molekylerne og i dannelsen af de udgangsprodukter, der benyttes i DNA-syntesen. Disse proteiner og DNA udgør således et uadskilleligt hele, hvor den ene gruppes tilstedeværelse er en betingelse for den andens eksistens. DNA kan derfor ikke have været det ideelle molekyle som startpunkt for liv. Nyere undersøgelser har derimod vist, at RNA-molekyler, foruden at kunne fungere som bærere af arveegenskaber, også kan besidde visse katalytiske egenskaber, som man hidtil regnede med var forbeholdt proteinerne. De kan fungere som ribozymmer.

Vi kan derfor forestille os en oprindelig verden, hvor »LIV« var baseret på RNA alene, både som bærer af arv og som maskineri for selv-kopiering. RNA-molekylernes nutidige centrale rolle i proteinsyntesen kan sikkert også være »levn« af en ur-funktion, som formodentlig kan have ført til dannelsen af proteiner, og dermed til ribozymernes udskiftning med de mere effektive og fleksible enzymer.

Vor molekylærbiologiske viden om nutidens celler kan således danne baggrund for et muligt udviklingsforløb for livets opståen og videreudvikling, men det er sikkert rimeligt at antage, at der er tidlige, måske oprindelige trin i dannelsen af et selvformerende molekyl-kompleks, som vi endnu helt har overset.

Leif Grane: Videnskaben og det menneskelige. Enhed og adskillelse

På baggrund af de øvrige indlæg må det konstateres, at der findes forskelle mellem videnskaberne, som ikke kan fjernes. Den fundamentale forskel beror på, at humanistisk videnskab, men ikke naturvidenskab, er bestemt af menneskets historicitet. Da forskellen er opstået allerede i oldtiden, har hele den intellektuelle historie i vor kultur betydning for vort emne. Nogle træk af denne historie vil blive fremdraget for at belyse forskellen. Dog bør man ikke tale om to kulturer: grøften mellem de to grundtyper af videnskab må ikke opfattes som en afgrund. Begge steder arbejder man med det givne: henholdsvis den ikke menneskelige natur og kulturens liv og spor. Da historiciteten ikke blot er en forudsætning for humanistisk videnskab, men også et grundvilkår for menneskeligt liv, angår den også

naturvidenskabsmænd: uden historisk bevidsthed er vi udleveret til vor egen tids luner, og videnskabeligt er vi alle fælles om at have noget at opdage. Forpligtelsen hertil, der bl.a. udtrykkes som et fælles grundlag i universitetets og videnskabsakademiers ide, forener os.

Foredrag og diskussioner blev i juni måned udgivet på Munksgaards Forlag: »Videnskabens enhed –?«, redigeret af Thor A. Bak og Erik Dal, se s. 82.

13. Torsdag den 19. april

Til stede var 50 medlemmer. Fg. præsident Gert Kjærgård Pedersen, sekretær Thor A. Bak. Gæster: Skoleinspektør Anette Asmussen, arkitekt Jens Danstrup, Lise Fremm, fru Christiane Hendriksen, professor Lia Kogarkov, fru Tove Lefevre, mag.art. Else Pauly. Udenlandske medlemmer: Sigurður Helgason, USA; Igor Ryabchikov, USSR; David Bridgwater, C. K. Brooks og Gillian Fellows-Jensen, alle København; Staffan Magnusson, Århus.

Jes Asmussen: Mindeord om Hans Hendriksen (s. 157)

Igor Ryabchikov: Geochemical differentiation of the Earth's mantle: experimental evidence

The composition, oxidation state and the regime of volatile components in the Earth's mantle are considered in the light of geochemical, thermodynamic and experimental data. The investigations of fluids interacting with mantle minerals at high pressures and temperatures predict the formation of potassium-rich metasomatised zones (source of lamproitic magmas) at the base of the continental lithosphere and the more sodic and peralkaline nature of water-rich solutions in upper crustal levels.

Poul Lindegård Hjorth blev genvalgt som Selskabets redaktør. Valget gælder for 6 år til april 1996.

Hector Estrup blev indvalgt i Kassekommissionen. Valget gælder for 4 år til april 1994.

Finn Surlyk blev indvalgt i Udvalget for udadrettet virksomhed. Valget gælder for 4 år til april 1994.

Ved den skriftlige afstemning om indvalgsforslag til den naturvidenskabelige klasse blev følgende indenlandske medlemmer udpeget: Forskningsprofessor, dr.scient. Gert Due Billing; professor Klaus Bock; lektor, Ph.D. Jørgen Christensen-Dalsgaard; lektor, fil.dr. Ib Friis; professor, med.dr. Hans Hultborn; professor, dr.med. Peter Leth Jørgensen; forsk-

ningsprofessor, dr.scient. Ove Poulsen; lektor, cand.polyt. Peter Roepstorff og professor, Ph.D. Carsten Thomassen.

14. Torsdag den 3. maj 1990

Til stede var 73 medlemmer. Præsident Erik Dal, fg. sekretær Aage Winther. Gæster: Direktør Dan Arnold, fru Bodil Eller, civiling. Jacob Eller, læge Nanna Eller, stud.mag. Stig Hædersdal Eller, TV-producer Sidse Ewald, stud.ing. Claus Nielsen, sekretær Anni Lýtje, cand.mag. Rikke Agnete Olsen. Udenlandske medlemmer: Asger Aaboe, USA; John Avery, Gillian Fellows-Jensen og Abraham Pais, alle København.

Olaf Olsen: Mindeord om Poul Eller (s. 135)

Rodney Cotterill: Neurale netværk og neurale netværk

I de seneste år har vi været vidne til en næsten eksplosiv interesse for teoretisk arbejde inden for området neurale netværk. Men der synes at herske en vis forvirring om, hvad udtrykket egentlig dækker, idet det ikke er alle neurale netværk, der er lige relevante i en beskrivelse af hjernen. Nogle neurale net er snarere grundlag for beregnings-strategier inspirerede af hjernen, og selvom disse er særdeles spændende i sig selv, kaster de ikke nødvendigvis lys over den måde, den rigtige hjerne virker på. Meddelelsen beskrev dels neurale modeller for beregnings-strategier, dels det mere komplicerede projekt, det er at simulere de neuronale funktioner i rigtige corticale strukturer.

P.J. Riis forelagde Nationalmuseets katalog over antikke skulpturer: P.J. Riis, Mette Moltesen og Pia Guldager: *Catalogue of Ancient Sculptures I, Aegean, Cypriote and Graeco-Phoenecian* (1989).

Søren Sørensen forelagde: *Gads Musikhistorie*, redigeret af Søren Sørensen og Bo Marschner (1990).

Formanden for Carlsbergfondets direktion Kristof Glamann aflagde beretning for tiden 1.10.1988-30.9.1989.

Den afgående formand for Kassekommissionen Henning Spang-Hanssen forelagde vedtegnet og decideret regnskab for 1989, revideret budget for 1990 og foreløbigt budget for 1991 til godkendelse og fik decharge.

15. Torsdag den 17. maj 1990

Til stede var 65 medlemmer. Præsident Erik Dal, fg. sekretær Poul Lindegård Hjorth. Gæster: Overlærer Helle Kraghns Balling, Lise Fremm. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater og Abraham Pais, begge København.

Hans H. Ussing: Mindeord om Poul Brandt Rehberg (s. 169)

Niels A. Lassen: Den senile hjerne

Ud over den normale aldersproces med bl.a. godartet hukommelsessvækkelse findes der en række former for fremadskridende senile hjernesygdomme, som rammer ca. 5 % af ældre. Mest almindelige er Alzheimers sygdom og følger af »blodpropper« i hjernens kar. Foredraget fokuserede på udforskningen af de senile hjernesygdomme med isotop-tomografi og omtalte mulige forebyggende eller behandlingsmæssige tiltag. Der kan ikke være tvivl om, at mental og fysisk aktivitet er at anbefale. Selvom dette ikke standser sygdomsprocesserne, påvirker det deres manifestationer. Behandling af forhøjet blodtryk er også af betydning, hvorimod der ikke er belæg for, at diæten spiller nogen som helst rolle.

Jakob Balling: Kristendomshistorie og poesistudium: et vekselvirkningsforhold

Studiet af de poetiske formuleringer af kristen tilværelsestydning indebærer nyttige muligheder for kristendomshistorisk erkendelse. Omvendt bidrager studiet af kristendoms- og teologihistorien, herunder især Bibeludlægningshistorien, til forståelse af digterværkerne. Dette vekselvirkningsforhold blev søgt belyst gennem udvalgte eksempler hentet fra arbejdet med de »teologiske« epikere Dante og Milton.

Formanden for Selskabets Bidragsfond aflagde beretning og regnskab for 1989 til godkendelse og fik decharge.

Axel Michelsen blev genvalgt til Carlsbergfondets direktion. Valget gælder for 10 år til september 2000.

Jens Erik Skydsgaard blev valgt til revisor for 2 år.

Kai Hørby blev valgt til revisorsuppleant for 2 år.

Behandlede sager

Legater

Fra *Selskabets Bidragsfond*, hvis midler overvejende hidrører fra gaver fra Selskabets medlemmer, bevilgedes 80.000 kr. som tilskud til Selskabets drift i 1989.

Bestyrelsen for *Niels Bohr Legatet* har i regnskabsåret 1989 bevilget følgende:

Jørgen Læssøe (oversættelse af Hist.fil.Medd. 57)	25.000 kr.
Dansk-franske kultursamarbejde (kollokvium)	12.460 kr.
Lektorerne H. B. Foxby & A. Thorup (Zeuthen-symp.)	20.000 kr.
Lektor, dr.theol. Jan Lindhardt (publikation)	10.000 kr.
Mag.art. Inge Schjellerup (forskningsrejse til Peru)	20.000 kr.
Lektor, cand.polyt. Hemming Andersen (videnskabshistorisk register)	9.500 kr.
Hans Uwe Petersen, KUA (Hitler-flygtninge-symp.)	10.000 kr.
Nationalkomiteen for geologi (publikation)	10.000 kr.
Nationalkomiteen for videnskabshistorie (årsmøde)	2.300 kr.
Niels Bohr Arkivet (film om Lev Landau) $25.000 \div 13.930 =$	11.070 kr.
Tidsskriftet Paradigma v. Ole Jørgensen (publikation)	5.000 kr.

Caix Legatet under Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond har i 1990 efter indstilling uddelt legatportioner til følgende:

Stud.mag. Anne Vibeke Vad: støtte til arkivstudier vedr. projekt om Niels Stensens forhold til datidens filosoffer, herunder Descartes	30.000 kr.
Stud.mag.art. Stig Ramløv Frandsen: undersøgelse af den oldoccidentalske troubadourdigtning i et kulturhistorisk perspektiv	25.000 kr.

Bestyrelsen for *Lillian og Dan Finks Fond* har i 1989 bevilget:

Møder til forberedelse af en dansk BDI-ordbog	21.500 kr.
Akademiet for Anvendt Filosofi	50.000 kr.
Nordisk UDK-seminar	30.000 kr.
Nordterm-symposiet »Terminologi, edb og videnssteknik«	25.000 kr.
Arkitekt Børge T. Lorentzen, m.a.a. (hædersgave)	50.000 kr.

Grundforskningsfonden har for tiden ikke midler til uddeling.

Fra *Emil Herborgs Legat* modtager stud.scient. David Pisinger et stipendiebeløb på 4.800 kr. i kvartalet indtil 31.12. 1990.

Selskabet har fra den *Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse* modtaget sin del af overskuddet, nemlig 59.210,87 kr.

Aksel Tovborg Jensens Legat har foretaget følgende uddelinger i regnskabsåret 1989:

Årsmøde i nationalkomiteen for videnskabshistorie	2.300 kr.
Abraham Pais' arbejde i Niels Bohr Arkivet	10.000 kr.
Erik Dals pjece om Selskabet	32.330 kr.
Niels Thomsen, studierejse til Tallinn, Estland	4.020 kr.
Albert Moscowitz, rejse	6.409 kr.
Bjerrum-Brøndsted-Lang plakat, i alt	6.085 kr.
Støtte til Thor A. Bak-symposium	3.187 kr.
Knud Ellitsgaard-Rasmussen, rejse	136 kr.
Hensat til uddeling	26.000 kr.

Bestyrelsen for *Inge Lehmanns Legat* har for 1990 tildelt lektor, dr.phil. Rolf Kuschel, Psykologisk Laboratorium, KU, 75.000 kr. til gennemførelse af et forskningsophold på øen Bellona i Salomon-øerne for der (1) at foretage en empirisk undersøgelse af verbal aggression og fysisk vold i parforhold i et ikke-industrialiseret samfund i det vestlige Stillehav samt (2) at undersøge humorens betydning som aggressivt udtryksmiddel og dens betydning for en social fastholden af inter-gruppetereotyper.

Mag.art. Marcus Lorenzens Legat har i maj uddelt følgende:

Til studiet af dansk sprog:

Universitets-Jubilæets Danske Samfund v. Flemming Lundgreen-Nielsen (tilskud til trykning af en filologisk afhandling i tidsskriftet <i>Danske Studier</i> 1990)	8.700 kr.
Stud.mag. Henrik Obertin Bertelsen (deltagelse i stednavnesymposium)	1.300 kr.
Lic.phil. Lars A. C. Henriksen (sprogvidenskabeligt projekt)	10.000 kr.

Til studiet af dansk flora:

Stud.scient. Chr. Lange (publikationer)	1.600 kr.
Cand.scient. J. M. Olesen et al. (studier vedr. engblommens udbredelse og bestøvningsbiologi)	5.000 kr.
Stud.scient. Bjarne Møller (rejseudgifter i forbindelse med feltarbejde)	2.500 kr.
Lærerstuderende Michael Stender (studieophold på Samsø)	5.200 kr.
B. Løjtnant og E. Wessberg (undersøgelse af floraen på Anholt)	5.000 kr.

Bestyrelsen for *Julie von Müllens Fond* har i 1989 uddelt i alt 430.000 kr. til følgende legatmodtagere:

Lektorerne Anne & Henning Adersen	150.000 kr.
Mag.art. Karina Mitens	80.000 kr.
Cand.mag. Donald B. Wagner	200.000 kr.

Fra det *Classenske Fideicommis* har Selskabet modtaget i alt 4.600 kr.

Suhrs Legat har i det forløbne regnskabsår bidraget med 23.200 kr. til fremme af Selskabets formål.

Pastor emer. F.J. Ørnborgs Legat på 2.000 kr. er i 1989 tildelt mag.art. Carsten Juhl.

Møder i Selskabets lokaler

Dronningesymposiet: Videnskabens enhed – ?

Selskabet, der naturligvis måtte ønske at markere Hendes Majestæt Dronningens 50-årsdag den 16.4. 1990, forelagde i 1989 Hendes Majestæt sekretæren Thor A. Baks forslag om at holde et symposium, og Dronningen udtrykte ønsket om, at det måtte være tværfagligt med henblik på at belyse videnskabens mulige sammenhæng. Sekretæren, præsidenten og Leif Grane udpegede derefter seks foredragsholdere, og efter grundige forarbejder afholdtes symposiet den 3.4. 1990 under titlen »Videnskabens enhed – ?«. Med samme titel udkom i juni de afhandlinger, der lå til grund for foredragene, samt diskussionerne, redigeret af sekretæren og præsidenten med bistand af redaktøren, vicepræsidenterne og korrespondent Else Løvdal Nielsen.

Symposiedagen afsluttedes med en middag i Universitetets festsal med Dronningen og Prinsen som midtpunkt. Af symposiets ca. 100 deltagere deltog ca. 80 med ledsagere i middagen.

Selskabets lokaler har i det forløbne akademiske år været udlånt til forskellige arrangementer:

Alfred Benzon's Fondets 29. symposium afholdtes fra 20.-24. august, og det 30. symposium fra 10.-14.6.

Det danske Sprog- og Litteraturselskab afholdt møde om planerne for en dansk nutidsorbog 26.8. og 2.12.

Møde vedr. publikationen Danmarks kirker, under Carlsbergfondets auspicer, afholdtes 6.10.

Der afholdtes nordisk akademimøde i Videnskabernes Selskab 26.10.

Den 31.10. afholdtes en frokost i forbindelse med professor, dr. Joshua Blaus deltagelse i symposiet på KUA: *The Hebrew Language and its Revival. The Jews in their Cultural Surroundings.*

Møder i selskabet til Fædrelandets Historie den 25.10., 14.3 og 30.5.

Oldskriftselskabet har i sæsonen afholdt møder i Selskabet den 14.11., 12.12., 16.1., 13.2., 13.3. og 24.4.

Seminar i Det Kongelige Danske Landhusholdningsselskab den 23.1.

Møde sammen med repræsentanter fra Niels Bohr Arkivet den 15.2.

Den danske nationalkomite for International Council of Scientific Unions (ICSU) holdt møde den 16.3.

Den 11. nordiske geodætiske generalforsamling blev afholdt 7.-11.5.

Bestyrelsen for Einar Hansens Fond afholdt møde i Selskabet den 22.5.

Der blev afholdt møde med repræsentanter fra Det kongelige Bibliotek den 6.6.

I dagene 25.-29.6. havde Danmark besøg af UNESCO's generaldirektør Federico Mayor og europadirektøren Krill de Capello. Sammen med vor UNESCO-ambassadør Uffe Andreasen og fuldmægtig Finn Ovesen fra Undervisningsministeriet aflagde de visit i Selskabet 27.6. og traf fem repræsentanter for dette. Et af emnerne ved visitten var Selskabets mulighed for at informere UNESCO om sit arbejde og om danske forhold. Generaldirektøren overrakte UNESCO's Albert Einstein-medaille fra 1979, som efter Selskabets praksis er overdraget Den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

Den 13. og 14.7. afholdtes generalforsamling for COBIOTECH, et interdisciplinært bioteknologisk udvalg under ICSU.

Herudover har flere legatbestyrelser afholdt møder i Selskabet, ligeledes en række nationalkomiteer for unioner under både International council of Scientific Unions (ICSU) og Union Academique Internationale (UAI). Selskabet har også været vært for adskillige mindre møder afholdt af medlemmerne, ligesom Carlsbergfondet har benyttet Selskabets faciliteter til mindre møder.

International repræsentation

I anledning af Bologna Universitetets 900 års jubilæum afholdtes der i Bologna fra 17.-18.10.1989 en kongres under Bologna kommune, Collegium Ramazzini og The New York Academy of Science's auspici under titlen: Scientific Issues of the next Century: Convocation of World Academies. Selskabets præsident Erik Dal repræsenterede Selskabet og talte om The Humanities and The Academy.

I dagene 12.-19.6.1990 besøgte præsidenten med ægtefælle Israel efter indbydelse fra The Israel Academy of Sciences and Humanities. Foruden dette akademi, hvor han holdt foredrag om Jewish Elements in the Writings of Hans Christian Andersen, besøgte Erik Dal Nationalbiblioteket og The Academy of the Hebrew Language, hvis opgaver svarer dels til Dansk Sprognævn, dels til ordbogssiden af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Pjecer om sidstnævnte akademi findes på Erik Dals kontor.

Rudi Thomsen repræsenterede Selskabet ved UAI's 64. generalforsamling i Bruxelles den 10.-16.6.

Ved Academia Europaeas plenarmøde i Strasbourg 25.-26.6. deltog Selskabets sekretær Thor A. Bak.

UDGIVNE PUBLIKATIONER 1989-90

	DDK excl. moms
Oversigt over Selskabets virksomhed 1988-89. Annual Report with an English Summary. 1989. 239 s., 7 portrætter . . .	100,-
<i>Historisk-filosofiske Skrifter</i>	
13 <i>Becker, C.J.</i> : Nørre Sandegård. Arkæologiske undersøgelser på Bornholm 1948-1952. 1990. 200 s.	400,-
<i>Historisk-filosofiske Meddelelser</i>	
60 <i>Williams, A.V.</i> : The Pahlavi Rivāyat Accompanying the Dādestān ī Dēnīg. Part I: Transliteration, Transcription and Glossary. Part II. Translation, Commentary and Pahlavi Text. 1990. 357+381 pp.	500,-
<i>Biologiske Skrifter</i>	
35 <i>Srinivasan, Vijayalakshmi; Friis, Else Marie</i> : Taxodiaceous conifers from the Upper Cretaceous of Sweden. 1989. 57 pp.	100,-
36 <i>Friis, Else Marie</i> : <i>Silvianthemum suecicum</i> gen. et sp. nov., a new saxifragean flower from the Late Cretaceous of Sweden. 1990. 35 pp.	70,-
37 <i>Moestrup, Øjvind; Thomsen, Helge A.</i> : <i>Dictyocha speculum</i> (Silicoflagellata, Dictyochophyceae), studies on armoured and unarmoured stages. 1990. 60 pp.	100,-
<i>Matematisk-fysiske Meddelelser</i>	
42:4 <i>Astrophysics. Recent Progress and Future Possibilities</i> . Invited reviews at a Symposium in honour of Bengt Strömgren (1908-1987) held in Copenhagen May 25-26, 1988. Edited by <i>B. Gustafsson</i> and <i>P. E. Nissen</i> . 1990. 220 pp.	400,-
<i>Særpublikationer:</i>	
<i>Videnskabernes Selskab</i> . Medlemmer i Danmark 1989. 1990. 85 s m. portrætter	
<i>Videnskabens Enhed</i> -? Videnskabernes Selskabs symposium i anledning af dets protektor Hendes Majestæt Dronning Margrethe II's halvtredsårsdag 16. april 1990. Redigeret af <i>Thor A. Bak</i> og <i>Erik Dal</i> . 1990. 195 s. . .	200,-
<i>Vedtægter, Forretningsorden, Legatbestemmelser</i> . 1989. 40 s.	40,-

Personalia

Jes Asmussen er fratruddt som revisorsuppleant.

Else Marie Bukdahl er blevet tildelt ridderkorset af 1. grad af Dannebrogordenen.

Rodney Cotterill er blevet valgt som formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark.

Erik Dal er blevet indvalgt som medlem af Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet i Lund.

Hector Estrup har fratruddt hvervet som revisor og er indvalgt i kassekommissionen.

Erik Fischer er blevet tildelt medaljen Ingenio et Arti.

Jes Forchhammer blev indvalgt i Kassekommissionen og er nu dens formand.

Kristof Glamann er indvalgt som udenlandsk medlem i Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, og er blevet tildelt den nepalesiske orden 'Gorkha Dakshina Bahu' af 3. klasse samt Det store fortjenstkors af Forbundsrepublikken Tysklands Fortjenstorden.

Poul Lindegård Hjorth blev i april genvalgt som Selskabets redaktør.

Torben Huus, Erik Jacobsen, Pétur M. Jónasson og Olaf Pedersen har efter ansøgning fratruddt deres stillinger på grund af alder.

Kai Hørby er blevet valgt som revisorsuppleant.

Poul Krogsgaard-Larsen er pr. 1.1. 1990 blevet udnævnt til professor i medicinsk kemi ved DFH.

Axel Michelsen har modtaget Alexander von Humboldt prisen for 1990 på 35.000 DM. Han blev 17. maj genvalgt for en ny 10-års periode i Carlsbergfondets direktion og han er indvalgt som korresponderende medlem i Akademie der Wissenschaften und der Literatur (Mainz).

Peter Nansen er pr. 1.1. 1990 blevet udnævnt til professor i veterinær parasitologi ved DKVL.

Holger Bech Nielsen er blevet udnævnt til professor ved Niels Bohr Institutet.

Gert Kjærgård Pedersen blev i april genvalgt for en ny treårsperiode som formand for den naturvidenskabelige klasse.

P.J. Riis er af UNESCO udnævnt til æresmedlem af den internationale kommission for The History of the Scientific and Cultural Development of Mankind og har modtaget UNESCO's Aristoteles-medaille.

Peter Roepstorff er blevet udnævnt til forskningsprofessor ved Institut for Molekylær Biologi, OU.

Morten Simonsen har modtaget NOVO-Nordisk prisen på 100.000 kr.

Jens Erik Skydsgaard er tiltrådt som revisor.

Henning Spang-Hanssen er udtrådt af Kassekommissionen.

Axel Steensberg er af DKVL blevet tildelt den jordbrugsvidenskabelige æresdoktorgrad, dr.agro.h.c.

Finn Surlyk blev indvalgt i Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark.

Regnskaber

Videnskabernes Selskab

<i>Indtægter</i>	kr.	kr.
1. Beholdning pr. 1.1.1989 inkl. Legatkontoen		674.764,89
2. Renteindtægter og aktieudbytter		117.581,65
3. Statstilskud		665.000,00
4. Carlsbergfondet		1.333.000,00
5. Andre tilskud:		
a. Forskningsrådene (Unionerne)	408.913,55	
b. SNF (til nationalkomiteerne)	21.093,77	
c. Bidragsfonden	80.000,00	
d. Hielmstjerne-Rosencrone	28.275,14	
e. Andre tilskud	9.400,00	
f. Bidrag til jubilæumskonto	<u>295.210,87</u>	842.893,33
6. Salg af publikationer (herunder særtryk)		78.012,62
7. Udtrukne obligationer		32.000,00
8. Legatkontoen (inkl. udtræk)		<u>288.109,09</u>
I alt		<u>4.031.361,58</u>

<i>Udgifter</i>	kr.	kr.
1. Administration:		
a1. Løn, embedsmænd	25.022,00	
a2. Løn og pensionsbidrag funktionærer og medhjælp	1.029.167,48	
b. Kontorhold	62.920,10	
c. Telefon, porto etc.	94.190,15	
d. Forsikringer	19.942,50	
e. Repræsentation	7.957,05	
f. Mødeudgifter, administration	22.063,80	
g. Fædrelandets Historie	2.317,88	
h. Rengøring	212.761,86	
i. Leasing af EDB	41.633,36	
j. Rejser - adm.	7.469,97	
k. Diverse	<u>24.445,89</u>	1.549.892,04

2. Publikationer:		
a. Oversigten	69.218,44	
b. Særlige publikationer	449,83	
c. Meddelelser og Skrifter	367.019,21	
d. Moms	<u>16.247,97</u>	452.935,45
3. Offentlige foredrag:		
a. Foredragshonorarer	15.000,00	
b. Rejser, fortæring	5.060,90	
c. Annoncer, plakater	22.196,02	
d. Garderobevagt	3.369,99	
e. Rengøring, ommøblering	8.860,25	
f. Tværfaglige møder	<u>622,13</u>	55.109,29
4. Medlemsmøder:		
a. Mødeudgifter	100.180,05	
b. Rejser	<u>108.100,00</u>	208.280,05
5. Internationale kontingenter		409.677,05
6. International repræsentation		12.832,05
7. Nationalkomiteerne		<u>21.093,77</u>
8. Diverse		
a. Istandsættelser og nyanskaffelser	36.842,70	
b. Håndbiblioteket	4.877,73	
c. Køb af obligationer og aktier	33.927,00	
d. Særlige udgifter inkl. købsrenter	<u>904,52</u>	76.551,95
9. Legatkontoen (inkl. obligationskøb)		<u>5.344,23</u>
Udgifter i alt		2.791.715,88
Beholdning inkl. Legatkonto pr. 31.12.1989		<u>1.239.645,70</u>
I alt		<u>4.031.361,58</u>

27. februar 1990

Aage Winther
kasserer

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er eftersat og ligesom regnskabet fundet i orden.

København, den 29. marts 1990

Hector Estrup
revisor

Christian Berg
revisor

Selskabets beholdning ultimo 1989

<i>Aktiver</i>	kr.	kr.
1. Kontant kasse		2.174,75
2. Bankbeholdning:		
a. Checkkonti	67.333,83	
b. Bankbøger	283.462,18	
c. Jubilæumskonto	600.624,29	
d. Legatkonto	<u>288.246,66</u>	1.239.666,96
3. Postgiro		<u>22.197,87</u>
		1.264.039,58

Tilgodehavende

1. Moms		12.112,40
---------	--	-----------

Gældsposter

1. Skyldig A-skat	32.041,00	
2. Skyldig ATP	1.749,60	
3. Skyldige feriepenge	<u>2.715,68</u>	<u>36.506,28</u>
Beholdning		<u>1.239.645,70</u>

Obligations- og aktiebeholdning

	<i>Nominelt</i>	<i>Kursværdi</i>
1. Depot 3119 12002-0	146.600,00	170.492,20
2. Depot KD 0481870	412.000,00	376.673,00
3. Depot DLR 10200A01452	229.000,00	230.145,00
4. Top-Danmark	600,00	7.745,40
5. Legatkontoen	147.300,00	<u>142.774,70</u>
		927.830,30

Status pr. 31.12.1989		<u>2.167.476,00</u>
-----------------------	--	---------------------

27. Februar 1990

Aage Winther
kasserer

Videnskabernes Selskabs Bidragsfond

Resultatopgørelse

<i>Indtægter</i>	kr.	kr.
Obligationsrenter		64.908,72
Pengeinstitutrenter		1.866,07
Bidrag		<u>43.130,00</u>
		109.904,79

<i>Uddelinger & udgifter</i>		
Foretagne uddelinger	80.000,00	
Hensat til uddelinger	9.500,00	
Tilbageførte hens. uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	810,00	
Revision afsat for 1989	810,00	
Administrationsudgift iøvrigt	258,64	
Depotafgift	700,00	
Udskriftsgebyrer	<u>52,00</u>	-92.130,64
		<u>17.774,15</u>
Afsat indkomstskat for 1989		<u>0,00</u>
		<u>17.774,15</u>
<i>Udgifter vedr. tidl. år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	-2.100,00	
Betalt indkomstskat	<u>0,00</u>	<u>2.100,00</u>
Resultat for året		<u>19.874,15</u>

Balance 31.12.1989

	Disponibel kapital	Bunden kapital
<i>Aktiver</i>		
Obligationer, nom. værdier	0,00	616.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-13.370,00</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	602.630,00
Pengeinstitutkonti	19.038,08	709,06
Tilgodehavende	9.880,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Aktiver i alt	<u>28.918,08</u>	<u>603.339,06</u>
<i>Passiver</i>		
Legatkapitaler:		
Kapitaler primo 1989	57.615,43	562.869,56
Iflg. resultatopgørelsen 1989	19.874,15	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-19.222,00
Overførsel mellem kapitaler	<u>-59.691,50</u>	<u>59.691,50</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>17.798,08</u>	<u>603.339,06</u>
<i>Gæld m.m.</i>		
Afsat afgift Fondsregister	810,00	
Afsat revision	810,00	
Hensat til uddelinger	9.500,00	
Afsat indkomstskat	<u>0,00</u>	
Gæld m.m. i alt	<u>11.120,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>28.918,08</u>	<u>603.339,06</u>

København, den 9. maj 1990

I bestyrelsen

C. J. Becker
formand

Jes Forchhammer

J. C. Siim

Foranstående regnskab for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Bidragsfond har vi revideret. Vi har konstateret aktivernes tilstedeværelse og sikring, samt at indtægterne er anvendt i overensstemmelse med fondets fundats.

København, den 6. juni 1990.
Revisionsfirmaet H. E. Noiesen

H. C. Gejlsbjerg
statsaut. revisor

Videnskabernes Selskabs Legatkonto

Kasseregnskab 1989

	kr.	kr.
Bankbeholdning pr. 1.1.1989		5.481,80
<i>Indtægter</i>		
Renter:		
Obligationer	36.705,50	
Bank	<u>3.103,59</u>	39.809,09
Hielmstjerne-Rosencrone		28.000,00
Udtræk og udløb obligationer		<u>220.300,00</u>
		288.109,09
<i>Udgifter</i>		
Uddeling:		
Prislegat		5.000,00
Administration:		
Depotgebyrer	309,23	
Udskriftsgebyrer	<u>35,00</u>	<u>344,23</u>
		5.344,23
Bankbeholdning pr. 31.12.1989		288.246,66

Status pr. 31.12.1989

	kr.	kr.
<i>Aktiver</i>		
Obligationer:	<i>Nominel</i>	<i>Kursværdi</i>
Thotts Legat	37.300,00	31.763,20
Depot SDS 17504	44.000,00	42.361,00
Indskr.bevis K.D. 0823084	<u>66.000,00</u>	<u>68.650,50</u>
	147.300,00	142.774,70
Bankbeholdning		<u>288.246,66</u>
Saldo pr. 31.12.1989		431.021,36
 <i>Henlæggelser</i>		
Indtægter		67.809,09
Uddelinger	5.000,00	
Administration	<u>344,23</u>	<u>5.344,23</u>
		62.464,86
 <i>Bevægelser</i>		
Saldo pr. 1.1.1989		375.705,80
Henlæggelse		62.464,86
Saldo pr. 31.12.1989		431.021,36
Kurstab		7.149,30
 Februar 1990		
<i>Aage Winther</i>		<i>Erik Dal</i>
kasserer		præsident

Regnskabet er revideret, beholdningerne eftersat og ligesom regnskabet fundet i orden.

København, den 29. marts 1990

Hector Estrup
revisor

Christian Berg
revisor

Niels Bohr Legatet

Resultatopgørelse for 1989

	kr.	kr.
<i>Indtægter:</i>		
Obligationsrenter		189.140,00
Pengeinstitutrenter		<u>8.319,09</u>
		197.459,09
<i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	135.330,00	
Hensat til uddelinger	7.000,00	
Tilbageførte hens. uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	1.540,00	
Revision afsat for 1989	1.540,00	
Administrationsudgift iøvrigt	0,00	
Depotafgift	0,00	
Udskriftsgebyrer	<u>21,00</u>	<u>-145.431,00</u>
		52.028,09
Afsat indkomstskat for 1989		<u>-150,00</u>
		51.878,09
<i>Driftsposter vedr. tidl. år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	130,00	
Indkomstskat	<u>-2.126,00</u>	<u>1.996,00</u>
Resultat for året		<u>53.874,09</u>
<i>Balance pr. 31.12.1989</i>		
	<i>Disponibel</i>	<i>Bunden</i>
<i>Aktiver</i>	<i>kapital</i>	<i>kapital</i>
Obligationer, nom. værdier	0,00	2.085.700,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-171.550,10</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	1.914.149,90
Pengeinstitutkonti	192.770,72	0,00
Tilgodehavende	0,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>85.632,25</u>	<u>-85.632,25</u>
Aktiver i alt	<u>278.402,97</u>	<u>1.828.517,65</u>
<i>Passiver:</i>		
Legatkapitaler:		
Kapitaler primo 1989	214.298,88	1.885.650,00
Iflg. resultatopgørelsen 1989	53.874,09	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-57.132,35
Overførsel mellem kapitaler	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>268.172,97</u>	<u>1.828.517,65</u>

Gæld m.m.:

Afsat afgift Fondsregister	1.540,00	
Afsat revision	1.540,00	
Hensat til uddelinger	7.000,00	
Afsat indkomstskat	150,00	
Gæld m.m. i alt	<u>10.230,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>278.402,97</u>	<u>1.828.517,65</u>

København, den 11. juni 1990

Aage Winther
kasserer

Erik Dal
præsident

Thor A. Bak

Olaf Olsen

Henning Spang-Hanssen

Henning Sørensen

Foranstående legatregnskab har jeg revideret.

København, den 6. juni 1990

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen
H. C. Gejlsbjerg, stataut. revisor

	<i>Disponibel kapital</i>	<i>Bunden kapital</i>
<i>Kontantregnskab for 1989</i>		
Indestående i pengeinstitutter 1. jan. 1989	207.742,63	0,00
Indgåede obligationsrenter	189.140,00	
Indgåede renter fra pengeinstitutter	8.319,09	
Indgået provenu ved udtrukne obligationer	38.000,00	
Udbetaling ved køb af obligationer	-35.056,00	0,00
Betalte udskriftsgebyrer	-21,00	0,00
Administrationsudgifter iøvrigt	0,00	0,00
Depotafgifter	0,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, netto	-135.330,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, tidl. hensat	-71.000,00	0,00
Udgift til Fondsregister for tidligere år	-1.540,00	0,00
Indkomstskat tidligere år	-6.074,00	0,00
Revisionsudgift tidligere år	-1.410,00	0,00
Overført til/fra driftskonto	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Indestående i pengeinstitutter 31. dec. 1989	<u>192.770,72</u>	<u>0,00</u>

<i>Beregnet skat for 1989</i>		
Uddelinger fra tidl. hensætn.*	<u>-71.000,00</u>	
(skattem. henlæggelser)		
Resultat jfr. resultatopgørelse før skat		51.898,09
Uddelinger i året*	135.330,00	135.330,00
Tilbageførte hens. uddelinger		0,00
Hensat til uddelinger	7.000,00	7.000,00
Øreafrunding		<u>-0,09</u>
		194.228,00
Bundfradrag		<u>-25.000,00</u>
		169.228,00
* Konsolidering, 25 %	<u>51.583,00</u>	
	193.913,00	
Skattefrit heraf	<u>-25.000,00</u>	-168.913,00
Regulering for negativt fradrag		<u>0,00</u>
Skattepligtig indkomst		<u>315,00</u>
Skat beregnet med 50 %		158,00
afrunding		<u>-8,00</u>
Afsat skat for 1989		<u>150,00</u>

Lillian og Dan Finks Fond

Resultatopgørelse for 1989

<i>Indtægter</i>		kr.
Obligationsrenter		325.893,62
Pengeinstitutrenter		5.588,33
Købsrenter til modregn næste år		<u>22.538,33</u>
		354.020,28
<i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	176.500,00	
Hensat til uddelinger	55.400,00	
Tilbageførte hensatte uddelinger		0,00
Fondsregister afsat for 1989	2.360,00	
Revision afsat for 1989	2.360,00	
Administrationsudgift iøvrigt	72.899,82	
Depotafgift		0,00
Udskriftsgebyrer	<u>0,00</u>	<u>-309.519,82</u>
		44.500,46
Afsat indkomstskat for 1989		<u>0,00</u>
		44.500,46

Driftsposter vedr. tidl. år:

Fondsregister & revision, regul.	2.528,00	
Indkomstskat	<u>74,00</u>	<u>-2.602,00</u>
Resultat for året		<u>41.898,46</u>

Balance pr. 31. december 1989

	Disponibel kapital	Bunden kapital
<i>Aktiver</i>		
Obligationer, nom. værdier	0,00	3.650.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>77.990,00</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	3.727.990,00
Pengeinstitutkonti	65.315,80	23.838,56
Tilgodehavende	86,00	2.251,73
Mellemregningskonti	<u>-74.132,16</u>	<u>74.132,16</u>
Aktiver i alt	<u>-8.730,36</u>	<u>3.828.212,45</u>
<i>Passiver</i>		
<i>Legatkapitaler:</i>		
Kapitaler primo 1989	-94.310,49	3.817.506,00
Iflg. resultatopgørelsen 1989	41.898,46	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	10.706,45
Overførsel mellem kapitaler	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>-52.412,03</u>	<u>3.828.212,45</u>
<i>Gæld m.m.:</i>		
Afsat afgift fondsregister	2.360,00	
Afsat revision	8.460,00	
Købsrenter til modregn næste år	-22.538,33	
Hensat til uddelinger	55.400,00	
Afsat indkomstskat	<u>0,00</u>	
Gæld m.m. i alt	<u>43.681,67</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>-8.730,36</u>	<u>3.828.212,45</u>

København, den 22. juni 1990

Bestyrelse:

Dan Fink
*formand**Kåre B. Dullum**H. Spang-Hanssen*

Revisionspåtegning:

Foranstående regnskab har vi revideret. Regnskabet er opgjort i overensstemmelse med lovgivningens og fondatsens krav til regnskabsaflæggelse. Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger.

København, den 21. juni 1990

*Revisorfirmaet H. E. Noiesen**H. C. Gejlsbjerg*

statsautoriseret revisor

Emil Herborgs Legat

Resultatopgørelse for 1989

	kr.	kr.
Indtægter:		
Obligationsrenter		35.449,62
Pengeinstitutrenter		<u>3.045,92</u>
		38.495,54
 <i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	22.800,00	
Hensat til uddelinger	0,00	
Tilbageførte hensatte uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	720,00	
Revision afsat for 1989	720,00	
Administrationsudgift iøvrigt	0,00	
Depotafgift	296,30	
Udskriftsgebyrer	<u>0,00</u>	<u>-24.536,30</u>
		13.959,24
Afsat indkomstskat for 1989		<u>-4.100,00</u>
		9.859,24
 <i>Driftsposter vedr. tidligere år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	40,00	
Indkomstskat	<u>-825,00</u>	<u>785,00</u>
Resultat for året		<u>10.644,24</u>
 <i>Balance pr. 31. dec. 1989</i>		
	<i>Disponibel</i>	<i>Bunden</i>
<i>Aktiver</i>	<i>kapital</i>	<i>kapital</i>
Obligationer, nom. værdier	0,00	437.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-64.917,50</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	372.082,50
Pengeinstitutkonti	85.557,14	0,00
Tilgodehavende	0,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>-17.700,00</u>	<u>17.700,00</u>
Aktiver i alt	<u>67.857,14</u>	<u>389.782,50</u>
 <i>Passiver:</i>		
Legatkapitaler:		
Kapitaler primo 1989	51.672,90	401.919,20
Iflg. resultatopgørelsen 1989	10.644,24	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-12.136,70
Overførsel mellem kapitaler	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>62.317,14</u>	<u>389.782,50</u>

Gæld m.m.:

Afsat afgift Fondsregister	720,00	
Afsat revision	720,00	
Afsat indkomstskat	4.100,00	
Gæld m.m. i alt	<u>5.540,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>67.857,14</u>	<u>389.782,50</u>

København, den 11. juni 1990

<i>Aage Winther</i> kasserer	<i>Torben Huus</i> formand	<i>Bent Fuglede</i>
<i>Jytte R. Nilsson</i>	<i>Bent Christensen</i>	<i>Jens Peder Dahl</i>

Foranstående legatregnskab har jeg revideret.

København, den 6. juni 1990

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen
H. C. Gejlsbjerg, stataut. revisor

	<i>Disponibel kapital</i>	<i>Bunden kapital</i>
<i>Kontantregnskab for 1989</i>		
Indeståender i pengeinstitutter 1. jan. 1989	58.832,90	0,00
Indgåede obligationsrenter	35.449,62	0,00
Indgåede renter fra pengeinstitutter	3.045,92	0,00
Indgået provenu ved udtrukne obligationer	17.700,00	
Udbetaling ved køb af obligationer	0,00	0,00
Betalte udskriftsgebyrer	0,00	0,00
Administrationsudgifter iøvrigt	0,00	0,00
Depotafgifter	-296,30	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, netto	-22.800,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, tidl. hensat	0,00	0,00
Udgift til Fondsregister for tidligere år	-720,00	0,00
Indkomstskat tidligere år	-4.975,00	0,00
Revisionsudgift tidligere år	-680,00	0,00
Overført til/fra driftskonto	0,00	0,00
Indeståender i pengeinstitutter 31. dec. 1989	<u>85.557,14</u>	<u>0,00</u>
<i>Beregnet skat for 1989</i>		
Uddelinger fra tidl. hensætn.* (skattem. henlæggelser)	<u>0,00</u>	
Resultat jfr. resultatopgørelse før skat		13.919,24
Uddelinger i året*	22.800,00	22.800,00
Tilbageførte hensatte uddelinger		0,00
Hensat til uddelinger	0,00	0,00
Øreafrunding		<u>-0,24</u>
		36.719,00
Bundfradrag		<u>-25.000,00</u>
		11.719,00

* Konsolidering, 25 %	<u>5.700,00</u>	
	28.500,00	
Skattefrit heraf	<u>-25.000,00</u>	-3.500,00
Regulering for negativt fradrag		<u>0,00</u>
Skattepligtig indkomst		<u>8.219,00</u>
Skat beregnet med 50 %		<u>4.110,00</u>
afrunding		<u>-10,00</u>
Afsat skat for 1989		<u>4.100,00</u>

Aksel Tovborg Jensens Legat

Resultatopgørelse for 1989

	kr.	kr.
Indtægter:		
Obligationsrenter		122.448,89
Pengeinstitutrenter		<u>7.429,77</u>
		129.878,66
 <i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	64.467,43	
Hensat til uddelinger	26.000,00	
Tilbageførte hensatte uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	1.310,00	
Revision afsat for 1989	1.310,00	
Administrationsudgift iøvrigt	196,00	
Depotafgift	90,36	
Udskriftsgebyrer	<u>21,00</u>	<u>-93.394,79</u>
		36.483,87
Afsat indkomstskat for 1989		<u>0,00</u>
		36.483,87
 <i>Driftsposter vedr. tidligere år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	230,00	
Indkomstskat	<u>1.050,00</u>	<u>-1.280,00</u>
Resultat for året		<u>35.203,87</u>
 <i>Balance pr. 31.12.1989</i>		
<i>Aktiver</i>	<i>Disponibel kapital</i>	<i>Bunden kapital</i>
Obligationer, nom. værdier	0,00	1.238.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-38.997,00</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	1.999.003,00
Pengeinstitutkonti	156.212,04	0,00
Tilgodehavende	0,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>-799,00</u>	<u>799,00</u>
Aktiver i alt	<u>155.413,04</u>	<u>1.199.802,00</u>

Passiver:

Legatkapitaler:

Kapitaler primo 1989	91.589,17	1.241.095,00
Iflg. resultatopgørelsen 1989	35.203,87	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-41.293,00
Overførsel mellem kapitaler	0,00	0,00
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>126.793,04</u>	<u>1.199.802,00</u>

Gæld m.m.:

Afsat afgift Fondsregister	1.310,00	
Afsat revision	1.310,00	
Hensat til uddelinger	26.000,00	
Afsat indkomstskat	0,00	
Gæld m.m. i alt	<u>28.620,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>155.413,04</u>	<u>1.199.802,00</u>

København, den 11. juni 1990

Aage Winther
kassererThor A. Bak
formandPoul Lindegaard Hjorth
redaktør

C. J. Ballhausen

Karsten Friis Johansen

Foranstående legatregnskab har jeg revideret.

København, den 6. juni 1990

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen

H. C. Gejlsbjerg, stataut. revisor

	<i>Disponibel kapital</i>	<i>Bunden kapital</i>
<i>Kontantregnskab for 1989</i>		
Indestående i pengeinstitutter 1. jan. 1989	183.949,17	0,00
Indgåede obligationsrenter	122.448,89	
Indgåede renter fra pengeinstitutter	7.429,77	
Indgået provenu ved udtrukne obligationer	31.000,00	
Udbetaling ved køb af obligationer	-30.201,00	0,00
Betalte udskriftsgebyrer	-21,00	0,00
Administrationsudgifter iøvrigt	-196,00	0,00
Depotafgifter	-90,36	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, netto	-64.467,43	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, tidligere hensat	-86.000,00	0,00
Udgift til Fondsregister for tidligere år	-1.310,00	0,00
Indkomstskat tidligere år	-5.250,00	0,00
Revisionsudgift tidligere år	-1.080,00	0,00
Overført til/fra driftskonto	0,00	0,00
Indestående i pengeinstitutter 31. dec. 1989	<u>156.212,04</u>	<u>0,00</u>

Beregnet skat for 1989

Uddelinger fra tidl. hensætn.* (skattemæssige henlæggelser)	-86.000,00	
Resultat jfr. resultatopgørelse før skat		36.253,87
Uddelinger i året*	64.467,43	64.467,43
Tilbageførte hensatte uddelinger		0,00
Hensat til uddelinger	26.000,00	26.000,00
Øreafrunding		-0,30
		<u>126.721,00</u>
Bundfradrag		-25.000,00
		<u>101.721,00</u>
* Konsolidering, 25 %	<u>37.617,00</u>	
	128.084,43	
Skattefrit heraf	-25.000,00	-103.084,43
Regulering for negativt fradrag		<u>1.363,43</u>
Skattepligtig indkomst		<u>0,00</u>
Skat beregnet med 50 %		0,00
Afrunding		<u>0,00</u>
Afsat skat for 1989		<u>0,00</u>

Mag.art. Marcus Lorenzens Legat

Resultatopgørelse for 1989

	kr.	kr.
Indtægter:		
Obligationsrenter		51.540,56
Pengeinstitutrenter		<u>2.564,94</u>
		54.105,50
<i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	30.000,00	
Hensat til uddelinger	0,00	
Tilbageførte hensatte uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	780,00	
Revision afsat for 1989	780,00	
Administrationsudgift iøvrigt	0,00	
Depotafgift	0,00	
Udskriftsgebyrer	<u>21,00</u>	-31.581,00
		<u>22.524,50</u>
Afsat indkomstskat for 1989		-7.450,00
		<u>15.074,50</u>
<i>Driftsposter vedr. tidligere år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	50,00	
Indkomstskat	<u>-436,00</u>	<u>386,00</u>
Resultat for året		<u>15.460,50</u>

Balance pr. 31.12.1989

	<i>Disponibel kapital</i>	<i>Bunden kapital</i>
<i>Aktiver</i>		
Obligationer, nom. værdier	0,00	544.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-29.905,50</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	514.094,50
Pengeinstitutkonti	65.108,47	0,00
Tilgodehavende	0,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>102.193,50</u>	<u>-102.193,50</u>
Aktiver i alt	<u>167.301,97</u>	<u>411.901,00</u>
<i>Passiver:</i>		
Legatkapitaler:		
Kapitaler primo 1989	142.831,47	426.790,00
Iflg. resultatopgørelsen 1989	15.460,50	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-14.889,00
Overførsel mellem kapitaler	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>158.291,97</u>	<u>411.901,00</u>
<i>Gæld m.m.:</i>		
Afsat afgift Fondsregister	780,00	
Afsat revision	780,00	
Afsat indkomstskat	<u>7.450,00</u>	
Gæld m.m. i alt	<u>9.010,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>167.301,97</u>	<u>411.901,00</u>

København, den 11. juni 1990

Aage Winther
kasserer

Poul Lindegård Hjorth

Thor A. Bak
formand

Kai Larsen

Foranstående legatregnskab har jeg revideret.

København, den 6. juni 1990

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen
H. C. Gejlsbjerg, stataut. revisor

	<i>Disponibel Driftskapital</i>	<i>Bunden Grundkapital</i>
<i>Kontantregnskab for 1989</i>		
Indestående i pengeinstitutter 1. jan. 1989	49.576,47	0,00
Indgåede obligationsrenter	51.540,56	0,00
Indgåede renter fra pengeinstitutter	2.564,94	0,00

Indgået provenu ved udtrukne obligationer	7.000,00	0,00
Udbetaling ved køb af obligationer	-6.928,50	0,00
Betalte udskriftsgebyrer	-21,00	0,00
Administrationsudgifter iøvrigt	0,00	0,00
Depotafgifter	0,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, netto	-30.000,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, tidligere hensat	0,00	0,00
Udgift til Fondsregister tidligere år	-780,00	0,00
Indkomstskat tidligere år	-7.114,00	0,00
Revisionsudgift tidligere år	-730,00	0,00
Overført til/fra driftskonto	0,00	0,00
Indeståender i pengeinstitutter 31. dec. 1989	<u>65.108,47</u>	<u>0,00</u>

Beregnet skat for 1989

Uddelinger fra tidl. hensætn.* (skattem. henlæggelser)	<u>0,00</u>	
Resultat jfr. resultatopgørelse før skat		22.474,50
Uddelinger i året*	30.000,00	30.000,00
Tilbageførte hens. uddelinger		0,00
Hensat til uddelinger	0,00	0,00
Ørefrunding		<u>-0,50</u>
		52.474,00
Bundfradrag		<u>-25.000,00</u>
		27.474,00
* Konsolidering, 25 %	<u>7.500,00</u>	
	37.500,00	
Skattefrit heraf	<u>-25.000,00</u>	-12.500,00
Regulering for negativt fradrag		<u>0,00</u>
Skattepligtig indkomst		<u>14.974,00</u>
Skat beregnet med 50 %		7.487,00
Afrunding		<u>-37,00</u>
Afsat skat for 1989		<u>7.450,00</u>

Suhrs Legat

Resultatopgørelse for 1989

Indtægter:	kr.	kr.
Obligationsrenter		40.025,00
Pengeinstitutrenter		<u>730,02</u>
		40.755,02
<i>Uddelinger & udgifter:</i>		
Foretagne uddelinger	21.434,34	
Hensat til uddelinger	5.000,00	
Tilbageførte hensatte uddelinger	0,00	
Fondsregister afsat for 1989	740,00	
Revision afsat for 1989	740,00	
Administrationsudgift iøvrigt	0,00	
Depotafgift	0,00	
Udskriftsgebyrer	<u>35,00</u>	<u>-27.949,34</u>
		12.805,68
Afsat indkomstskat for 1989		<u>-200,00</u>
		12.605,68
<i>Driftsposter vedr. tidligere år:</i>		
Fondsregister & revision, regul.	30,00	
Indkomstskat	<u>400,00</u>	<u>-430,00</u>
Resultat for året		<u>12.175,68</u>
<i>Balance pr. 31.12.1989</i>		
	<i>Disponibel</i>	<i>Bunden</i>
<i>Aktiver</i>	<i>kapital</i>	<i>kapital</i>
Obligationer, nom. værdier	0,00	488.000,00
Reguleringer til kursværdier	<u>0,00</u>	<u>-64.882,00</u>
Obligationer til kursværdier	0,00	423.118,00
Pengeinstitutkonti	80.969,37	0,00
Tilgodehavende	0,00	0,00
Mellemregningskonti	<u>168.889,20</u>	<u>-168.889,20</u>
Aktiver i alt	<u>249.858,57</u>	<u>254.228,80</u>
<i>Passiver:</i>		
Legatkapitaler:		
Kapitaler primo 1989	178.623,69	320.065,00
Iflg. resultatopgørelsen 1989	12.175,68	0,00
Kursgevinster/tab 1989	0,00	-13.457,00
Overførsel mellem kapitaler	<u>52.379,20</u>	<u>-52.379,20</u>
Legatkapitaler i alt ult. 1989	<u>243.178,57</u>	<u>254.228,80</u>

Gæld m.m.:

Afsat afgift Fondsregister	740,00	
Afsat revision	740,00	
Hensat til uddelinger	5.000,00	
Afsat indkomstskat	200,00	
Gæld m.m. i alt	<u>6.680,00</u>	<u>0,00</u>
Passiver i alt	<u>249.858,57</u>	<u>254.228,80</u>

København, den 11. juni 1990

Aage Winther
kassererErik Dal
præsident

Foranstående legatregnskab har jeg revideret.

København, den 6. juni 1990

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen

H. C. Gejlsbjerg, stautat. revisor

	<i>Disponibel</i>	<i>Bunden</i>
<i>Kontantregnskab for 1989</i>	<i>Driftskapital</i>	<i>Grundkapital</i>
Indestående i pengeinstitutter 1. jan. 1989	81.533,69	0,00
Indgåede obligationsrenter	40.025,00	
Indgåede pengeinstitutrenter	730,02	
Indgået provenu ved udtrukne obligationer	13.000,00	
Udbetaling ved køb af obligationer	0,00	0,00
Betalte udskriftsgebyrer	-35,00	0,00
Administrationsudgifter iøvrigt	0,00	0,00
Depotafgifter	0,00	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, netto	-21.434,34	0,00
Foretagne uddelinger i 1989, hensat	-28.000,00	0,00
Udgift til Fondsregister for tidligere år	-740,00	0,00
Indkomstskat tidligere år	-3.400,00	0,00
Revisionsudgift tidligere år	-710,00	0,00
Overført til/fra driftskonto	0,00	0,00
Indestående i pengeinstitutter 31. dec. 1989	<u>80.969,37</u>	<u>0,00</u>
<i>Beregnet skat for 1989</i>		
Uddelinger fra tidl. hensætn.*	<u>-28.000,00</u>	
(skattem. henlæggelser)		
Resultat jfr. resultatopgørelse før skat		12.775,68
Uddelinger i året*	21.434,34	21.434,34
Tilbageførte hens. uddelinger		0,00
Hensat til uddelinger	5.000,00	5.000,00
Øreafrundning		<u>-0,02</u>
		39.210,00
Bundfradrag		<u>-25.000,00</u>
		14.210,00

* Konsolidering, 25 %	<u>12.359,00</u>	
	38.793,34	
Skattefrit heraf	<u>-25.000,00</u>	-13.793,34
Regulering for negativt fradrag		<u>0,00</u>
Skattepligtig indkomst		<u>416,66</u>
Skat beregnet med 50 %		<u>208,00</u>
Afrunding		<u>-8,00</u>
Afsat skat for 1989		<u>200,00</u>

Inge Lehmann's Legat af 1983

Driftsregnskab 1989

Indtægter:

Obligationsrenter	68.884,25		
– renter ved fondskøb	<u>174,72</u>	68.709,53	
Aktieudbytte		6.921,50	
Renter af kontant indestående		<u>7.514,01</u>	<u>83.145,04</u>

Administrationsomkostninger:

Forvaltningsgebyr		3.197,03	
Udbetalt til Fonden		4.000,00	
Ekspeditionsgebyr		300,00	<u>7.497,03</u>
Årets resultat			<u>75.648,01</u>

*Uddelinger:**

Saldo pr. 1.1.1989		<u>80.444,46</u>
Saldo pr. 31.12.1989		<u>156.092,47</u>

* Det er oplyst over for os, at der er uddelt kr. 75.000,- i 1989, men at dette først kommer til udbetaling i 1990.

Kapitalregnskab 1989

	<i>Debet</i>	<i>Kredit</i>
Saldo pr. 1.1.1989 (§ 3 konto)		854,60
Udtrukne obligationer		48.300,00
Solgte T-retter		1.572,00
Solgte aktier		525,42
Købte obligationer	47.755,00	
Købte aktier	3.159,00	
Saldo pr. 31.12.1989	<u>338,02</u>	
Balance	<u>51.252,02</u>	<u>51.252,02</u>

*Status**Grundkapital:*

Nom. kr. 704.800,- obligationer, kursværdi (årsopg.)	685.599,20
540 stk. aktier, kursværdi (årsopg.)	557.399,05
§ 3 konto	<u>338,02</u>
I alt	1.243.336,27

Rådighedskapital:

Kontant rentekonto	<u>156.092,47</u>
Fondens midler pr. 31.12.1989	<u>1.399.428,74</u>

Udfærdiget den 30. januar 1990

Handelsbanken
Forvaltnings-Afdelingen

T. Winther Nielsen

Regnskabet godkendt af legatbestyrelsen.

København, den 20. februar 1990

Ib K. Moustgaard

Elvin Kejlsø
formand

Willi Dansgaard

Beretninger

Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark

I serien »Aktuelt fra forskningen« er der holdt ti foredrag:

- 9.10.89 Ove Poulsen: Laseren og dens anvendelser inden for naturvidenskab.
- 23.10.89 Per Øhrgaard: Historie, identitet og litteratur i Tyskland.
- 6.11.89 Ole G. Mouritsen: Biologiske membraners fysik.
- 20.11.89. Lorenz Rerup: Nationalismens udbredelse i Danmark.
- 4.12.89 Bent Weeke: Allergologien år 2000.
- 29.01.90 Bodil Branner: Dynamiske systemer. Kaos og fraktaler.
- 12.02.90 Peter Nansen: Parasiternes spredningsbiologi.
- 26.02.90 Vibeke Winge: Dansk og tysk i København. Fra sameksistens til konflikt.
- 12.03.90 Mogens Trolle Larsen: Jagten på Edens have.
- 26.03.90 Niels Tommerup: Arveanlæg og udvikling af kræft.

Efter 8 års arbejde i udvalget udtrådte Jes Forchhammer med sæsonens udløb. I hans sted blev Finn Surlyk indvalgt i april 90. På et møde i maj konstituerede udvalget sig med Rodney Cotterill som formand; Ole Feldbæk og Birger Munk Olsen fortsatte i udvalget.

Udvalget har, denne gang med portrætter, i årets løb forestået en fornyet og totalt revideret udgivelse af »Videnskabernes Selskab, Medlemmer i Danmark, 1989«. Tanken til denne blev udkastet af det tidligere medlem Niels Thomsen. Bogen indeholder bl.a. fagligt stikordsregister og er udsendt til journalister, der dækker videnskabeligt stof, samt til Selskabets medlemmer. Den er ikke i handelen.

Jes Forchhammer

ESF, European Science Foundation

På generalforsamlingen i november 1989 valgtes italieneren Umberto Colombo som præsident for ESF efter E. Seibold, Vesttyskland. Den nye præsident, der er formand for ENEA, tiltræder 1.1.1991. Nye vicepræsidenter blev Erik Allardt (Finland) og E. W. J. Mitchell (Storbritannien). Danmarks plads i Executive Council er overtaget af E. Præstgaard efter Bengt Algot Sørensen, hvis periode udløb 1.1.1990. Det islandske forskningsråd blev optaget som ny medlemsorganisation.

Generalforsamlingen godkendte endvidere planerne om at etablere og institutionalisere en række European Research Conferences efter samme princip som de amerikanske Gordon Research Conferences. Til forskel fra de amerikanske skal de europæiske forskningskonferencer dog også omfatte samfundsvidenskaberne og humaniora. Man forudsætter et nært økonomisk samarbejde med EF. Program for 1990 er allerede udsendt. Formanden for styringsgruppen er Heinz Georg Wagner (Göttingen).

Generalforsamlingen besluttede endvidere at iværksætte projekter vedrørende Language Typology, Regional And Urban Restructuring in Europe samt Environment, Science and Society, der alle blev omtalt i sidste årsberetning. I løbet af 1990 igangsættes endvidere et program vedrørende Molecular Neurobiology of Mental Illness, såfremt de økonomiske forudsætninger tilvejebringes. Endelig startede man i foråret 1990 to nye netværksprogrammer om henholdsvis Insect – Plant Interactions og Panel Studies of Households.

En omtale af ESF-publikationer fra beretningsperioden findes i ESF-Communications, nr. 22.4.1990, s. 33-34.

Bengt Algot Sørensen

Kommission til Udforskning af Landbrugsredskabernes og Agerstrukturenes Historie

Kommissionens sekretær, Grith Lerche, var i sommeren 1989 i USA, hvor hun var indbudt som taler ved AHLFAM's (de amerikanske landbrugsmuseers og frilandsmuseers) kongres i Indianapolis. Hun talte om: »Living Historical Farms as Centres for the Documentation of Working Processes in Farming and Traditional Craftsmanship« og præsenterede en videofilm om fremstilling og afprøvning af Ørumgårdploven, en hjulplov fra ca. 1800. Filmen blev også vist ved et seminar på Billings Farm Museum i Woodstock, Vermont, hvorefter den overdroges til AHLFAM.

I september 1989 afholdtes i Randers den 9. internationale Landbrugs-museums-kongres (CIMA 9) med deltagelse af formanden og sekretæren. I tilslutning hertil afholdt den internationale komite, som står bag det internationale sekretariat, et møde under forsæde af præsidenten dr. Alexander Fenton, som også er medredaktør af *Tools & Tillage*.

I *Tools and Tillage*, VI,2, 1989 publiceredes 3 hovedartikler: Dr. Wang Xing Guang, Kina: »The Chinese Plough«, dr. Gyula Wojtilla, Ungarn: »The Ard-Plough in Ancient and Medieval India« og dr. Magdalena Beranova, Tjekkoslaviet: »The Agricultural Tools of Bohemia at the Beginning of the Iron Age.«

Grith Lerche har i beretningsperioden været på studiebesøg i Polen, indbudt af det polske Akademi i Krakow; og vi fik i efteråret en frugtbar kontakt med dr. Lars Munck, Carlsberg Forskningscenters biotekniske afdeling.

Ved DKVL's årsfest 8.3. tildeltes Axel Steensberg den jordbrugsvidenskabelige æresdoktorgrad for sin livslange forskning inden for landbrugs-historie.

Kommissionen har i det forløbne år haft besøg af professor Blahoslav Hruska fra Prag, professor Jiro Iinuma fra Kyoto, dr. Edward Hawes og Helen Koulouris fra USA, dr. Gavin Sprott fra Edinburgh, dr. Frank Andraschko fra Göttingen samt vor medredaktør dr. Alexander Fenton, Edinburgh.

Kommissionen takker Nationalmuseet for, at det har stillet de hidtil af os benyttede lokaler og faciliteter i Brede gratis til rådighed. Carlsbergfondet har for indeværende år tildelt Grith Lerche et forskningsstipendium, medens det er lykkedes at skaffe midler til kontormedhjælp fra anden side.

Juni 1990

Sofus Christiansen   Grith Lerche   Holger Rasmussen
Jørgen Troels-Smith   Axel Steensberg

Kommissionen for forskningsarealer

Forskningsområdet Stavns Fjord

Fugle: Reservatinspektør Palle Uhd Jepsen og medarbejdere fra Miljøministeriets Vildtforvaltning på Kalø har foretaget ynglefugleoptællinger på

samtlig e øer og holme i Stavns Fjord incl. Besser Rev. Undersøgelsen indgår i en totalopgørelse over edderfuglebestanden i Danmark. Endvidere har Vildtforvaltningen i samarbejde med Vildtbiologisk station foretaget månedlige tællinger af rastende fugle i Stavns Fjord.

Vildtbiologisk station er ved at færdiggøre et projekt om edderfuglenes stedtrofasthed. Undersøgelsen har vist, at fuglene i stor udstrækning vender tilbage til den lokalitet, hvor de er født. Men hvis et område tømmes for fugle, f.eks. ved en oliekatastrofe, vender fuglene ikke umiddelbart tilbage.

Efter sældøden i sommeren 1988 har Vildtforvaltningen overvåget udviklingen i sælbestanden på Besserne.

Kreatureernes fødevalg og indvirkning på den træagtige vegetation: Forskningsbibliotekar Hanne Hansen, DKVL, har i en årrække arbejdet med ovennævnte problemstilling på Hjortholm. Resultaterne foreligger nu i en afhandling, der er antaget som licentiaafhandling ved DKVL.

Arkæologi: J. Troels-Smith og overassistent Marie-Louise Larsson, Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser, har foretaget registrering og nummerering af oldsager, udgravet i 1985 i en Ertebølle-køkkenmødding på Hjortholm.

Naturpleje: Århus amtsfredningskontor, der står for plejen af det fredede overdrevslandskab på Hjortholm, har videreført den intensive afgræsning af området med får, kvæg og heste. P.g.a. sidste års tørre sommer blev græsningen meget hård, og i den forløbne vinter er der gennemført vintergræsning med får med henblik på at få fjernet den kraftige tilgroning med krat og træopvækst, som i en årrække har truet med at ødelægge overdrevet.

Kursus: I perioden 4.-16.8.1989 afholdt J. Troels-Smith et kursus i mosegeologi på Gammelholm for 5 palæobotanikere fra Botanisk Institut ved Basel Universitet. Ud over det praktiske arbejde i felten holdt Troels-Smith en række foredrag omfattende forskellige palæobotaniske emner med relation til tolkningen af det mosegeologiske profil på Gammelholm.

Administration m.v.: Reservatinspektør Palle Uhd Jepsen, Vildtreservatkontoret, Kalø, har forestået den daglige administration af feltstationen på Gammelholm.

Med forskningsbibliotekar Hanne Hansen, DKVL og overinspektør Bent Aaby, Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser som redaktører er der taget initiativ til en større publikation om forskningsområdet Stavns Fjord med bidrag fra en række af de forskere, der har arbejdet i området.

J. Troels-Smith

Peter Rasmussen

Forskningsområdet Draved

De løbende registreringer (nedbør, grundvandsstand, pollenedfald) og bearbejdelsen af indsamlede trædata på EDB er fortsat. Træernes højdetilvækst har ikke tidligere været målt på grund af tekniske vanskeligheder. Nu er en ny metode, som tillader en retrospektiv måling af højdetilvæksten, taget i brug i: Måling af årsskudslængden hos topskud. Ved denne metode kan variationer i de enkelte træers og træarters højdetilvækst følges 30-40 år tilbage i tiden. Der er indsamlet og målt topskud hos et større antal modne træer. Variationer i højdetilvækst kan korreleres med foreliggende måleserier af træernes vitalitet, tykkelsestilvækst og blomstring samt nedbør og grundvandsstand. Højdetilvæksten er tydeligt afhængig af vandforsyningen. En generel tilbagegang siden 1950 kan skyldes alderdomssvækkelse eller eventuelt luftforurening. Der er derfor indsamlet topskud fra unge træer til sammenligning. Arbejdet udføres af forstkandidat Peter Friis Møller.

Forskningsområdet Løvenholm

Registreringer af det årlige pollenedfald er fortsat. Træmålinger fortsættes i 1991. Der har ikke været andre aktiviteter.

Svend Th. Andersen

Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug og de samtidige naturforhold

Bopladsen Muldbjerg: J. Troels-Smith og overassistent Marie-Louise Larsen har fortsat arbejdet med at registrere og ajourføre fund og fundoplysninger fra den tidlige agerbrugsboplads Muldbjerg med henblik på en datalogisk behandling af de i alt ca. 63.000 kulturlevn. Den datalogiske del af arbejdet er sket under medvirken af programmør Johannes Clausen.

Med udgangspunkt i fundet af en gravestok på Muldbjergbopladsen har Troels-Smith foretaget en gennemgang af lignende gravestokke fra dansk sen-mesolitikum og tidlig-neolitikum med henblik på en publikation af denne sjældne fundgruppe.

Thayngen-Weier, Schweiz: Materiale fra den neolitiske boplads Weier, der hører under kommissionens arbejdsområde, er gennem en årrække bearbejdet af Peter Rasmussen i forbindelse med hans projekt: »Løvfod-

ring af husdyr i stenalderen«. Undersøgelserne er afsluttet, og resultaterne er udmøntet i en afhandling, der er antaget som licentiateafhandling ved Aarhus Universitet. Efter sin licentiateksamen i oktober 1989 har Peter Rasmussen været på et 6 måneders studieophold ved Berns Universitet, Systematisk-Geobotanisk Institut, hvor han har videreført sine undersøgelser vedrørende det ældste landbrug i Schweiz.

Møder: Under ledelse af Troels-Smith har der været afholdt en række kollokvier omfattende emner vedrørende Europas ældste landbrug med bidrag af bl.a. Svend Th. Andersen og lic.phil. Peter Rasmussen.

Svend Th. Andersen

Axel Steensberg

Peder Mortensen

J. Troels-Smith

Olaf Olsen

Acta Zoologica

I årets løb udkom vol. 70 med de sædvanlige fire hefter på tilslammen 258 sider. Skiftet til det store format (A4) er sket uden problemer; kun har enkelte figurer måttet trykkes i et format, som var mindre end det tilsigtede. Der har været adskillige positive meldinger på det nye format, som gør det muligt at udnytte det tospaltede layout bedre, og som tillige giver plads til de ret store fotos, som ofte er nødvendige til elektronmikroskopi.

Tilgangen af gode manuskripter har været stigende, og en forøgelse af sidetallet blev diskuteret på et møde med Pergamon Press i maj måned. Antagelsesprocenten har været omkring 60, men dette relativt høje tal skyldes til dels, at mange af vores referees yder forfatterne udstrakt hjælp.

Claus Nielsen

Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Kommissionens registrering af danske papirer i Universitetsbiblioteket i Oslo er blevet forsinket af, at bevillingen fra Kulturministeriet først indløb ved nytårstid 1990, hvorefter det lykkedes at få forbindelse med stud.mag. philos. Bodil Chr. Erichsen i Oslo, der kan gå i gang med registreringen i sommeren 1990.

Registreringen af B. S. Ingemanns papirer i Sorø Akademis Bibliotek er afsluttet ved mag.art. Louise Arnheim, og en registrant over digterens breve, manuskripter og personlige papirer i Det kongelige Bibliotek og

Sorø Akademi, samt over Ingemanns eget bibliotek i Sorø, er klar til udgivelse.

Kommissionen har truffet aftale med Universitetsbiblioteket i Tartu om mikrofilmning af en større samling danica i dette bibliotek og søger særlige midler til formålet.

Erik Dal, hvem kommissionen er megen tak skyldig for hans virke i kommissionen 1977-89, er udtrådt og efterfulgt af Poul Lindegård Hjorth. Kommissionens øvrige medlemmer er fortsat Povl Bagge, Ole Feldbæk, overarkivar, dr.phil. Vello Helk og førstebibliotekar, dr.phil. Svend Gissel (formand).

Svend Gissel

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie

I forbindelse med opløsningen af Dansk Pressemuseum og Arkiv i Århus var kommissionen inddraget i nogle detaljer vedrørende fordelingen af arkivsamlingen, der for dagbladenes vedkommende blev overladt Erhvervsarkivet og for personarkivernes vedkommende Rigsarkivet.

Det ved sekretariatet beroende sagsarkiv har som tidligere været stillet til rådighed for interesserede forskere, ligesom sekretæren til besvarelse af forespørgsler har foretaget – ind imellem omfattende – undersøgelser.

Kommissionens udgifter har beløbet sig til 9.600 kr. til sekretærhonorar. Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på kr. 47.022,47.

København, Åbenrå og Århus i juni 1990

Troels Dahlerup

Svend Gissel

Sune Dalgaard

Finn H. Lauridsen

Troels Fink

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG

Hesychios

1. Færdiggørelsen af Lattes Hesychiosudgave finansieres af Carlsbergfondet og udføres med seks måneders arbejde (normalt april-sept.) pr. år. Den tredie arbejdsperiode vil være afsluttet pr. 1.10.1990.
2. Forud for denne tredie periode var indtastning af teksten og udskrift af

enkeltglosser på 13.844 sedler til notatbrug afsluttet. Det samme gjaldt kollation af håndskriftet og notering af alle læsemåder.

3. Det viste sig nødvendigt at indtaste den relevante del (ca. 600 håndskrevne sider) af Drachmanns utrykte udgave af Cyrilglossaret, som ikke er alfabetisk i moderne forstand, med henblik på udtømmende og rimeligt hurtigt sammenligning. Denne indtastning var ligeledes afsluttet.
4. Pr. 1.10.1990 vil (a) registrering af Cyril-paralleller og -varianter være fortsat og afsluttet, og (b) gennemgang af andre paralleltekster, bestemmelse af kilder, gennemgang af moderne litteratur, samt tekstfastsættelse være påbegyndt.

Peter Allan Hansen

Etymologicum Genuinum

Tekstrevisionen på edb er fortsat. Der er nu indtastet en foreløbig tekst til omtr. 400 artikler.

Under tekstbearbejdelsen viste det sig nødvendigt nærmere at undersøge forholdet mellem Et. Gen. og det såkaldte »lexicon haimodein«, som ofte ansås for en af Et. Gen.s kilder. Det fremgik af den grundige undersøgelse af hele det sammenlignelige glosemateriale i de to leksika, at overensstemmelserne mellem »lex. haim.« og Et. Gen. finder sig udelukkende i det ene af Et. Gen.s håndskrifter, i B (flere gange i bogstavernes slutning uden for det egentlige alfabet), men aldrig i A. Deraf må man konkludere, at »lex. haim.« ikke var kilde til det originale Et. Gen., men kun til interpolationer i håndskrift B, hvorfor disse gloser i B ikke skal medtages i teksten af Et. Gen.

Klaus Alpers

Thesaurus Linguae Latinae

I løbet af 1989 er på grund af tekniske omlægninger ingen fascikler publiceret.

Pr. 1.10.1989 er cand.mag. Marianne Pade på bevilling fra Carlsbergfondet tiltrådt som redaktionsmedarbejder.

Holger Friis Johansen

Kommissionen for Carlsbergfondets Syriske Ekspeditioner

I det forløbne år har Kommissionen forestået udgivelsen af det næstsidste bind i serien af udgravningspublikationer fra Hama:

Hama II 2. Les Objets de la Période dite Syro-Hittite (Âge du Fer). Par P. J. Riis et Marie-Louise Buhl, avec les contributions de Simo Parpola et de Benedikt Otzen. Nationalmuseets Skrifter. Større Beretninger XII. København 1990.

Det sidste bind i serien, som omhandler den islamiske arkitektur på *tall'en* i Hama, foreligger i manuskript og forventes udsendt 1991/91.

Endvidere har Kommissionen i foråret 1990 indleveret Evelyn Oldenburgs manuskript *Sūkās IX. The Chalcolithic and Early Bronze Age Periods* til Selskabet med henblik på publikation i Selskabets Skrifter i serien »Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia«.

Peder Mortensen

Eduard Nielsen

Olaf Olsen

Ingolf Thusen

Danmarks Akvarium, Charlottenlund

Året 1989 har været præget af 50-års jubilæet i april og de omfattende ombygninger i forbindelse med renovering af indgangspartiet, forhallen m.v.

50-året blev markeret med et jubilæumsskrift på dansk og engelsk, en udstilling, der fortalte om Akvariet gennem det halve århundrede, samt en jubilæumsplakat, der prægede plakatsøjlerne i Storkøbenhavn. Desuden afholdtes en velbesøgt reception og dagen før en kammerkoncert i landskabsakvariernes sekskantede hal. Medvirkende var Den Danske Blæserkvintet og Niels Viggo Bentzon, hvis »Water Music II«, opus 528, komponeret til jubilæet, uropførtes, tillige med to andre musikstykker. Koncerten blev sponsoreret af Handelsbankens Fond.

Takket være Knud Højgaards Fonds generøsitet kunne man i oktober påbegynde ombygning og modernisering af indgang og billetkontor, en udvidelse af forhallen til mere end det dobbelte med plads til en café samt nyindtæning i kælderen af bl.a. et stort undervisningslokale. Under ombygningen har publikum måttet henvises til en midlertidig indgang ved Biologisk Museum.

For bedst muligt at udnytte det nye undervisnings- og formidlingslokale har Skoletjenesten året igennem været beskæftiget med en række modelforsøg og har besøgt relevante tekniske og biologiske forskningsinstitu-

tioner. Den hidtidige undervisning i udstillingen vil i fremtiden kunne suppleres med demonstrationer i det nye lokale, så det samme emne knyttes sammen med to led i et forløb og underbygges med elevernes egne forsøg.

I forbindelse med nybyggeriet er akklimatiseringsafdelingen flyttet til den akvariekælder, som Fysiologisk Laboratorium hidtil har disponeret over. Det tidligere akklimatiseringslokale er nu indrettet til arkivrum, værksted og frokoststue for personalet. Endelig er den nedslidte støbeasfalt i akvariehallerne udskiftet med en smuk og behagelig gummibelægning kendt fra sportshaller.

Akvariet har i årets løb haft 203.091 betalende gæster.

Torben Wolff

Physica Scripta

Physica Scripta udgives i fællesskab af de videnskabelige akademier og de fysiske foreninger i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island. Hovedredaktionen er placeret i Stockholm hos Kungliga Vetenskapsakademiet med fil.dr. Anders Bárány som hovedredaktør. I tilslutning hertil er knyttet fagredaktører fra udgiverlandene samt fra de store europæiske lande og USA.

I 1989 blev bind 39 og 40 udgivet samt bindene T26-29 i temaserien, der publicerer kongresser samt udvalgte emner. Tidsskriftet har i 1989 været inde i en stabiliseringsperiode efter en kraftig ekspansion i 1985-87. Året er afsluttet med et tilfredsstillende økonomisk resultat. Der er indgået samarbejdsaftale med World Scientific Press, Singapore, om udgivelse af udvalgte Nobelsymposier, hvorved Physica Scripta's temaserie får mulighed for en yderligere udbredelse. Der planlægges for 1990 og 1991 en 10 % forøgelse i antallet af trykte sider.

Torkild Andersen

UAI, UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE

64. generalforsamling i Bruxelles 10.-16. juni 1990

På denne generalforsamling var videnskabsakademier fra i alt 27 lande repræsenteret. Undertegnede var delegeret for Videnskabernes Selskab, og jeg deltog dels i det indledende og det afsluttende plenarmøde og i møderne i de i alt 36 kommissioner, hvor Unionens publikationsforeta-

gender blev drøftet, og dels i egenskab af medlem af Unionens forretningsudvalg og af generalforsamlingens »commission des affaires internes« i fire møder afholdt af disse organer. I tilgift fungerede jeg som rapportør for tre kommissioner: XII (Monumenta Musicae Byzantinae), XVIII (A Critical Pāli Dictionary) og XXVI (Sylloge Nummorum Graecorum).

Ligesom i de foregående år forløber publikationsvirksomheden i hovedparten af de ti kommissioner, som Videnskabernes Selskab er tilknyttet (opregnet på de følgende sider), tilfredsstillende. Dette gælder også kommission XX (Corpus Antiquitatum Americanensium), som nu er vågnet op til nyt liv gennem publikationer udsendt eller under forberedelse i Belgien, Schweiz og Mexico. Til gengæld var situationen inden for kommission XXXI (Atlas Linguarum Europae), som sidste år førte til en forlængelse af den hidtidige suspension, blevet så akut, at det blev nødvendigt helt at nedlægge dette projekt under UAI. Hvad angår den af Danmark ledede kommission XVIII (A Critical Pāli Dictionary), blev det i betragtning af, at Carlsbergfondet og SHF indstiller deres økonomiske støtte ved vokalafsnittets afslutning gennem den forventede udsendelse af bind II hæfte 17 ved årets udgang, besluttet, at der i efteråret 1990 skal afholdes en ekspertkonference i København til drøftelse af ordbogens fremtid, og til dette formål fik den danske Pāli-komité af UAI tildelt en bevilling på 100.000 belgiske francs. Også det andet publikationsforetagende under dansk ledelse, Monumenta Musicae Byzantinae (kommission XII) fik af Unionen tilsagt finansiell støtte, nemlig 50.000 belgiske francs.

På generalforsamlingens afsluttende møde blev det vedtaget at inddrage følgende fire projekter under UAI: Corpus des Antiquités phéniciennes et puniques; Nouveau Recueil complet des Fabliaux; Corpus Christianorum, Series Apocryphorum; Corpus Juris Islamici.

Næste års generalforsamling vil blive afholdt i Paris i dagene 9.-15. juni.

Rudi Thomsen

I. CVA, Corpus Vasorum Antiquorum

Thorvaldsens Museum, vol 1: Profiltegninger af samtlige vaser er afsluttet. Vol. 1 er derefter helt tryklart. Der indhentes tilbud om trykning.

Ny Carlsberg Glyptotek, vol. 1: Profiltegning af samtlige vaser er afsluttet. Der mangler enkelte detail-fotograferinger, sproglig revision samt delvis bibliografisk ajourføring.

Nationalmuseet, Antiksamlingen, vol. 9: På grund af Nationalmuseets ombygning og omstrukturering af personalet har der i de senere år ikke været ressourcer til arbejdet med CVA. Arbejdet planlægges dog genoptaget i 1991.

Jette Christiansen

V. NGML, Novum Glossarium Mediae Latinitatis

Af NGML er publiceret fasciklen paniscardus-parrula. Birger Munk Olsen er i 1989 indtrådt i redaktionskomiteen.

3. fascikel af Ordbog over Dansk Middelalderlatin (Lexicon Mediae Latinitatis Danicae), omfattende bogstavet d og første del af bogstavet e, forventes at udkomme i efteråret 1990. For redaktionen står stadig Peter Terkelsen og Otto Steen Due, AaU.

Holger Friis Johansen

Birger Munk Olsen

XII. MMB, Monumenta Musicae Byzantinae

Siden sidste beretning (se Oversigt 1988-89, s. 121) er korrekturarbejdet fortsat på Bjarne Schartaus udgave af Hieronymos Tragodistes (Corpus Scriptorum de Re Musica 3); bindet kan forventes udsendt inden udgangen af kalenderåret 1990. På de øvrige igangværende udgivelser i serien CSRM fortsætter arbejdet planmæssigt.

Nationalkomiteen har besluttet snarest at søge midler til udgivelse af Sticherarium Ambrosianum i hovedserien (cod. ambros. A 139 sup = gr. 44). Det er desuden besluttet at optage Sysse Engbergs monografi om Prophetologiets overleveringshistorie i underserien Subsidia.

John Bergsagel

Henrik Glahn

Jørgen Raasted

Christian Thodberg

Uddrag af regnskab for MMB for kalenderåret 1989

Indtægt:

Overført fra forrige regnskab	68.524,42
Renter	<u>1.967,80</u>
I alt	70.492,22

Udgift:

Fotografier m.v.	1.012,00
Rejser	3.629,00
Diverse	540,00
Kassebeholdning	<u>65.311,22</u>
I alt	70.492,22

J. Raasted

XVIII. CPD, A Critical Pāli Dictionary

I sommeren 1989 udkom CPD II Fascicle 16 (evam-adhimutti – odissaka). Afslutningen af de to resterende fascicler er nært forestående, og dermed afslutningen af de to vokalbind.

Det daglige arbejde på og ledelsen af CPD-kontoret varetages fortsat af cand.mag. Ole Holtén Pind, der siden januar 1988 har været ansat som fuldtidsansat videnskabelig medarbejder ved ordbogsprojektet, i samarbejde med fru Charlotte Hersaa, der er ansat på deltid. Ordbogen har to udenlandske medarbejdere, dels K. R. Norman, som er Editor-in-Chief, og Madame Nalini Balbir, Paris.

Materialet til CPD II, Fasc. 17, foreligger stort set færdigbearbejdet. Denne afsluttende del af ordbogens vokalfærdigbearbejdet vil formentlig komme til at omfatte ca. 100 tryksider; den endelige redaktion vil blive foretaget i løbet af oktober og november måned 1990, idet Mr Norman har planlagt et ophold ved ordbogen af ca. 6 ugers varighed til den tid. Materialet vil derefter kunne sendes til trykning i reproklar tilstand inden udgangen af indeværende år og kan forventes at foreligge færdigt til udsendelse i begyndelsen af 1991.

Med udgivelsen af CPD II ophører den støtte fra Carlsbergfondet og SHF som ordbogen har været afhængig af.

Der kan ikke for øjeblikket siges noget sikkert om en eventuel videreførelse af A Critical Pāli Dictionary med henblik på den række af bind, som en bearbejdelse af konsonanterne ville indebære.

Jørgen Læssøe

XX. CAA, Corpus Antiquitatum Americanensium

På grund af Nationalmuseets ombygning og dermed manglende adgang til depoterne er arbejdet i nationalkomiteen udsat til efter afdelingens genåbning. Inge Schjellerup arbejder stadig med sin videnskabelige publikation om Sydamerika for øje.

Arild Hvidtfeldt

Inge Schjellerup

XXII. FHA, Fontes Historiae Africanæ

I løbet af 1989 har lektor Ole Justesen arbejdet videre med noteapparat og den endelige redigering af det danske manuskript, som skal danne

grundlag for oversættelsen til engelsk af de danske kilder til Guldkystens historie 1657-1754.

På grund af usikkerhed vedrørende finansiering af oversættelsen af det samlede manuskript, hvoraf der ultimo 1989 forelå ca. 700 computersider, har man fundet det rigtigst at udskyde påbegyndelsen af oversættelsesfasen, indtil der forelå en afklaring herpå.

Efter at en sådan afklaring blev tilvejebragt i slutningen af 1989 gennem forøgede bevillinger fra Carlsbergfondet og SHF, er de første 220 sider af manuskriptet blevet sendt til oversættelse i januar 1990.

Niels Steensgaard

XXVI. SNG, Sylloge Nummorum Graecorum

Takket være fortsat støtte fra Gösta Enboms fond har dr.phil. Jan Zahle som forestår publiceringen af de to planlagte supplementbind til Den kgl. Mønt- og Medaillesamlings store Sylloge, i det forløbne år kunnet afslutte bearbejdelsen af de græske mønter fra Syrien (konger, byer) Palaestina, Judaea, Mesopotamia, Persis, Elymais og Characene samt fortsætte arbejdet med mønterne fra de resterende dele af Lilleasien.

Rudi Thomsen

XXVIII. LIMC, Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae

Komiteen har konstitueret sig med Karsten Friis Johansen som formand.

Registreringen af materiale i danske museer er afsluttet. Bind I-IV af det samlede lexicon (A.Herakles) er publiceret på indeværende tidspunkt.

Karsten Friis Johansen

XXXI. ALE, Atlas Linguarum Europae

I hovedredaktionsmødet i San Vincente, Aostadalen (Italien), der blev afholdt i juni i forlængelse af kollokvium for nationalkomiteerne, deltog Inger Ejskjær for Danmark. Der blev drøftet organisatoriske og praktiske problemer i forbindelse med, at fremtidige ALE-publikationer (bortset fra ALE I.4, der er i korrektur hos van Gorcum) efter præsidiets aftaler skal trykkes på det statslige italienske Poligrafico, der selv vil bære fremstillingsomkostningerne, men kræver hurtigere publikationstakt. ALE I

fasc. 3 er udkommet i efteråret 1989; men kortene påregnes omtrykt, da der er en del fejl, åbenbart indløbet på det »kartografiske bureau« i Lissabon, der har fungeret i en overgangsperiode, efter at Marburgercentralens automatiske kartografering for ALE er ophørt.

I september afholdtes et møde i ALE's »germanske departement« i Rothenberge (ved Münster i Vesttyskland), hvori Inger Ejkskjær deltog. Prof. Roland Ris var indbudt, og han redegjorde for UAI's forhandlinger med og krav til præsidiets for ALE repræsenteret ved prof. Mario Alinei. – Det germanske departement vedtog foreløbig som vanlig at levere og bearbejde materiale til samlede ALE-publikationer, men afslog at (gen) levere såkaldte rådata til seriemæssige microfichepublikationer og til en af Poligrafico planlagt publikation af rådata indlagt på kort i stor målestok. – Tanker om et germansk delatlas blev (gen)drøftet; men meningerne om den grad af autonomi, et sådant atlas skulle have, er delte.

Det løbende arbejde for den danske nationalkomité er varetaget af Inger Ejkskjær.

Inger Ejkskjær

XXXV. JAI, Jewish Art Index

Nationalkomiteen har samme medlemmer som ved sidste indberetning.

Professor Bezalel Narkiss, Center for Jewish Art, The Hebrew University, Jerusalem, er fremdeles projektleder. Dr. Yael Zirlin har overtaget den daglige ledelse af inddateringen af materialet, som foregår i Center for Jewish Art.

Under Yael Zirlins sidste besøg i København, januar 1990, blev nogle korrektioner foretaget med henblik på udgivelsen af JAI, Copenhagen Index Vol. I.

Det er vedtaget at udgive alle illuminerede manuskripter i Det kongelige Biblioteks samling af hebraisk materiale samt i Mosaik Troessamfunds eje i to »volumes« på grund af materialets omfang.

Ifølge den seneste rapport fra Jerusalem forløber inddateringen tilfredsstillende efter den foretagne re-programering i EDB-systemet.

Ulf Haxen

CIPSH, CONSEIL INTERNATIONAL DE LA PHILOSOPHIE ET DES SCIENCES HUMAINES

Den 4.-6.3.1990 afholdt UNESCO's råd for de humanistiske videnskaber, CIPSH, sin 20. generalforsamling. Mødestedet var denne gang efter indbydelse af Marokkos konge, Hassan II, byen Fez, og her var generalforsamlingens medlemmer kongens gæster.

Generalforsamlingen omfattede CIPSH's forretningsudvalg med præsidenten, professor Stephen A. Wurm fra Canberras universitet og generalsekretæren Jean d'Ormesson (Paris) i spidsen, tre delegerede fra UAI's forretningsudvalg, deriblandt undertegnede, samt én delegeret fra hver af CIPSH' 12 øvrige medlemsorganisationer: Fédération internationale des sociétés de philosophie, Comité international des sciences historiques, Comité international permanent des linguistes, Fédération internationale des associations d'études classiques, Union internationale des sciences anthropologiques et ethnologiques, Comité international d'histoire de l'art, Association internationale pour l'histoire des religions, Fédération internationale des langues et littérature modernes, Union internationale des études orientales et asiatiques, Société internationale de musicologie, Union internationale des sciences préhistoriques et protohistoriques og Congrès international des études africaines. Desuden var UNESCO's øverste ledelse repræsenteret på møderne, nemlig ved direktøren professor Mohammed Allal Sinaceur (Marokko).

På generalforsamlingen blev CIPSH' forhold til UNESCO indgående drøftet, og derudover blev rådets budget for årene 1992 og 1993 vedtaget. Ved det afholdte valg til forretningsudvalget for den kommende toårsperiode blev det siddende forretningsudvalg genvalgt. Endelig så generalforsamlingen sig nødsaget til at afvise en ansøgning fra den nydannede Fédération internationale des instituts d'études médiévales om optagelse som nyt medlem af CIPSH.

I tilknytning til generalforsamlingen var der afsat en dag til et symposium om universiteternes stilling i samfundet før og nu og deres fremtidsudsigter. Ved dette blev syv omfattende indlæg efterfulgt af livlige diskussioner.

Efter indbydelse fra Zimbabwes universitet i hovedstaden Harare vil CIPSH' næste generalforsamling blive afholdt i denne by i anden halvdel af september 1992.

Rudi Thomsen

ICSU, INTERNATIONAL COUNCIL OF SCIENTIFIC UNIONS

ICSU's medlemmer er dels de internationale unioner, dels nationale akademier eller lignende organisationer. ICSU's formål er at fremme internationalt samarbejde om forskning, og organisationen tager sig dels af generelle problemer, dels af interdisciplinære forskningsprogrammer.

Videnskabernes Selskab er det danske medlem af ICSU, og Danmark er medlem af samtlige unioner under ICSU. For hver union er der en dansk nationalkomite (se disses beretninger). Hver nationalkomite har et medlem i Den danske ICSU-nationalkomite, der varetager den danske tilknytning til ICSU og tillige tager sig af de problemer og forskningsprogrammer, som behandles af ICSU.

I beretningen for de foregående år blev omtalt de problemer med at sikre et frit internationalt samarbejde om forskning, som boycotten af Sydafrika havde medført. Den danske politik var i modstrid med ICSU-principperne om at sikre alle forskere fri adgang til kongresser og møder, til samarbejde med andre forskere, samt til at publicere i og erhverve de internationale tidsskrifter. I begyndelsen af 1989 viste der sig imidlertid mulighed for pragmatiske løsninger af nogle af problemerne. Det er således nu muligt at opnå forhåndsgodkendelse for sydafrikaneres deltagelse i videnskabelige møder, ligesom der også er fundet pragmatiske løsninger for de internationale, videnskabelige tidsskrifter, der udgives i Danmark. Den danske ICSU-nationalkomite har modtaget de nye regler med blandede følelser: tilfredshed med at de akutte problemer er løst, men skuffelse over at løsningen er pragmatisk og ikke en principiel tilslutning til ICSU-principperne.

Et af ICSU's mest ambitiøse projekter er IGBP (International Geosphere-Biosphere Programme on Global Change). I beretningerne for de foregående år er der redegjort for de danske aktiviteter på dette område. Som nævnt i beretningen for 1987 påtog Claus Hammer sig at følge udviklingen inden for IGBP, hjulpet af en baggrundsgruppe, idet nedsættelsen af en nationalkomite trak i langdrag. Ved ICSU-nationalkomiteens møde i marts 1989 besluttedes det at nedsætte en dansk IGBP-nationalkomite, og der opnåedes kort tid efter enighed med de mange involverede parter om nationalkomiteens sammensætning.

Den næste ICSU-generalforsamling afholdes i Sofia i den første uge af oktober, 1990.

Axel Michelsen

COSPAR, Committee on Space Research
SCOSTEP, Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics

Nationalkomiteen har ikke holdt møder i 1989, men holder løbende danske forskere underrettet om aktiviteten i COSPAR ved udsendelse af COSPAR Information Bulletin 4 gange årligt. Ligeledes udsendes informationsmateriale løbende fra såvel COSPAR som SCOSTEP til komiteens medlemmer samt til interesserede institutioner.

Hverken COSPAR eller SCOSTEP har holdt møder i 1989, men COSPAR forbereder det 28. plenarmøde i Prag fra 25.6.-6.7.1990. I forbindelse med COSPARS plenarmøde organiserer SCOSTEP et symposium om »Solar-Terrestrial Physics«.

Eigil Ungstrup

IAU, International Astronomical Union

Ved hjælp af »IAU's Information Bulletin« orienteres danske astronomer om unionens og dens ca. 30 kommissioners virksomhed. Der har været afholdt en række kollokvier og symposier med dansk deltagelse. Nationalkomiteen blev i november genvalgt for en 4-års periode.

Poul Erik Nissen

IGBP, International Geosphere-Biosphere Programme

Der blev 12.10. 1989 nedsat en foreløbig nationalkomite under ICSU til koordinering af den danske forskningsindsats i forbindelse med det internationale geosfære-biosfære program (IGBP) *jfr. s. xx*. Komiteens første møde blev afholdt i februar 1990, hvor vedtægtsforslag blev behandlet.

Claus Hammer

IGU, International Geographical Union

Der er i 1989 afholdt 2 møder i nationalkomiteen. IGU Bulletin XXXIX. 1989 nr. 1 med rapport fra den 26. internationale geografkongres i Sidney er udsendt i 75 eksemplarer til de geografiske institutter ved højere læreanstalter og til en række videnskabeligt arbejdende geografer. Danske geografer deltager aktivt i følgende kommissioner inden for IGU: Geographical Education, Mountain Geocology, Urban Systems and Urban Development, Coastal Environment, Marine Geography, Frost

Action Environments, samt Famine Research and Food Production Systems.

De nordiske nationalkomiteer for geografi holdt møde i Stockholm i marts 1989 med henblik på samarbejdsmuligheder inden for nationalatlas. Forskellige emnegrupper blev nævnt. Sverige er langt fremme i fremstillingen af et digitalt nationalatlas, der kan præsenteres på PC'ere. Professor Svend Illeris er med sin udnævnelse til professor ved RUC udtrådt af nationalkomiteen, og i hans sted er indvalgt seniorforsker, cand.scient. Leif Jakobsen som repræsentant for Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF).

N. Kingo Jacobsen

IMU, International Mathematical Union

Nationalkomiteen informerer danske matematikere om IMU's arbejde gennem Dansk Matematisk Forenings ugeskrift Mat-Nyt.

Lektor Mogens Niss, RUC, er medlem af eksekutivkomiteen for ICMI (International Commission on Mathematical Instruction). Lektor, lic. scient. Bent Hirsberg, Rosborg Gymnasium, Vejle, er fast dansk delegeret til ICMI.

Bent Fuglede

INQUA, International Union for Quaternary Research

Årsmødet for 1989 afholdtes 1.2.1990. Nationalkomiteens sekretariat orienterer løbende medlemmerne om modtagelsen af information, mens de forskere, der er tilknyttet INQUA's kommissioner og subkommissioner, orienteres direkte af de respektive sekretariater.

Sub-commission on Quaternary Shorelines in Northwestern Europe afholdt symposium i Tallinn i oktober 1989 (1 dansk deltager). Nationalkomiteen har diskuteret dansk deltagelse i XIII INQUA kongres i Kina 1991. På grund af de politiske omstændigheder har det internationale INQUA-sekretariat opstillet en række krav for kongressens gennemførelse. Hvis INQUA's internationale sekretariats krav opfyldes, ønsker Danmark at sende en dansk repræsentant lektor Kim Åris Sørensen, Zoologisk Centralinstitut.

Nationalkomiteen har diskuteret problemerne omkring den økonomiske støtte til rejse- og opholdsudgifter efter forskningsrådenes ændrede bevillingspraksis. Nationalkomiteen så gerne, at midler til afholdelse af sådanne rejser ansøgte centralt af Videnskabernes Selskab.

Sten Sjørring

Johannes Krüger

IUB, Internation Union of Biochemistry

Nationalkomiteen modtager løbende informationer fra IUB, såsom IUB Circulars og IUB News Letters, der videreformidles. I lighed med tidligere år foregår aktiviteterne overvejende i de foreninger og selskaber, som nationalkomiteen repræsenterer. Disse er: Dansk Biokemisk Forening (800 medlemmer), Biologisk Selskab (650 medlemmer), Selskab for Klinisk Kemi og Jydsk Biologisk Selskab. Nationalkomiteen har, overvejende gennem Biokemisk Forening og Biologisk Selskab, informeret danske biokemikere om internationale aktiviteter såsom European Molecular Biology Organization (EMBO) og The European Molecular Biology Laboratory (EMBL). Danske forskere opfordres til at udnytte mulighederne for at besøge EMBL og til at deltage i det store udbud af EMBO kurser og workshops, samt til at ansøge om EMBL-stipendier med henblik på studieophold ved andre EMBL tilknyttede laboratorier, eller omvendt at opnå stipendier til udenlandske gæsteforskeres ophold i Danmark.

J. Celis er blevet formand for Nordic Molecular Biology Association (NOMBA).

Lektor Ove Norén er dansk delegeret ved EMBC og EMBL. Kjeld Marcker er medlem af CGC for bioteknologiområdet. J. Celis er indvalgt i FEBS Advanced Course Committee.

Den danske nationalkomite har indstillet Brian Clark som medlem af IUB Executive Committee.

Næste IUB møde afholdes i Jerusalem, Israel, i august 1991.

Bjørn Quistorff

IUBS, International Union of Biological Sciences

Nationalkomiteen har i 1989 afholdt et møde. I beretningsåret har der været afholdt et fællesmøde for Botanisk Forening og Dansk Naturhistorisk Forening til orientering om IUBS's mål og opgaver. Annelise Kjøller er blevet indvalgt i den ny nationalkomite for IGBP-programmet. Det nordiske samarbejde om MAB-programmet fortsattes. Man er ved at undersøge IUBS' muligheder for at støtte et initiativ til afholdelse af kursus for agronomer fra tredieverdenslande.

Ole Heie

IUCr, International Union of Crystallography

Nationalkomiteen har afholdt et møde i 1989. Der udsendes meddelelser

til de ca. 150 personer, der er optaget på nationalkomiteens liste. Implementering af en Vax-version af den krystallografiske database: Cambridge Crystallographic Database er foretaget på DFH, DTH, og på AaU. Det årlige gebyr for databasen betales af brugerinstitutionerne.

Tilladelse til at benytte databasen kan opnås ved henvendelse til nationalkomiteen (dette gælder dog kun krystallografer og danske forskningsinstitutioner).

Det 23. danske krystallografimøde blev afholdt 1.-2.6.1989 på Kemisk Institut, AaU. Studerende og yngre forskere fik deres udgifter dækket af et tilskud fra Tuborgfondet. 12. European Crystallographic Meeting (EMC-12) blev afholdt i Moskva, august 1989. IUCr's 15. internationale kongres afholdes i Frankrig i juli 1990. IUCr udgiver to tidsskrifter: »Acta Crystallographica« og »Journal of Applied Crystallography« (Sv. E. Rasmussen, AaU, er medredaktør). Derudover udgives årlige bind af »Structure Reports« og »Molecular Structures and Dimensions« samt tabelværket »International Tables for X-Ray Crystallography«. IUCr har 14 underudvalg, og Danmark er repræsenteret ved 3 personer i forskellige udvalg.

Bente Lebech

IUGG, International Union of Geodesy and Geophysics

Der er i beretningsperioden afholdt et ordinært møde.

I løbet af 1989 har der været afholdt større møder i næsten alle associationer med væsentlig dansk deltagelse såvel inden for det faglige arbejde som i unionens og associationernes ledelse. Unionen udgør fortsat et naturligt samlingssted for det internationale videnskabelige arbejde inden for geodæsi og geofysik.

Nationalkomiteen følger stadig en række projekter inden for det internationale litosfære-program gennem den danske nationalkomite på området (ICL) og støtter en fortsættelse af programmet ud over den oprindelige tiårs-periode.

Nationalkomiteen støtter ligeledes udviklingen vedrørende geosfære-biofære programmet (IGBP), og der er tilfredshed med ICSU-nationalkomiteens initiativer i forbindelse med Free Circulation of Scientists.

Information om nationalkomiteen og IUGG's aktiviteter formidles gennem komiteens associationsrepræsentanter og øvrige medlemmer til danske forskere i de berørte institutioner. Unionens Chronicle, som i 1989 udsendtes i 5 numre, herunder en nyttig årbog, udgør en vigtig

informationskilde. Endvidere udsender associationerne Newsletters og andet materiale, som det påhviler associationsrepræsentanterne at distribuere til geodætiske og geofysiske institutioner.

Ole Bedsted Andersen

IUGS, International Union of Geological Sciences

Den danske nationalkomite har i 1989 afholdt et møde.

Internationale projekter, såvel igangværende som planlagte, blev gennemgået. Specielt diskuterede man, hvorledes dansk geologi kan bidrage til det internationale geosfære-biosfære-program, og hvorledes nationalkomiteen kan orientere om programmet.

Henning Sørensen deltog i den 28. internationale geologkongres i Washington D.C., hvor der blev afviklet mere end 200 videnskabelige sektioner. Et gennemgående tema var geologiens globale ansvar for en bæredygtig udvikling. Samtidig med kongressen afholdt IUGS rådsmøde.

Nationalkomiteen udsendte i efteråret 1989 en statusrapport om dansk geologi med titlen »Geologi – en videnskab i samfundets tjeneste«. Rapporten er udsendt til medlemmerne af Dansk Geologisk Forening samt til en række ministerier, styrelser og institutioner, der interesserer sig for emnet.

Niels Hald

IMA, International Mineralogical Association (affilieret IUGS)

1989 var som 1988 præget af forberedelserne til 15. General Meeting 28.6-3.7.1990 i Beijing, Kina. De politiske begivenheder i Kina foråret 1989 medførte diskussion om mødets afholdelse her. Det blev dog besluttet at fastholde mødestedet, og i oktober udsendtes detaljeret videnskabeligt program.

Af fremtidige møder kan nævnes IGC, som afholdes i Japan i 1992. Società Italiana de Mineralogia e Petrologia har tilbudt at afholde IMA's 16. General Meeting i 1994.

IMA's finansielle situation er god. IUGS ydede også i 1989 en betydelig støtte. Der er stor dansk repræsentation i IMA's kommissioner og god aktivitet, størst i kommissionen New Minerals and Mineral Names.

Ole V. Petersen

IUHPS, International Union of History and Philosophy of Science

I 1989 er udkommet to numre af »Orientering: Meddelelser fra den danske nationalkomite for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi«, 6. årgang. Nationalkomiteens årsmøde afholdtes 18.-19.5.1989. Der blev holdt foredrag under emnerne: »Sundhed og sygdom« og »Teknologi-historie«, og der forevistes et videointerview med Werner Fenchel.

Registreringen af ældre videnskabelige instrumenter i Danmark er påbegyndt med en pilotundersøgelse udført af lektor Hemming Andersen, Sorø Akademi.

Mogens Blegvad

IUIS, International Union of Immunological Sciences

Nationalkomiteen har i 1989 i samarbejde med det Bioteknologiske Forskningscenter for immunologi arrangeret ugentlige offentligt tilgængelige møder på Rigshospitalet, Tagensvej. På disse møder har især yngre forskere fremlagt deres immunologiske forskningsprojekter og resultater til diskussion, eller de har på basis af den nyeste litteratur fremlagt aktuelle og kontroversielle videnskabelige problemer i immunologien til almindelig diskussion.

Arne Svejgaard

IUMS, International Union of Microbiological Societies

Orientering om unionens arbejde sker gennem Danmarks mikrobiologiske Selskab. Der har været afholdt 5 møder i løbet af 1989. IUMS har været repræsenteret i international sammenhæng ved det årlige møde i Federation of Microbiological Societies (FEMS) i Madrid.

Wilhelm Frederiksen

IUNS, International Union of Nutritional Sciences

Nationalkomiteen afholdt i 1989 et møde, hvor man drøftede ernæringsforskningens rolle i forbindelse med regeringens forebyggelsesprogram. Endvidere drøftedes ernæringsforskningens muligheder for at yde bidrag til regeringens strategiske forskningsplan 1990-93, hvori udvikling af ernæringsrigtige levnedsmidler er udpeget som indsatsområde. Det blev besluttet at arrangere et seminar om ernæringsforskningens rolle i lev-

nedsmiddelforskningen for at fremme samarbejdet mellem forskere inden for de to områder.

Jørgen Højmark Jensen

IUPAB, International Union of Pure and Applied Biophysics

Den væsentligste aktivitet i IUPAB er afholdelsen af de internationale kongresser i biofysik, der afholdes hvert tredje år (sidst i 1987). De næste kongresser afholdes i 1990 i Vancouver og i 1993 i Budapest. Gennem deltagelsen i European Biophysical Societies Association (EBSA) har danske biofysikere adgang til nationale møder på samme vilkår som biofysikerne i de arrangerende foreninger. I de senere år er en række symposier blevet arrangeret som fællesmøder af flere nationale biofysiske foreninger.

Meddelelser om sådanne arrangementer bekendtgøres ved rundskrivelser.

Axel Michelsen

IUPAC, International Union of Pure and Applied Chemistry

Den danske nationalkomite for kemi orienterer danske kemikere om sit eget og unionens arbejde gennem meddelelser i bladet »Dansk Kemi«, der i beretningsåret især har bragt meddelelser om internationale møder, kongresser og symposier.

Der var generalforsamling i IUPAC i Lund 9.-17.8.1989, men referat herfra er endnu ikke modtaget, ligesom fortegnelse over danske kemikere, der for øjeblikket er aktive i IUPAC, heller ikke er modtaget. Dette vil indgå i næste årsberetning.

Sven Harnung

IUPAP, International Union of Pure and Applied Physics

Bortset fra arbejdet i kommissionerne er IUPAP's hovedaktivitet afholdelsen af generalforsamlingen hvert tredje år. Førstkommende generalforsamling holdes 23.-29.9.1990 i Dresden.

Peter Sigmund

IUPHAR, International Union of Pharmacology
IUTOX, International Union of Toxicology

Den danske nationalkomite har i løbet af 1989 afholdt 3 møder. Information om nationalkomiteens aktiviteter formidles gennem nationalkomiteens medlemmer til danske forskere i de berørte institutioner samt ved faglige møder i Dansk Selskab for Farmakologi og Toksikologi.

Per Juul

IUPS, International Union of Physiological Sciences

Nationalkomiteen var repræsenteret ved IUPS' generalforsamling i Helsinki, og den har besluttet at tilslutte sig den nyoprettede Federation of European Physiological Societies.

Niels A. Thorn

IUPsyS, International Union of Psychological Sciences

Der er påbegyndt et arbejde med revisionen af den internationale psykologfortegnelse, som påtænkes udgivet i 1991.

Preben Føltved

IUTAM, International Union of Theoretical and Applied
Mechanics

Information om IUTAM's og nationalkomiteens arbejde formidles især gennem Dansk Center for Anvendt Matematik og Mekanik (DCAMM), som tæller 15 udenlandske medlemmer og i alt 123 danske medlemmer, der enten indgår via deres ansættelsessted (medlemsinstitutter ved DTH) eller som individuelle medlemmer, der er ansat i industrien, institutioner eller ved andre højere læreanstalter.

En væsentlig aktivitet for IUTAM har også i 1989 været afholdelse af en række symposier, der har dækket et bredt spektrum af emner fra faststof og fluidmekanik. Med baggrund i den betydelige aktivitet inden for IUTAM's fagområde, der foregår her i landet, er der danske deltagere ved de fleste af IUTAM's symposier.

P. Scheel Larsen

P. Terndrup Pedersen

SCOR, Scientific Committee on Oceanic Research

Den danske komite for SCOR udgøres af Dansk Nationalråd for Oceanologi. Dette har 22 medlemmer, som repræsenterer en bred kreds af de institutioner, der i Danmark er beskæftiget med marine undersøgelser. De danske medlemmer af SCOR er Aksel Wiin Nielsen, statsbiolog Vagn Hansen og seniorforsker Erik Buch.

Nationalrådet har afholdt 2 møder i 1989. Nationalrådet udnævnte en dansk komite for World Ocean Circulation Experiment (WOCE).

Et mindre udvalg under Nationalrådet har i 1989 arbejdet på en rapport om dansk havforsknings stade med hensyn til uddannelse og forskning. Rapporten, som vil blive offentliggjort medio 1990, indeholder endvidere en række anbefalinger til forbedringer.

SCOR holdt sit niogtyvende eksekutivkomitemøde i Tallahassee, Florida, i oktober 1989, desværre uden dansk repræsentation.

IOC afholdt sin 15. generalforsamling i Paris i juli med 7 danske deltagere. Finland blev valgt til ny nordisk repræsentant i Executive Council.

Aksel Wiin Nielsen

Erik Buch

URSI, Union Radio – Scientifique Internationale

Nationalkomiteen har holdt et møde den 24. november. Danske forskere inden for URSI's område informeres om unionens arbejde gennem »URSI Information Bulletin«, der udsendes fire gange om året. Medlemmer af nationalkomiteen har bidraget til unionens »Review of Radio Science, 1987-1989«, som vil blive publiceret i forbindelse med unionens næste generalforsamling i 1990 i Prag. Professor J. Bach Andersen, AUC, deltager i planlægningen af det videnskabelige program for generalforsamlingen i 1990.

T. Stockflet Jørgensen

WCRP, World Climate Research Programme

De forløbne års anstrengelser i forbindelse med EF's klimaprogram EPOCH vil inden for en kortere tidsramme resultere i en samlet ansøgning til EF fra et stort antal medvirkende institutioner fra EF's medlemslande. Et nordisk bidrag til World Ocean Circulation Experiment, WOCE er under udarbejdelse.

Af internationale tiltag kan nævnes EuroCore Projektet. Feltarbejdet er tilendebragt i 1989, og der forestår herefter ca. 2 års laboratoriearbejde. Greenland Ice Core Project (GRIP) fremstår som et ESF-projekt, formentlig med Schweiz, Belgien, Italien og Tyskland som deltagere. Boringen påbegyndes juli 1990. Boringerne vil blive foretaget »på toppen af indlandsisen«. Hvis man ikke finder is fra forrige istid, kan det betyde, at Grønland var isfri i sidste varmetid.

Niels E. Busch

COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATIONS OF MEDICAL SCIENCES, CIOMS

Den XIV General Assembly afholdtes i Genève den 1.1.1989 med følgende hovedpunkter:

1. *Bioethics – Health Policy, Ethics and Human Values*. De af CIOMS og WHO foreslåede International Guidelines for Research Involving Human Subjects bliver udvidet med etiske og juridiske aspekter med relevans for epidemiologisk forskning, bl.a. vaccineprogrammer og forekomst af infektion i befolkninger med særligt henblik på HIV-infektion.

Den XXIV CIOMS Conference on Human Genome Mapping, Genetic Screening and Genetic Therapy afholdtes i Japan i juli 1990.

2. *International Nomenclature of Diseases* udgives med WHO.

Følgende publikationer foreligger:

Infectious Diseases, Vol. II (Bacterial Diseases, 1985, Mycoses, 1982, Viral Diseases, 1983, Parasitic Diseases), 1987. – Diseases of the lower Respiratory Tract, Vol. III, 1979 (udsolgt).

3. *Drug Development and Use, Medical, Social and Economic Implication*, et projekt med WHO om Monitoring and Assessment of Adverse Drug Effects, omfattende international anmeldelse af uønskede virkninger, anvendt terminologi og definitioner, samt vurdering af terapeutisk risiko.
4. *Development of Human Resources for Health*, hvor bl.a. værdien af en velorganiseret efteruddannelse af alle grupper i sundhedsvæsenet blev fremhævet.
5. *CIOMS Conferences. Health Technology Transfer, Whose Responsibility* blev afholdt i Genève i 1989. Proceedings udkommer i 1990.
6. *Calendar of Congresses of Medical Sciences* no. 51, Geneva, 1990, giver

oplysninger om og søger at koordinere afholdelse af medicinske kongresser.

7. *Catalogue on CIOMS Publications*, Geneva 1987, giver en samlet liste over CIOMS's publikationer siden 1968. CIOMS' forskellige publikationer findes i sekretariatet.

J. Chr. Siim

Paul Siller

Povl Eller

8.11. 1925-12.1. 1989

Af Olaf Olsen

Povl Eller blev født i Varde den 8. november 1925. Hans fader, Edvard Eller, var sognepræst ved Sankt Jacobi kirke, og Povl Eller voksede op i et varmt og nært familieliv i et grundtvigsk miljø, der kom til at præge ham dybt og varigt. Da han i 1944 var blevet student fra Esbjerg Statsskole, overvejede han at studere teologi. Men hans interesse for historien var dog stærkere, og efter et år på Askov valgte han at læse dette fag på Københavns Universitet. Sin embedseksamen fik han først 10 år efter studentereksamen. Det skyldtes hverken mangel på flid eller engagement, men en overgang læste han musik som bifag, og i modsætning til de fleste af sine studenterkammerater besluttede han at aftjene sin værnepligt i studietiden. Han blev da udtaget til befalingsmand, og efter sin hjemsendelse bevarede han tilknytningen til hæren som sekondløjtnant af reserven. Uden at have kendt meget til Povl Eller før soldatertiden vil jeg formode, at den særdeles korrekte og høflige væremåde og – med forlov at sige – den pind i ryggen, der aldrig forlod ham helt, i hvert fald ikke er blevet svækket af livet i den militære sfære. Det gjorde ham nok lidt anderledes end de fleste, der færdedes på Historisk Laboratorium i Studiegården, men satte ham på ingen måde uden for det almindelige studenterliv. I så henseende betød det meget for ham, at han allerede i 1946 blev optaget på Valkendorfs kollegium. Han blev valkendorfianer med hud og hår, og på det traditionsrige gamle kollegium i den idylliske have ved Sankt Petri kirke sluttede han venskaber, som han opretholdt i hele sit liv. Sin gæld til kollegiet betalte han siden tilbage ved 30 års medlemskab af bestyrelsen for Valkendorfianersamfundet, heraf de 16 som formand.

I historiestudiet blev Povl Ellers foretrukne lærere Povl Bagge og måske især Astrid Friis – Danmarks første kvindelige professor, der næppe ville kunne have bestået pædagogicum, men som for den lydhøre student var en engagerende lærer og inspirerende vejleder. I 1954 blev han cand. mag. i historie og fransk. På dette tidspunkt var beskæftigelsesmulighe-

derne for unge magistre næsten lige så slette som i dag. Helst ville han nok have været højskolelærer, men det blev i første omgang til en midlertidig ansættelse ved Nationalmuseets 3. afdeling, hvor han lærte – eller måske skulle man sige lærte sig – at indføre nyerhvervede genstande i protokollerne. Efter få måneder fik han imidlertid et tilbud, han ikke kunne sige nej til. Museumsdirektør Jørgen Paulsen havde bedt Povl Bagge om at pege på en ung historiker, der kunne gøre fyldest på Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg. Povl Bagge foreslog uden tøven Povl Eller.

Sikkert ikke uden betænkelighed, for han var alle dage en forsigtig mand, rykkede Povl Eller i efteråret 1954 så ind på Frederiksborg sammen med fru Bodil, som han netop var blevet gift med. Hende havde han mødt ved historiestudiet, og deres familieliv blev yderligere styrket derved, at hun delte hans faglige interesser og blev hans årvågne diskussionspartner og den kritiske læser af hans manuskripter, før de blev sluppet ud i verden.

På Frederiksborg var alting nyt for Povl Eller. Som sit særlige arbejdsområde fik han fra første dag portræt- og billedsamlingen. Han tog fat med indædt energi og en kolossal flid, således at han hurtigt blev fortrolig med det store slot i alle dets krinkelkroge og de enorme samlinger af historiske portrætter og malerier. Hvad man ikke kunne vide i forvejen var, at han viste sig at have en udpræget visuel hukommelse og en skarp iagttagelsesevne, netop det en portrætforsker havde brug for.

Over hele Povl Ellers virksomhed som videnskabsmand kan der sættes to overskrifter: *Frederiksborg* og *Billedkunst*. Han tillod sig mig bekendt kun én digression: i 1961 udgav han historikeren Lauritz Engelstofts optegnelser *Mine vandringer i Sjælland i Juni 1797*. Men denne afvigelse kan forklares derved, at Engelstoft også var valkendorfianer – og at rejsedagbogen beskrev de malerier, som Engelstoft så på væggene i de slotte, som han besøgte på vandringen, herunder også Frederiksborg.

Om Frederiksborg Slot har Povl Eller skrevet adskilligt. I 1964 således grundigt og kyndigt om slottets restaurering i en bog, som han sammen med Jørgen Paulsen og H.D. Schepelern skrev om den forfærdelige brand i 1859, der tilintetgjorde store dele af slottet og dets kostelige kongelige samlinger. Han har også skrevet om J.C. Kriegers kaskader i slotsparken, som der er planer om at genskabe, hvad de i høj grad fortjener. I en efterladt afhandling, som netop er blevet trykt, har Povl Eller yderligere givet en indsigtfuld og udførlig redegørelse for Compeniusorglets historie, baseret på grundige arkivstudier og observationer. Et

andet efterladt arbejde, der nu foreligger i korrektur, er en udgivelse af brygger J. C. Jacobsens plan for de malerier og skulpturer med historiske motiver, der skulle bestilles til det genopbyggede Frederiksborg. Planen, der er garneret med samtidige ekspertudtalelser, og som Povl Eller har forsynet med kyndige kommentarer, vil udkomme i Danske Magazin – Danmarks mest ærværdige tidsskrift, hvis første hefte blev udsendt i 1745.

Det blev dog især studiet af portrætter, Povl Eller viede sin forskning til. Allerede debutbogen *Oehlschläger portrætter* fra 1958 er et fuldt færdigt, modent arbejde. Hovedstykket er et perfekt katalog over samtlige kendte billeder af den store digter, suppleret med alt, hvad der vides om billedernes tilblivelse og videre skæbne. Men Povl Eller har også med flid og sporsans opsøgt de samtidige kilder, der beskriver Oehlschlägers udseende og manerer, og dette giver forståelsen af billederne en større dybde.

Bogen om Oehlschläger-portrætterne har sin basis i den mindstue for digteren, der findes i prinsessefløjen på Frederiksborg. I 1962 fulgte en ikonografi over en anden åndsfyrste fra det nittende århundrede, der også er vel repræsenteret på Frederiksborg. *N. F. S. Grundtvigs portrætter* er opbygget anderledes end Oehlschläger-bogen, men substansen er den samme, og den borer lige så dybt. Povl Eller forfalder aldrig til føleri i sine skrifter, men hans sympati for den portrætterede var varm og åbenbar, og han vendte senere i sit liv flere gange tilbage til Grundtvig. I en morsom lille studie fra 1973, *Grundtvig på grundlovsbilledet*, viser han, hvorledes den tilsyneladende beskedne placering i anden række blandt den grundlovgivende rigsforsamlings mænd, som Constantin Hansen har tildelt Grundtvig på det berømte monumentalmaleri af forsamlingens åbningsmøde, i virkeligheden er en nøje udtænkt hædersplads. I billedets omhyggeligt udmålte arkitektoniske komposition mødes alle salens linier lige over Grundtvigs isse. Iøvrigt burde Grundtvig slet ikke have været med på billedet, eftersom han først blev medlem af forsamlingen en måned efter åbningsmødet. Povl Ellers konklusion var, at Constantin Hansens billede i det skjulte er et ærkegrundtvigiansk monument.

Det samme kunne siges om den store Grundtvigudstilling, som Povl Eller ti år senere, i 1983, arrangerede på Frederiksborg i anledning af 200-året for Grundtvigs fødsel. Det var simpelthen en mageløs udstilling med et bredt åndshistorisk og kulturhistorisk, ja kulturpolitisk perspektiv. Grundtvig og grundtvigianismen var fremstillet med kærlighed, men også med velgørende lune. Det har utvivlsomt varmet Povl Eller, da han i

sin åbningstale i Frederiksborg slotskirke kunne citere gamle Grundtvigs digt om slottet:

Det er en prægtig riddersal
med billeder fuld mange
med udsigt skøn til bjerg og dal
og skov med fuglesange.

De billeder fuld mange forblev kernen i Povl Ellers arbejdsliv. Den stadig mere indtrængende beskæftigelse med malerisamlinger overalt i Danmark gjorde ham allerede tidligt i 1960'erne til en anerkendt autoritet inden for studiet af historiske portrætter. At han også evnede at overskue emnet fra dets teoretiske sider, viste han i bogen *Historisk ikonografi*, som han i 1964 skrev til Dansk historisk Fællesforenings håndbogsserie. Bogen var tiltrængt. Historikere, der færdes hjemmevant i arkivernes papirdynger og ikke lader sig narre af det skrevne ords magi, har nemlig ofte svært ved at erkende, at der knytter sig mindst lige så store kildekritiske problemer til benyttelsen af billedmateriale som historiske vidnesbyrd. Med Povl Ellers bog i hånden kan man navigere uden om de farligste skær på denne vanskelige sejlads.

I 1970 havde museumsmanden Povl Eller den triumf at kunne erhverve 68 portrætter til Frederiksborg fra den betydelige samling på herregården Ryegaard, deriblandt det berømte og i portrætkunsten helt usædvanlige billede af Frederik 3. stående ved et vindue, der har været tilskrevet Abraham Wuchters. Når dette overhovedet kunne lykkes, skyldtes det ikke mindst Povl Ellers vindende væsen og diplomatiske evner, der her som andetsteds udjævnede gamle modsætningsforhold mellem Frederiksborgmuseet og visse herregårde. Ved lens afløsningen i 1920'erne havde den gamle kæmpe på Frederiksborg, museumsdirektør Otto Andrup, engang imellem trampet lidt vel tungt i de højloftede sale.

I løbet af 1960'erne blev det klart, at det måtte blive Povl Eller, som skulle løfte den videnskabelige arv efter Otto Andrup, hvis kendskab til 1600-tallets portrætkunst havde været uforlignelig, men som kun havde fået udmøntet en lille del af sin enorme indsigt og viden på prent. Ansporet af sin chef, museumsdirektør Jørgen Paulsen, gik Eller i gang. Studiet af portrætterne i museer og på slotte og herregårde kombinerede han med omfattende arkivstudier, mest på Rigsarkivet og i andre danske samlinger, men også i Sverige, Holland og Belgien. Resultatet blev det imponerende værk *Kongelige portrætmalere i Danmark 1630-32* med undertitlen *En*

undersøgelse af kilderne til Karel van Manders og Abraham Wuchters' virksomhed, der i 1971 indbragte forfatteren den filosofiske doktorgrad ved Københavns Universitet. En bog på 561 sider og med en vægt på næsten 2 kilo – og med en næsten ufattelig fond af arkivalisk viden om de kongelige bestillinger, kunstneres liv og færden og om kunstværkerne selv. I bogens plancher er der gengivet 241 kunstværker, og personregisteret rummer mere end 1500 navne. Det er et enormt materiale, Povl Eller har fået styr på, og mange malerier, som der før har hersket usikkerhed omkring, er i hans bog blevet sikkert og endeligt placeret. Men de arkivalske kilder er langtfra fyldestgørende, og for en stor del af portrætterne må identifikationen af kunstnerne stadig bero på tilskrivning. Povl Eller var opmærksom på, at han herved bevægede sig fra sin sikre basis i historieforskningen over i det kunsthistoriske univers, hvor man opererer med andre normer og metoder, og han udtrykte sig derfor med forsigtighed om disse materier. Men holde sig fra at foretage tilskrivninger kunne han selvsagt ikke – så ville bogen have mistet meget af sin mening. Til gengæld måtte han så inkassere skarp kritik fra den kunsthistoriske opponent ved disputatshandlingen. Else Kai Sass fandt, at Povl Eller i alt for høj grad gjorde Karel van Mander til helten i sin undersøgelse, og hun savnede hos ham den beherskelse af, hvad hun kaldte »det stilkritiske apparat«, som trods alle svagheder måtte være uundværligt, når man foretog tilskrivninger.

For historikeren vil de stilkritiske kriterier altid være noget, man bestræber sig for at slippe af med, fordi anvendelsen af dem – ligesom filologernes konjekturen – i høj grad beror på forskerens personlige skøn. Men det turde være indlysende, at både historikere og kunsthistorikere må have adgang til at arbejde med et emne som historiske portrætter, og ideelt set burde forskellene i grundholdning og metoder være et frugtbart incitament til at samarbejde. Men den debatform, som disputatsinstitutionen indebærer, kan i sig selv grave grøfter, og set i retrospektiv må man beklage, at to så storartede og redelige forskere som Povl Eller og Else Kai Sass, der havde så meget at byde hinanden, hverken da eller sidenhen kom til at forstå hinanden fuldtud.

Var disputatsen en stor arbejdspræstation, stod den dog ikke alene i Povl Ellers produktion i disse år. I 1970 udsendte han bogen *Portrætsamlingen på Gammelkjøgegaard*, der foruden et katalog over billederne præsenterer et omfattende kulturhistorisk baggrundsmateriale, som rækker langt ud over billederne selv. Et endnu videre perspektiv er der i bogen *Hvad blev der af portrætterne på Hirschholm Slot* fra 1972, der rummer adskil-

ligt mere, end titlen lover. Med udgangspunkt i slottets inventarium fra nedbrydningsåret 1812 rekonstruerer Povl Eller billedsamlingen på Hirschholm, og hvor det er muligt, følger man billedernes skæbne sidenhen. Mange portrætter havnede på Frederiksborg, og adskillige af dem blev reddet fra branden i 1859.

I bind 2 af Politikens *Dansk kunsthistorie* (1973) blev det betroet Povl Eller at skrive om maler- og billedhuggerkunsten fra Christian 4.s tid til enevælden. Det blev en klar og kompetent fremstilling på godt 200 sider, der – som naturligt er – har sit tyngdepunkt i den store kunst, der er bevaret på slotte og herregårde, og som samler sig om de førende kunstneres værker. Her kommer forskningsresultaterne fra disputatsen i høj grad til nytte. Men en egentlig syntese over tidens kunst rummer bogen ikke, og de mere anonyme kunstværker, der findes i vore kirker i form af altertavler, prædikestole og epitafier, er ret summarisk behandlet. Det skal dog indrømmes, at netop fra denne periode er disse kunstværker til stede i et så overvældende omfang, at de selv i dag, hvor der dog er udgivet hele 40 bind af inventarieværket »Danmarks Kirker«, endnu ikke kan overskues helt.

Kun to år senere, i 1975, udkom atter en bog fra Povl Ellers ubegribeligt produktive værksted. *Borgerne og billedkunsten på Christian 4.s tid* er Povl Ellers mest originale arbejde. På Landsarkivet for Sjælland havde han gennemgået de velbevarede rækker af skifteprotokoller fra Helsingør for årene 1621-1660 og her uddraget alle oplysninger om tilstedeværelsen af billeder på væggene i borgernes hjem. Der er langt flere, end man på forhånd ville have troet, og antallet var stærkt stigende i løbet af perioden. I det første af de fire tiår er der registreret billeder i hvert ottende skifte, i det sidste tiår i mere end hvert tredie. Af de 1771 dødsboer i protokollerne er der 492, hvor der nævnes billeder, og her opregnes i alt 7692 stykker, heraf 2753 med oplysninger om billedernes motiv. Antagelig har der været endnu flere. Mange skifter er ukomplette eller sløset beskrevet, og meget indbo er sikkert i stilfærdighed blevet delt mellem arvingerne, inden skifteretten blev sat. I bogen aftrykker Povl Eller med vanlig omhu samtlige oplysninger i protokollerne om de billeder, hvis motiver er angivet. Ikke uventet har den største gruppe religiøst indhold – det er en trediedel af alle billederne – men historiske og mytologiske motiver er også hyppige, og der er forbavsende mange portrætter af byens egne borgere.

»Borgerne og billedkunsten« bygger som alle Povl Ellers bøger på intense kildestudier, og de mange kildesteder er bearbejdet med kritisk

eftertanke. Men det er også en meget veloplagt og velskrevet bog, hvor selv vanskelige tolkningsproblemer er fremstillet med en smittende fortælleglæde. Povl Eller bryder her nyt land, og han kan lide det. Det kan læseren også.

I 1976 blev Povl Eller direktør for det museum, som han allerede havde tjent i 22 år. Valget var indlysende rigtigt. Foruden sine videnskabelige meriter havde han også det overskud af kraft og den evne til at overskue, hvad der egentlig sker, der er nødvendig, når man skal lede en institution. De administrative færdigheder havde han ikke alene demonstreret i sit daglige arbejde, men også frugtbargjort i adskillige tillidsposter. Således var han i årene 1966-71 sekretær i Dansk historisk Fællesforening – et krævende hverv, som han bestred med den for ham så karakteristiske kombination af pligtfølelse, akkuratesse og venlighed. I Skandinavisk Museumsforbunds danske sektion var han næstformand i samfulde elleve år. Mange andre tillidsposter kunne nævnes. Povl Eller tog altid beredvilligt sin tørn, selv om det kostede ham meget af den sparsomme fritid.

Sin forgænger i direktørstolen, Jørgen Paulsen, takkede han for et varmt og tillidsfuldt samarbejde ved at skrive bogen *Salvingerne på Frederiksborg* (1976), der på grundlag af samtidige billeder beskrev ceremonierne omkring salvingen af de enevældige konger, der næsten altid foregik på Frederiksborg. Til Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborgs 100 års jubilæum i 1978 skrev han museets historie og desuden en forbilledlig vejledning til samlingerne, spækket med billeder. I de følgende år koncentrerede han sin skribentvirksomhed om en meget speciel opgave. Til den nye 16-binds udgave af Dansk biografisk Leksikon havde han påtaget sig at skrive de ikonografiske afsnit i biografierne – et kæmpearbejde, der bestemt ikke kan have været lige morsomt hele tiden, men som næppe kunne være lagt i bedre hænder.

I 1982 blev Povl Eller indvalgt i vort selskab. Året efter gav han en meddelelse, *Industriens mænd – et maleri af P. S. Krøyer 1903-04*, siden smukt trykt som nytårshilsen fra Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri. Mange medlemmer vil utvivlsomt stadig erindre denne meddelelse, lysende klar i sin form, fremført med charme og lune og med et indhold, der måtte overbevise enhver af tilhørerne om, at studiet af portrætter ikke er det snurrepiberi, som nogle måske havde troet, men en central kulturhistorisk disciplin, der kan yde væsentlige bidrag til åndshistorien og give en dybere forståelse, ja intens indlevelse i den tid, maleriet er blevet til.

I sine sidste år var Povl Eller plaget hårdt af den sygdom, som skulle

berøve ham livet i en alder af kun 63 år. Bevidstheden om, at hans tid var ved at rinde ud, fik ham til at arbejde dobbelt hårdt, både på museet og med sin forskning, og det lå ham stærkt på sinde, at ingen i hans omgangskreds og på hans arbejdsplads skulle mærke, hvor syg han var, endelige ynke ham.

En sådan sjælsstyrke udviser kun den, som har gjort sit livs regnskab op og lever i fred med sig selv. Der var meget, Povl Eller endnu gerne ville have nået, men han kunne også se tilbage på et liv, hvor han ikke havde svigtet sine høje idealer, og på en indsats, der på så mange måder havde bragt rige resultater.

Som det vil være fremgået af gennemgangen af hans værker, var han nået vidt i sin forskning, og på Frederiksborgmuseet var han en respekteret og højt agtet chef, vellidt af alle. På afstand kunne han virke lidt studs i sin fremtræden. Det skyldtes hans lidt gammeldags høflige og korrekte form. Men man skulle ikke være sammen med ham i mange sekunder, før den venlighed, han besad i så rigt mål, trængte gennem facaden, og ikke mange minutter, før han blev ivrig; smilet brød frem, og man hørte hans glade latter, der målte flere decibel, end man ville vente hos en ellers stilfærdig mand. Han besad meget lune og var derfor også en fornøjelig bordkammerat ved festlige lejligheder.

På bunden var han dog mest alvorlig. Hans pligtfølelse, ansvarsbevidsthed og loyalitet var så stærk, at chefstillingen på Frederiksborg alle dage stillede umanerligt store krav til ham. Han ville, at alt på slottet og i museet gik, som det burde, og det følte han, at han kun kunne sikre sig ved at gøre så meget som muligt selv. Når han i vennelag engang imellem kunne ømme sig over sine medarbejderes uvilje mod at påtage sig administrative gøremål, er hertil at bemærke, at han selv havde svært ved at dele sit ansvar med andre. Han sled derfor hårdt. Men han kunne faktisk også lide at slide.

I sine dispositioner var Povl Eller altid den forsigtige mand. At tale med ham om det forventede besøgstal på museet var som at føre en samtale med en mistrøstig bonde om udsigterne for den kommende høst. Selv når det gik bedst, var han altid lidt bekymret. Det var også karakteristisk for ham, at han med sin redelige og retskafne holdning veg tilbage for beslutninger, der på den ene eller anden måde kunne være til gene for nogen, hvem de så end var. »Kan man nu det?«, var et spørgsmål, han hyppigt stillede.

Men Povl Eller manglede ingenlunde visioner, og trods sin forsigtige holdning stod han stærkt i samarbejdet med museets bestyrelse i kraft af

sin suveræne faglige viden, sin enorme arbejdsevne og den dadelfri ledelse af det museum, der var ham betroet, og som han elskede så højt.

I Videnskabernes Selskab, hvor Povl Eller var en trofast deltager i møderne, selv efter at sygdommen havde gjort det til en kamp for ham at komme, vil vi mindes ham med dyb respekt for hans indsats i videnskabens tjeneste og med varme og taknemmelighed for hans rige menneskelige egenskaber.

Æret være Povl Ellers minde.

Joseph G. ...

Mogens Gjødesen

15.7. 1915-2.3. 1989

Af P.J. Riis

Det er næppe forkert at sige, at Mogens Gjødesens død d. 2. marts 1989 – iøvrigt på Carl Jacobsens fødselsdag – markerer afslutningen af en epoke i dansk museumsarkæologi. Han var den sidste i Ny Carlsberg Glyptoteks ledelse, der var blevet knyttet til denne institution, medens bryggerens nære medarbejdere og umiddelbare arvtagere, sønnen Helge, den fine kunstkender, og Frederik Poulsen, den navnkundige arkæolog, endnu havde deres gang i huset. Han var også den sidste danske museumsleder, der nogenlunde frit kunne foretage store indkøb på det internationale oldsagsmarked, før priserne steg enormt, og før Unesco fordømte al handel med udgravningsfund, der ikke var godkendt af de involverede landes myndigheder.

Mogens Gjødesen var københavner med K, født d. 15. juli 1915 i Helligånds Sogn som søn af en postembedsmand, senere postmester. Han blev student fra Schneekloths Skole 1933. Skønt stærkt draget af kunsten og selv aktiv inden for tegning og oliemaleri, valgte han at studere klassisk arkæologi; men han opfattede nok denne videnskabsgren principielt som *kunstarkæologi*, altså som studiet af den klassiske oldtids kultur ud fra en *kunsthistorisk* betragtning af monumenterne og oldsagerne. Som student kom han ind på Elers Collegium, hvor især samværet og det deraf udviklede venskab med de klassiske filologer Povl Johs. Jensen og H. D. Schepelern kom til at betyde meget for ham. Arkæologistudiet foregik i Studiegården hos professor Knud Friis Johansen, hvis strenge krav om alsidig viden og grundighed indtil de mindste detaljer satte sit præg på den unge studerende. En af Friis Johansen stillet prisopgave om den græske gavlgруппes opståen og udvikling indtil ca. 450 f.C. besvarede Gjødesen så smukt, at han dermed i 1938 opnåede Universitetets guldmedaille. 1938 og 1938 deltog han i den fremragende svenske arkæolog A. W. Perssons udgravninger i det tyrkiske Milas og det græske Dendra, og 1940 blev han magister i klassisk arkæologi.

Umiddelbart efter konferensen ansattes han som assistent i Den kgl.

Mønt- og Medaillesamling på Nationalmuseet. Her virkede han i næsten to år og blev af den overordentlig lærde historiker Georg Galster og den klassiske filolog og gamle Elersianer Niels Breitenstein indført i numismatikken og fik ved deres eksempel også interesse for lærdomshistorien. Galster var nøjagtigheden selv, og Gjødesen måtte erkende sandheden i Friis Johansens ord: »I museums væsen kan man ikke være for pertentlig!« I Møntsamlingen kom han til at arbejde side om side med den tysk-jødiske arkæolog Willy Schwabacher, til hvem han fik et venskabeligt forhold, og som han i 1943 hjalp på vej til Sverige.

Parallelt med arbejdet på Nationalmuseet havde Gjødesen et lille, men meget lærerigt bijob i Statens kunsthistoriske Fotografisamling på Kunstakademiet, hvor han fortsatte det af Vagn Poulsen påbegyndte og af mig overtagne arbejde med en systematisk ordning af det store materiale vedrørende oldtiden (nu deponeret på Universitetets arkæologiske Institut). Også i dette hverv fik han en overordnet, der krævede akribi og iøvrigt var en inspirerende vejleder i kunsthistorien, nemlig Viggo Thorlacius-Ussing.

I 1942 forlod Frederik Poulsen direktørstolen på Ny Carlsberg Glyptotek og efterfulgtes af Vagn Poulsen; den derved ledig blevne inspektørstilling besattes 1943 med Gjødesen, som de følgende 35 år var aktiv på denne institution, fra 1970 som direktør. Frederik Poulsens meget påskønnede oplysende virksomhed ønskede man på Glyptoteket stadig fortsat, og Gjødesen kom straks til at tage del i dette arbejde med omvisninger og aftenforedrag, og på foranledning af Frederik Poulsen blev det også overdraget ham at skrive en græsk kulturhistorie. Denne opgave havde en pudefuld forudsætning. Et dansk forlag havde fra udlandet erhvervet en stor samling klichéer, som kunne bruges til en serie bøger om oldtidens kulturer, og henvendte sig derom til Glyptoteket. Det blev aftalt, at arbejdet skulle fordeles på flere hænder, og det lykkedes faktisk i årene 1945-48 at udsende tre bøger, Frederik Poulsens »Romerske Kulturbilleder« og »Oldtidens Skæmt og Humor« samt Svend Aage Pallis's »Babylonisk Kultur«. Gjødesen tog både foredrags- og kulturhistorieopgaverne meget alvorligt og gjorde et kæmpemæssigt forarbejde, f.eks. nøjedes han ikke med at skrive løs ud fra det foreliggende illustrationsmateriale, som mange ville have gjort, men satte sig for at gennemarbejde hele den relevante græske oldtidslitteratur. Det siger sig selv, at det daglige arbejde på Glyptoteket måtte gå forud for forfatterskabet, og da Gjødesen overalt var lige grundig, blev det efterhånden klart, at han måtte bede sig fritaget for at skrive bogen; men møjen var ikke spildt.

Han havde undervejs indsamlet en enorm viden, som sidenhen var både ham selv og andre til megen nytte; små prøver derpå var hans Glyptotekforedrag »På torvet i Athen« 1944 og »Barndom, leg og skolegang i oldtidens Athen« 1946. Ellers var det navnlig kunsten på Peloponnes, i Syditalien og Etrurien, som i inspektørårene beskæftigede ham; men lejlighedsvis kom han ind på østgræske og orientalske emner, som han havde fået interesse for ved deltagelsen i Milasudgravningen. Det medførte, at han i to kampagner 1958 og 1959 var medlem af Carlsbergfondets Fønikienekspedition, hvor han med stor ekspertise tog sig af de rige fund af jonisk og rhodisk importkeramik. I 1960'erne ledede han en fuldstændig nyopstilling af Glyptotekets etruskiske samling med baggrund i omhyggelige arkivstudier og udnyttelse af den nyere arkæologiske litteratur, og sammen med konservator Aksel Theilmann gennemførte han en rensning af talrige antiker i Glyptoteket, hvorved disse befriedes for senere, vildledende tilføjelser. Begge disse foretagender gav resultater af betydelig videnskabelig værdi.

Efter Vagn Poulsens altfor tidlige død i 1970 blev Gjødesen Glyptotekets direktør. I nogen grad havde han stået i skygge af den mere udadvendte og dynamiske Poulsen, og direktørårene betød derfor en opblomstring. Hans litterære produktion tog til, og han skaffede museet en række fortrinlige kunstværker, først og fremmest bronzer og lergenstande, blandt dem måske mest betydningsfuldt en lang serie joniske dekorative bygningsterrakotter fra det 6te århundrede f.C. En administrativ sag i 1978, hvor Gjødesen indtog et særstandpunkt, endte ulykkeligvis med, at han indgav og fastholdt sin afskedsbegæring. Hans fratræden kunne måske være undgået; dette udfald blev i hvert fald stærkt beklaget i både indland og udland. I de senere år levede Gjødesen meget tilbagetrukket, men syslede dog stadig med lærde studier, hovedsagelig inden for klassicismens historie; det var, som om han i nogen grad havde mistet modet til at arbejde med selve antiken.

Gjødesens trykte arbejder er hovedsagelig tidsskriftafhandlinger, de fleste på dansk. Allerede med den første gjorde han en betydelig indsats. Nationalmuseets Antiksamling havde i 1941 erhvervet et hidtil ukendt smukt bogværk fra det 18de århundrede, en indbundet samling farvetegninger af antike vaser med titlen »Cent vases étrusques dessinés par Lagrenée d'après les vases originaux appartenant au Roy«, og da man var klar over hans lærdomshistoriske interesse, blev det foreslået ham at skrive om værket. Med stor lærdom og detektivisk skarpsind redegjorde han i Kunstmuseets Aarsskrift 1942 for værket tilblivelse, formål og

historie og samtidig for de første klassicistiske forsøg på fornyelse af kunstindustrien med græske vaser – i hin tid kaldt etruskiske – som forbilleder. Det lykkedes ham at påvise, at de afbildede stykker var blevet købt af Louis XVI og deponeret på porcelainsfabriken i Sèvres, i hvis museum de endnu findes. Han fastslog, at det er maleren Jean Jacques Lagrenée, dit le jeune, der omkring 1790 har udført tegningerne som forlæg ved porcelainsfabrikationen, og at dette efter alt at dømme er sket på foranledning af generaldirektøren for bygninger, haver, fabrikker og akademier, grev d'Angiviller, der efter revolutionen havnede i det danske rige, og hvis portræt for 10 år siden kunne erhverves af Statens Museum for Kunst.

Gjødens næste arbejde, ligeledes med udgangspunkt i Nationalmuseets Antiksamling, var den første etape i hans mangeårige studium af antike bronzer. Denne afhandling, der kom i *Acta Archaeologica* 1944, havde som emne de plastiske ynglingefigurer, der dannede håndtag på en stor gruppe af græske bronzekar, de såkaldte paterae, fra tiden ca. 550-450 f.C. Der var forskellige meninger om disse figurer, hvoraf Gjødese havde opsporet ca. 100. Nogle forskere anså flertallet af dem for udgået fra eet og samme værksted i Grækenland, men fremkaldende nogen imitation i Italien. Andre mente, at typen muligvis opstod i Grækenland, men først og fremmest blev anvendt i syditaliske og etruskiske værksteder. Ved en detailleret analyse og en forsigtig vurdering af kendsgerningerne nåede Gjødese til det mere differentierede og uden tvivl rigtigere resultat, at typen måske var skabt i Korinth, men at en stor gruppe er attiske arbejder, som af og til imiteredes i Syditalien, især i Tarent, medens en anden hovedgruppe overvejende er syditalisk med enkelte efterligninger i Grækenland.

Til sin behandling af patera-serien knyttede han også en række fine iagttagelser og kloge bemærkninger om korinthisk kunst i det nævnte tidsrum, et tema han gang på gang vendte tilbage til, i *Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek* 1948, i *American Journal of Archaeology* 1963, og i *Art and Archaeology, a Symposium on Classical Bronzes, The Massachusetts Institute of Technology* 1970. I hvert af disse arbejder var Korinth nok den store magnet for hans opmærksomhed; men i dem alle vrimler det med vidnesbyrd om hans sikre stilbestemmelse af kunst fra andre græske kulturcentre, f.eks. det 7de og 6te århundredes Kreta og det 6te og 5te århundredes Syditalien. Blandt hans fortjenester i denne forbindelse må vi danske fremhæve hans påvisning af, at en unik stor lerkumme med plastiske heste- og silenfigurer fra Christian VIIIs samling

og nu i Nationalmuseet ikke som hidtil formodet er et bizart attisk stykke, eller eventuelt et produkt fra det etruskiske Campanien, men faktisk et korinthisk mesterværk fra ca. 575. Til de netop nævnte afhandlinger slutter sig tre andre om bronzer, i Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek 1951, 1956 og 1970. I de første to drejer det sig om orientalske figurer af bronze og kobber fra det 2det årtusind f.C.; men betydeligere er den store afhandling fra 1970 om en drengestatue fra ca. 460 f.C., som Carl Jacobsen erhvervede fra fyrst Sciarras samling, og som snart har været anset for etruskisk, snart græsk fra Peloponnes, snart syditalisk. I dette arbejde gjorde Gjødesen omhyggeligt og iøvrigt meget morsomt rede for figurens mærkelige historie, siden den omkring 1630 blev fundet i Rom, og efter en dybtgående analyse af dens stil påpegede han særdeles grundigt argumenterende dens nære tilknytning til kunsten på Sicilien, og han vovede endog som den første at kalde den sicilisk; men så vidt har jeg ikke kunnet følge ham.

Siciliens kunst, og specielt den tidlige arkitektoniske, korinthisk prægede havde Gjødesen måttet arbejde meget med under besvarelsen af prisopgaven om gavlgruppen, og i 1952 førte en Glyptotekerværelse, et bygningsrelief fra ca. 590-580 f.C., ham tilbage til denne emnekreds. Som adskillige andre af hans afhandlinger er offentliggørelsen af relieffet i Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek 1953 langt mere end en almindelig forelæggelse. Han gav deri også en skildring af den anvendte figurtypes brug i arkaisk tid og føjede dertil skarpsindige overvejelser om den på Sicilien fundne billedkunsts historiske placering, idet han forsøgte at tage stilling til, »om disse Skulpturer skal regnes efter deres paalydende Værdi, d.v.s. det Helhedsindtryk de giver af høj Ælde og ægte Primitivitet, eller om de skal betragtes som provinsielle eller helt landlige Efternølere«. I kunsthistorien er det et ofte tilbagevendende problem, som ikke alle prøver at løse så smukt som Gjødesen. I det foreliggende tilfælde kom han til det resultat, at relieffet *måske* var lavet af en sicilisk mester, men i hvert fald en, der var helt »au courant« med udviklingen i den dengang førende fastlandsgræske kunstby Korinth.

Som tidligere nævnt var det Gjødesen, der kom til at omordne Glyptotekets etruskiske samling, den største i Norden og en af de betydeligste uden for Italien. Det satte sig tre skriftlige spor, der med ca. 10 års afstand markerer begyndelsen, midten og afslutningen af dette omfattende og besværlige arbejde: en afhandling i Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek 1946, udstillingskataloget Udvalgte etruskiske Kunstværker i Ny Carlsberg Glyptotek 1955, og det endelige katalog Ny Carlsberg

Glyptotek, Den etruskiske Samling 1966, med hvilket Flemming Johansen bistod. Afhandlingen er Gjødesens selvstændige bidrag til studiet af det etruskiske vægmaleri på grundlag af samlingens 90 facsimiler af billeder i etruskiske grave. Disse mange og store kopier, der på Carl Jacobsens initiativ i årtierne omkring 1900 var blevet udført af forskellige italienske kunstnere, optog uforholdsmæssig megen plads i udstillingsrummene og forhindrede en rationel udnyttelse af væggene til en rimelig præsentation af originale etruskiske oldsager; men de har afgjort en videnskabelig værdi, thi faktisk eksisterer – for at bruge Gjødesens ord – »mange af de gamle etruskiske Malerier nu alene i Kraft af nyere Tidens Gengivelser, ... (og) en Del af Facsimilerne maa henregnes til de gode og vil som saadanne kunne gøre Krav paa den Interesse og respektfulde Omsorg, som ellers kun bliver originale Arbejder til Del«. I fortsættelse af Gjødesens arbejde på dette felt håber man nu på Glyptoteket at kunne udgive en art »catalogue raisonné« omfattende ikke blot de store malerikopier på lærred, men også akvareller og fotografier, i lighed med en fornylig udkommet bog om Det tyske arkæologiske Instituts og Vatikans kopier.

I en række artikler behandlede Gjødesen endvidere emner fra den kejsertidsromerske kunsthistorie, i Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek 1945, 1959, 1972 og 1975, i *Studia Romana in honorem Petri Krarup septuagenarii* 1976, samt i *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad* 1983. Som naturligt er i et museum med en af verdens største samlinger af antike portrætter, måtte Gjødesen allerede kort efter sin overflytning fra Nationalmuseet til Glyptoteket dokumentere, at også han forstod sig på ikonografi, og han fik derved endda lejlighed til at gøre brug af sine på Nationalmuseet erhvervede numismatiske kundskaber, idet møntportræterne er nøglen til identifikationen af skulpturerne. Det valgte emne var portræterne af kejser Vespasian og hans to sønner og efterfølgere, og mærkeligt nok kom det sidste skrift han fik offentliggjort til at berøre det samme stof, selv om der ligger næsten 40 år mellem de to arbejder. Man skulle tro, at den romerske ikonografi, der oprindeligt lå ham fjernt, ville give ham mindre anledning til at fremsætte originale og overbevisende tanker; men allerede i den første af de nævnte artikler kunne han fastslå, at en bronzebuste i München stammende fra Lyon, der længe havde været anset for at forestille Domitian, uden tvivl gengiver hans ældre broder Titus. Gjødesens kritiske redegørelse for overleveringen af portræterne af Galba, Otho, Vitellius og Vespasian er også af værdi; men helt fremragende er efter mit skøn hans store afhandling fra 1972 om Septimi-

us Severus. Det skal endelig nævnes, at det er Gjødese's fortjeneste, at en lille torso fra frisen på Titusbuen i Rom, som tillige med biskop Frederik Münters samling var havnet i Københavns bispegård, ikke blot blev gjort bekendt i videre kredse, men også præcist kunst- og kulturhistorisk placeret.

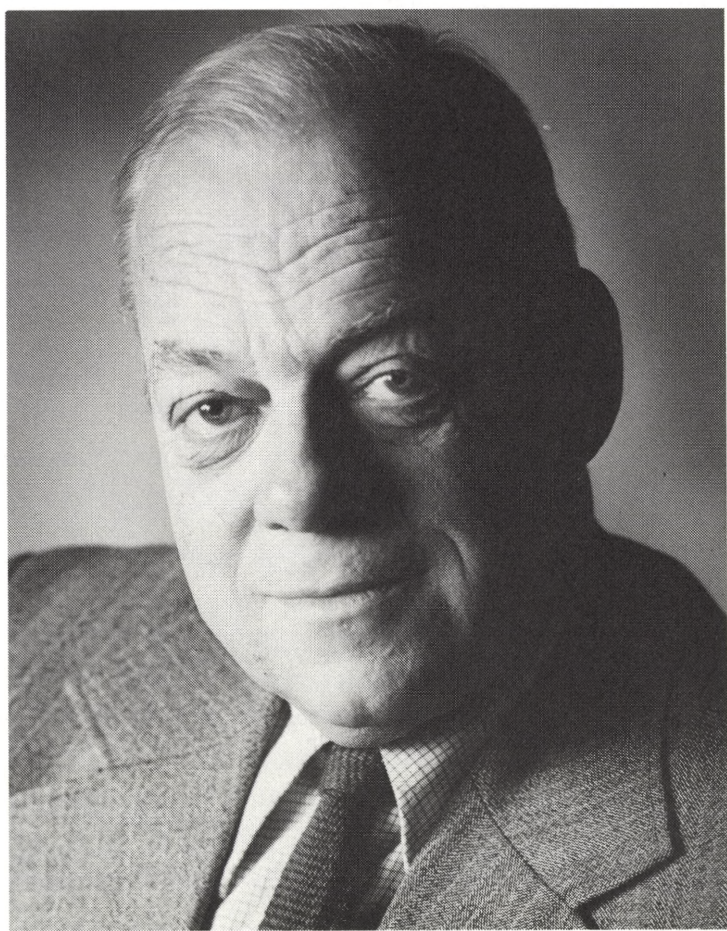
Selv om Gjødese aldrig fik udgivet nogen større bog, må hans litterære produktion betegnes som særdeles lødig. Hans afhandlinger om antike bronzer gjorde ham internationalt anerkendt som en autoritet på dette store område, der stadig er utilstrækkeligt gennearbejdet og frembyder talrige faldgruber; men de af hans arbejder, der kun udkom på dansk, fik trods deres høje kvalitet beklageligvis ikke den fortjente eftervirkning i udlandet. Ikke mindst uheldigt er det, at så fortrinlige forskningsbidrag som afhandlingerne om Lagrenées vasetegninger, den tidlige siciliske kunst, Sciarrastatuen, de etruskiske gravmalerier og kejserportræterne kun helt kan udnyttes af ret få udenlandske kolleger, selv om nogle af artiklerne er udstyret med et fremmedsproget resumé.

Siden sin deltagelse i A. W. Perssons udgravninger havde Gjødese gode svenske relationer og blev allerede i 1945 indbudt til at gæsteforelæse i Stockholm og Uppsala. Hans renommé som forsker medførte 1957 udnævnelse til korresponderende medlem af Deutsches archäologisches Institut og nye gæsteforelæsnings, ved Harvard University 1967 og i Göteborg 1969. I 1975 blev han medlem af redaktionsrådet for Gazette des Beaux Arts, Paris, og i vinteren 1978/9 var han efter indbydelse »visiting scholar« ved The J. Paul Getty Museum i Malibu, California.

I 1978 indvalgte Gjødese i Det kgl. Danske Videnskabernes Selskab, hvor han kun nåede at give een meddelelse, i februar 1982, med titlen »Thorvaldsen og løverne«. Hans gamle interesse for klassicismen kom her endnu en gang til udtryk, og det blev klart for alle, at han havde indsamlet et meget stort og særdeles varieret materiale, som han var i gang med at bearbejde. Trods stor interesse fra velvillige kolleger magtede han ikke at fuldføre dette forehavende, skønt der vistnok ikke manglede meget. Man må håbe, at manuskriptet på en eller anden måde kan blive udgivet.

Gjødese var af natur tilbageholdende og lidt sky. I sit videnskabelige arbejde var han perfektionist. Han kunne længe vende og dreje sit stof, inden han nølende, næsten modvilligt besluttede sig til at tage et endeligt standpunkt og nedfælde sine meninger på tryk. Ofte var hans betænkeligheder så store, at han ikke kom så langt; det var, som om han forhindredes af sin kritiske sans og sin overordentlige lærdom. Hans dybtgåen-

de arkæologiske sagkundskab, ligesom hans fine forståelse for æstetiske værdier og kunsthistorisk problematik, kommer imidlertid klart til udtryk i hans publicerede skrifter. Man finder dér også vidnesbyrd om et betydeligt lune, af og til også om skarpt vid. Han var en udmærket karikaturtegner og fandt jævnligt på at indflette en humoristisk bemærkning i en ellers strengt arkæologisk diskussion. Han efterlader i den lærde verden et afgjort savn, og vi bør ære hans minde!

Hans Hendriksen

Hans Frederik Hendriksen

6.6. 1913-11.4. 1989

Af Jes Asmussen

Ved Hans Hendriksens bortgang i april forrige år blev kontinuiteten i dansk indologis glørværdige historie smerteligt brudt.

Den indisk-østerlandske filologi, som disciplinen retteligen kaldes i universitetshistorien, har rødder langt tilbage i tiden og overgås blandt de orientalske filologier i alder kun af semitisk filologi, hvis første repræsentant var ingen ringere end Hans Tausen, lektor i hebraisk.

Man kan med en vis ret sige, at det var fæstebondens søn fra Ørsted Sogn på Fyn, den senere universitetsbibliotekar og professor i litteraturhistorie og ikke mindst Rasmus Rasks støtte og fortalere, *Rasmus Nyerup* (1759-1829), der banede vejen for studiet af det gamle Indiens sprog- og kulturhistorie som akademisk disciplin ved Københavns Universitet. Rasmus Nyerup var et djærvt og klogt menneske med et sundt syn på livet og menneskene. Da han, theolog af uddannelse som han var, for første og eneste gang stod på prædikestolen i Ørsted – og det var udelukkende for at glæde sin gamle fader – valgte han som tekst – det var i 1779 – de ord af Salomo: »Herre, giv mig ikke armod eller rigdom, men tildel mig mit beskikkede brød«.

Rasmus Nyerup var blevet inspireret af den danske oversættelse af William Jones' engelske oversættelse af Kālidāsa's Śakuntalā, som hans gamle skolekammerat *Hans West*, rektor ved den danske skole i Christianssted, St. Croix, havde besørget, og af det for europæisk indologi helt afgørende værk, Fr. Schlegels *Über die Sprache und Weisheit der Indier* (Heidelberg 1808). I årene 1820-1825 holdt Rasmus Nyerup en række forelæsninger til indførelse i det gamle Indiens litteratur og mytologi. Ifølge indledningsforelæsningsens titel ville han også give en »Udsigt over Europas gradvise Bekjendtskab med Sanskritlitteraturen indtil 1759«. Men skulle der drives ansvarlig forskning, måtte man naturligvis være fortrolig med sanskrit. Og her satte Rasmus Nyerup sin lid til Rasmus Rask, der i St. Petersborg, hvor han ventede på at kunne fortsætte sin rejse til Persien og Indien, just var begyndt at udarbejde en sanskrit-grammatik.

Og Rasmus Rask selv havde intet imod at afbryde rejsen og vende tilbage til København og færdiggøre sin grammatik. Dog skulle det gå anderledes, idet der skaffedes ham økonomisk hjælp, så han kunne fortsætte sin orientrejse, og grammatikken blev desværre aldrig til noget. Men blivende betydning også for Indien-filologien fik Rask naturligvis gennem grundlæggelsen, sammen med Jacob Grimm (1785-1863) og Franz Bopp (1791-1867), af den sammenlignende sprogvidenskab.

Selv om Rasks efterfølger som professor i de østerlandske sprog, holsteren Carl (eller Karl) Theodor Johannsen (1804-1840) læste over sanskritekster, men i øvrigt som sine forgængere først og fremmest helligede sig hebraisk og arabisk, skulle der dog gå nogle år, før den første egentlige lærestol i indisk-østerlandsk filologi blev oprettet. Og indehaveren blev en af C. Th. Johannsens tilhørere, N. L. Westergaard.

Niels Ludvig Westergaard, stor både som indolog og iranolog, var professor fra 1845 til 1878, da Viggo Fausbøll overtog lærestolen, som han havde indtil 1902. Med Fausbøll kom pāli-filologiens store tid, der – kan man vist uden overdrivelse sige – nåede en foreløbig kulmination under Dines Andersen, der var professor fra 1903 til 1928. Han efterfulgte som professor den især for sine undersøgelser af det store epos Mahābhārata kendte og respekterede Søren Sørensen, der blev udnævnt i 1902, men døde samme år syv måneder efter sin udnævnelse, 54 år gammel.

Det var Dines Andersen, udgiveren (1901-1907) af den stadig over den ganske verden anvendte *A Pāli Reader with Notes and a Glossary* (genoptrykt i Japan 1968, i Indien 1979), der i nært samarbejde med svenskeren Helmer Smith (1882-1956) tog initiativet til *A Critical Pāli Dictionary* med min kollega – dog med den forskel, at han virkede i 30 år, jeg kun i 5 (1955-60) – som lærer ved Det Kgl. Vajsenhus, en af forskningshistoriens stormænd, Vilhelm Trenckners (1824-1891) omfattende håndskrevne ordsamlinger som grundlag. Det var et gigantarbejde, langt større end Dines Andersen og Helmer Smith havde forestillet sig, da de meddelte, at det »must of course be calculated to cover at least fifteen years«. Det er mange år siden, disse ord blev skrevet, og ordbogen er i dag endnu ikke blevet færdig med vokalerne. Men der står international respekt og beundring om *A Critical Pāli Dictionary*, og det skyldes i ikke ringe grad Hans Hendriksens arbejde. Men det var mere af nød end af lyst, for i grunden afskyede Hans Hendriksen ordbogsarbejde. Men *A Critical Pāli Dictionary's* historie vil jeg ikke komme nærmere ind på, for den har Else Pauly på eminent vis fortalt i Københavns Universitet 1479-1979 Bind VIII.

I 1928 efterfulgte Poul Tuxen Dines Andersen som professor i indisk-

østerlandsk filologi, og pāli-filologien trådte i baggrunden – men blev ingenlunde forsømt – til fordel for, som det blev sagt, »Sanskritlitteraturens raffinerede Poesi og subtile Tænkning«.

I 1951 blev Poul Tuxen emeritus, og Hans Hendriksen, den fornemme repræsentant for den rendyrkede lingvistik, kom – efter kaldelse – til lærestolen i København fra Uppsala Universitet, hvor han i fire gode år havde virket som professor i sanskrit med jämförande språkforskning som sin lærer Helmer Smiths efterfølger.

Og Hans Hendriksen var usædvanlig godt rustet og havde alle forudsætninger for at kunne varetage embedet. Han havde studeret især hos Holger Pedersen, hos hvem han tog magistergraden i sammenlignende sprogvidenskab i 1937, fem år efter studentereksamen. Derpå studieophold i Leipzig 1937-1938, hvor han bl.a. gik videre med hettitisk hos Johannes Friedrich på det gode grundlag, hans gamle lærer Holger Pedersen havde lagt, i Paris 1938-1939 hos giganter som Jules Bloch, Émile Benveniste og Joseph Vendryes og i Uppsala forårssemestrene 1940 og 1941 hos Helmer Smith. 1943-1947 var Hans Hendriksen universitetsadjunkt i København, i 1944 blev han dr. phil. og, som sagt, i 1947 professor i Uppsala. Året før han kom til København (1950), var han blevet medlem af Kungliga humanistiska vetenskapssamfundet i Uppsala. Først i 1977, forunderligt sent, blev Hans Hendriksen medlem af vort Selskab. Han kom ofte og gerne og følte sig hjemme, og han glædede sig oprigtigt og af hjertet over samværet med venner og kolleger.

Som forsker og lærer står Hans Hendriksen som den store repræsentant for den solide, sobre, alt fantasteri skyende videnskabelige metode. Jeg har valgt disse ord, fordi det er et citat, et citat, der skarpt og klart markerer og karakteriserer også Hans Hendriksens forskning. Disse ord står at læse i Berlingske Tidende den 24. januar 1917, og det var min forgængers forgænger professor Arthur Christensen, der skrev dem om Vilhelm Thomsen på hans 75-års fødselsdag. Og jeg mener ikke, at sammenligningen er malplaceret. Tværtimod!

Men Hans Hendriksen skiltede ikke med sig selv, førte sig ikke frem. Og det havde han heller ikke nogensomhelst grund til, for folk med sans for kvalitet, faglig som menneskelig, kendte ham jo. Jeg erindrer så tydeligt de allerførste ord, min gamle lærer i khotan-sakisk, et middeliransk sprog, Sir Harold Bailey, Queens' College, Cambridge, overhovedet sagde til mig. Det var: »Hvordan har min kære ven Hans Hendriksen det?«. I Sir Harold's mund var det uhørt kærtegnende ord. Men det var gode ord, for Hans Hendriksen var totalt hævet over enhver form for arrogant-

ce og nedladdenhed. Da jeg som ung kandidat studerede påli hos Hans, var min eneste medstuderende et overordentligt talentfuldt menneske, hvis begavelse imidlertid bevægede sig i grænseområdet mellem genialitet og galskab.

Hans Hendriksen beundrede genialiteten og accepterede nænsomt galskaben.

Hans Hendriksens forskning var præget af gedigen soberhed og kompromisløs klarhed. Man kunne måske have formodet, at han i arv fra sin fader, landinspektør, kommitteret i indenrigsministeriet Kai Hendriksen, der som topograf deltog i en af Yale University arrangeret og gennemført større ekspedition til Peru og Andesbjergene, havde fået en længsel efter fremmede og eksotiske lande, men det var ingenlunde tilfældet. Det var ikke Østens mystik, der drog ham til Himalaya.

Det okkulte, det dunkle og det »overnaturlige« var Hans inderligt imod, og det fangede ham ikke. I denne sammenhæng mindes jeg ganske tydeligt en episode fra den internationale orientalistkongres i New Delhi i 1964. Gordon Wasson, en særdeles velhavende amerikansk bankmand, der nu som pensionist udelukkende helligede sig sin store passion, shamanernes brug af giftsvampe for at komme i trance og ekstase – i øvrigt en hengiven ven af vort Selskab, vistnok især på grund af venskabet med L. L. Hammerich – og jeg gik en dag gennem Det røde Fort, stormogulernes residensområde i Old Delhi, og kom til sidst til en terrasse, flankeret af kejser Akbars harempalads og audienshal, og kunne herfra neden for os se et udtørret flodleje, hvor små grupper mennesker søgte at tiltrække sig besøgendes opmærksomhed med deres kunster: nogle smådrengene med dvaske og uvillige brilleslanger, en mand med en stor sort bjørn, som han dansede med og så en mørkt tilhyllet kvinde, der stirrede intenst på os, sammen med sine to små døtre, forkomne og magre. De ville optræde for os, og vi gav dem alt, hvad vi havde af småskillinger. Og ventede spændt. Så lagde den ene lille pige sig ned i sandet, og søsteren dækkede hende til med et tyndt stykke farvestrålende klæde. Og derefter skete noget mærkeligt, mig den dag i dag ganske uforklarligt: Pludselig stivnede den lille pige og begyndte at stige til vejrs, op til ca. halvanden meter fra sandet, helt dækket af klædet. Hun svævede deroppe en 10-15 sekunder og faldt så ned, abrupt, rejste sig og ømmede sig. Jeg kunne se, at Gordon Wasson var i vildrede – som jeg var. Til sidst gav han sig og spurgte mig: »Så du noget mærkeligt?« Og det måtte jeg naturligvis sige ja til. Vi gik tavse, forvirrede den lange vej tilbage til hotellet, hvor vi fortalte en indisk kollega, professor i buddhistisk filosofi, om tildragelsen, og hans eneste

kommentar var: »In India anything can happen.« Da vi om aftenen sad sammen med Hans Hendriksen, som vi plejede, fortalte jeg ham, hvad vi havde oplevet, og hans svar kom prompte: »Det skal du ikke tro på. Det er gøgl og bedrag.« Men efter nogle få sekunders tøven tilføjede han: »Men det er i grunden godt gjort.« Jeg tror, det er det nærmeste, Hans nogen sinde er kommet en reserveret anerkendelse af Østens gøgl og tant!

Nej, det var det, der kunne forstås og interpreteres rationelt, der var Hans Hendriksens hovedanliggende. Det solide håndværk af fornemste karat. En forestilling om sådanne værdier kan han meget nemt have fået fra sin bedstefader, den store xylograf Frederik Hendriksen, »den ubetinget væsentligste fornyer af dansk boghåndværk«, som han med rette er blevet kaldt (Poul Steen Larsen i DBL Bind 6, 1980, p. 257).

Universitetets prisspørgsmål for året 1939 i sammenlignende sprogvidenskab var: »Der ønskes en Fremstilling af Teorien om de indoeuropæiske saakaldte Laryngaler, saaledes som denne Teori har udviklet sig i sine Hovedtræk fra og med Herman Möller og Ferdinand de Saussure indtil den nyeste Tid, samt en Undersøgelse af, på hvilke Maader Kendskabet til Hittitisk kan siges at bidrage til denne Teoris Videreførelse«. Der indkom én besvarelse, under mærket »Aliquis«. Det var mag. art. Hans Hendriksens, og den vandt guldmedalje. Det er ganske karakteristisk for Hans Hendriksens forskningsinteresse i det hele taget, at besvarelsens første del, den historiske side af opgaven (fremstillingen af teoriens udvikling) ikke var netop det, som bedømmerne, L. L. Hammerich, O. E. Ravn og Louis Hjeltslev, havde ventet, selv om de dog måtte indrømme, at der »her er givet klare og indsigtfulde referater«. Men hvad besvarelsen af opgavens anden del angår, Hans Hendriksens *egen undersøgelse* af forholdene i hittitisk, er lovordene mange og gode og anerkendelsen ubetinget. Undersøgelsen betegnes som »overordentlig for tjenstfuld«, og bedømmerne fortsætter: »I dette afsnit, som er afhandlingens hoveddel, viser forfatteren sig som en fuldt moden forsker og gennemfører en undersøgelse, der maa siges at naa adskilligt ud over, hvad man med rimelighed kunde vente af en besvarelse af en prisopgave.« Det er en afhandling, der kan »siges at naa det usædvanlige«.

Og det blev til endnu mere, thi Hans Hendriksen arbejdede videre med laryngalteorien, fordybede sig i den og udgav et helt enestående værk, Untersuchungen über die Bedeutung des Hethitischen für die Laryngaltheorie (Selskabets Historisk-filologiske Meddelelser. XXVIII,2 fra 1941). Hvorfor helt enestående? Fordi det ville have været suverænt banebrydende, *dersom* det havde været internationalt kendt, men krigs-

årene og de første efterkrigsår lagde sig i vejen. For i denne bog, der i øvrigt har en fremragende forskningshistorisk gennemgang af, hvad der indtil da forelå, rummes så megen ny erkendelse, som andre senere har »opdaget«, uden at kende Hans Hendriksens bog.

I Münchener Studien zur Sprachwissenschaft 31, 1972, p. 53 ff. skrev Heiner Eichner afhandlingen *Die Etymologie von heth. mehur*, og han konkluderer (p. 72): »Trotz der – wie nicht anders zu erwarten – geringen Zahl von sicheren Beispielen (*mēhur*, *šēhur*, *hēkur*, ^E*hištā*-, ^{LU}*hippara*-) dürfte die Folgerung, dass uridg. *ē* neben H_2 ($\bar{e}H_2$, $H_2\bar{e}$) seine Qualität bis ins Hethitische halten konnte, unausweichlich sein«, og senere i sin afhandling betegnede Eichner denne »Folgerung« som en »Lautgesetz«! Og i lingvistkredse taler man nu om »Heiner Eichners Lov«, men den burde retteligen hedde »Hans Hendriksens Lov«, for den er klart formuleret i hans bog, men uden at den blev kaldt »Lov«; for Hans, der stod for det solide, sikre håndværk, var skeptisk netop p.gr. af de få sikre eksempler, men han var den første, der her så noget, der *kunne* være en lov! Og lad mig tage endnu et eksempel: Efter at have forelagt og diskuteret nogle sproghistoriske problemer, skriver Hans Hendriksen (p. 82 i bogen) afsluttende: »Obgleich es nicht geleugnet werden kann, dass die Annahme eines solchen Lautgesetzes eine gute Lösung des vorliegenden Problems wäre, widersprechen ihr doch zu gewichtige Umstände, als das man daran glauben könnte«. Den tankens klarhed, der var Hans Hendriksen egen, formulerede skarpt og distinkt en lydlov, og den hjertets renhed, der var lige så karakteristisk for ham, ville ikke føre nogen bag lyset og fortie, at der *kunne* siges noget imod. Ikke nær så klart og fornemt formuleret forelagdes ikke desto mindre dene lydlov 37 år senere, men uden reservation og uden henvisning til Hans Hendriksens værk. Det skete med Norbert Oettinger's *Die Stammbildung des hethitischen Verbuns*, Nürnberg 1978 (p. 462 ff.).

Når Hans Hendriksen blev stillet over for en opgave af faglig art – det administrative lå slet ikke for ham – påtog han sig den samvittighedsfuldt og grundigt. Da han f.eks. for nogle år siden skulle bedømme en med erhvervelsen af den filosofiske doktorgrad for øje indsendt afhandling, gav han sig med ildhu til at studere tibetansk, fordi han indså, at afhandlingens særlige karakter krævede det, hvis bedømmelsen skulle være retfærdig. Og Hans klarede det suverænt! Men samme karakteristiske samvittighedsfuldhed lagde han også for dagen, da han i efteråret 1939 – som sagt uden større entusiasme – blev medarbejder ved *A Critical Pāli Dictionary*, men som bekendt er intet så galt, at det ikke er godt for noget. For

her fik Hans Hendriksen, som han selv engang udtrykte det, »et rigt stof at arbejde med«. Jeg vil modificere dette lidt og foretrække at sige, at han fik et stof at arbejde med, der blev rigt under hans hænder. Resultatet blev afhandlingen *Syntax of the Infinite Verb-Forms of Pāli*, som han i oktober 1944 forsvarede for den filosofiske doktorgrad. Det er et indlysende vigtigt værk, rigt på betydningsfulde opdagelser. Else Pauly, fhv. lektor i pāli ved Københavns Universitet og Hans Hendriksens nære medarbejder, skriver i Universitetshistoriens 8. bind: »Indholdet er rigere end titlen umiddelbart giver indtryk af, idet brugen af participier og andre infinite verbalformer spiller en stor rolle i de indiske sprog, og der er mange oplysninger at hente om verbernes brug i det hele taget både i pāli og sanskrit«. Men, må jeg tilføje, Hans Hendriksens omhyggelige arbejde ville i langt højere grad være kommet til sin ret og have vundet langt mere fortjent påskønnelse, hvis det havde haft et fyldigt indeks, der umiddelbart satte læseren i stand til at finde frem til dets nye landvindinger. Det peger hans gamle lærer Jules Bloch da også på – skønt kun med en en passant-bemærkning – i sin rosende anmeldelse i *Journal Asiatique* 234 (Paris 1943-1945, p. 371-373) efter med glæde at have konstateret, at »Monsieur Hendriksen«, der tidligere havde kvalificeret sig om »comparatiste«, nu fremtræder som »un spécialiste du pāli«!

I de følgende år offentliggjorde Hans Hendriksen en række afhandlinger, der lå i forlængelse af hans pāli-studier (som f.eks. A syntactic rule in Pāli and Ardhamagadhi, *Acta Orientalia* XX, 1947), men i begyndelsen af 1950'erne indtrådte der et vendepunkt i Hans Hendriksens forskning, et vendepunkt af banebrydende art for indisk dialektologi.

I tre perioder, fire måneder i 1952-1953, seks måneder i 1964 og endelig i 1984 – i første og tredje periode sammen med sin hustru, blandt venner kaldt Jasse – levede Hans Hendriksen i den lille by Simla og nogle landsbyer nordøst og øst for Simla i Himachal Pradesh i det nordvestligste Indien og drev dialektstudier. Resultatet blev gigantværket, Hans Hendriksens opus magnum, *Himachali Studies*, i tre bind: I. Vocabulary, II. Texts og III. Grammar (alle trykt i Selskabets Historisk-filosofiske Meddelelser Vol. 48, henholdsvis 1976, 1979 og 1986). At der her virkelig er tale om et arbejde af kolossalt stor betydning, skyldes også den enkle omstændighed, at Hans Hendriksens forskningsindsats samtidig var en redningsaktion, idet de dialekter, han så kyndigt beskrev, i deres renhed er ved at forsvinde som levende sprog. Når feltstudier ikke længere er mulige, er *Himachali Studies* I-III det eneste grundlag, sprogforskningen kan arbejde videre på.

Hans Hendriksens indtrængende studier satte ham endvidere i stand til at foretage en langt mere eksakt klassifikation af dialekterne i Himachal Pradesh. Deres nabosprog var og er tibetansk, hindi og panjabi, og de blev selv kaldt *vestpahari* – en betegnelse formuleret af G. A. Grierson – indtil Hans Hendriksen kunne fastslå, at der ikke foreligger nogen specifik genetisk relation mellem *vestpahari* og de sproggrupper, der hidtil er blevet benævnt og i en vis udstrækning stadig benævnes *central-pahari* (garhvali f.eks.) og *østpahari* (nepali). Hans egen betegnelse, *himachali*, er derfor både naturlig og dialektologisk helt dækkende.

Under sine tre ophold i Simla-området – det sidste, i 1984, under vanskelige forhold, idet han på grund af en ryglidelse måtte tilbringe uger i liggende stilling, med en båndoptager på maven – vandt Hans Hendriksen ny lingvistisk indsigt i et område, der hidtil – mildt sagt – har været ganske utilstrækkeligt kendt og belyst. Resultatet blev, som nævnt, storværket *Himachali Studies*, med en ordliste omfattende ca. 4500 ord i bind I, med tekster indledt med interessante genrehistoriske bemærkninger – det var ellers ikke Hans' stærke side – i bind II og endelig med bind III. Grammar, hvor han deskriptivt og komparativt-genetisk behandler fonologien, til hvis forståelse Eli Fischer-Jørgensen var ham til stor hjælp, samt morfologien og syntaksen i de to himachali-dialekter, han havde udvalgt sig som egentlige forskningsobjekter, *kotgarhi* og *kochi* (i tekstbindet dog også eksempler fra andre himachali-dialekter, især *kyonthli*).

Hans Hendriksen havde gode informanter i Himachal Pradesh, og mange blev hans venner for livet. Det var uspolerede mennesker, der forstod ham, som han forstod dem. Derfor kunne han også i forordet til *Himachali Studies I* skrive, at han sammen med sin hustru nød »the wonderfully light air of the hills and more than anything else the company of the loveable population living there, the charming and gay Paharis«.

Desværre forundtes det ikke Hans Hendriksen at kunne læse de varmt anerkendende og uforbeholdent rosende ord, hans fagfæller havde at sige om hans store forskningsindsats. Lad mig blot citere nogle sætninger fra dr. C. Shackle's meget grundige anmeldelse i BSOAS Vol. LII (1989), p. 167-168:

»These three volumes, together amounting to some 600 pages published over ten years, collectively comprise a magnificently full study of two Himachali dialects, based on materials collected by Professor Hendriksen in a series of field-trips extending over thirty years. The result of his prolonged dedication to the comprehensive presentation and minute

analyses of material from a peculiarly interesting region is a majestically rounded set of studies, which will command a place on the shelves of all scholars concerned with New Indo-Aryan for many years to come«.

Som forsker var Hans Hendriksen af format, som han var det som menneske. Man følte det som et privilegium at være hans ven. Og man beundrede hans mod og brændende idealisme. Når Hans Hendriksen så uretfærdighed, uret og menneskelig uanstændighed, trådte han frem og kæmpede og vidnede, om så skulle være, til skade for sig selv. F.eks. – på et højere plan – den måde, hvorpå Europas følelseskoldt ofrede de baltiske stater, og hans indignation i den anledning, en indignation, der ikke blot gav sig udslag i ord, men også i handling, ved økonomisk bistand af de trods alt beskedne midler, han havde til rådighed. Men også zigeunerne sag talte han, denne overalt forfulgte og kuede minoritet, om hvis sprog han i øvrigt skrev nogle fremragende afhandlinger.

Hans Hendriksen ville det retfærdige, det menneskeligt værdige, det ægte, og han var disse kvaliteters uforfædede advokat, også i det nære. De gamle israelitter kunne sige om en mand, at han var en *ish tamim*, en mand, der er tamim. Ordet er næsten uoversætteligt, men det betegner en mand, der er helstøbt, en mand, hvis integritet er ukrænket og ukrænelig, et renfærdigt menneske. Eller som Salme 15 udtrykker det: »Den, som vandrer renfærdigt og øver ret og taler sandhed af sit hjerte«.

הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל צֶדֶק
וְדַבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ:

Men Hans kunne kæmpe ufortrødent på alle fronter, fordi han havde tryghed bag sig, trygheden i familiens skød, hos Jasse, døtrene Tove og Anna, svigerbørn og børnebørn. Det gav ham styrke. Æret være Hans Hendriksens minde.

For gavmildt ydet hjælp står jeg i dyb taknemmelighedsgæld til dr.phil. Jens Elmegaard Rasmussen og forhv. lektor i pāli Else Pauly.

Bibliografi

Etymologien (Indogermanische Forschungen LVI, 1938, p. 21-28). Anmeldelse i Indogermanische Forschungen LVII (1940), p. 300 f. af: Alfonsina Braun, Il tessico ittita nei suoi riflessi indoeuropei (Atti dei Reale

- Istituto Veneto di scienze, lettere et arti, XCV, 2), Venedig 1936, p. 365-411.
- Undersuchungen über die Bedeutung des Hethitischen für die Laryngaltheorie (Vidensk. Selsk. Hist.-filol. Meddelelser XXVIII, 2, 1941). (Anmeldelser af Walter Couvreur (OLZ 46 (1943), p. 270-272) og af Martín Sánchez Ruipérez (Emerita 15 (1947), p. 221-225).
- Syntax of the Infinite Verb-Forms of Pāli, Copenhagen (Munksgaard, 1944). (Anmeldelse af Jules Bloch (JA 234 (1943-1945), p. 371-373) og af Louis Renou (BSL 43,2 (1946-1947), p. 23-25).
- A syntactic rule in Pāli and Ardhamagadhi (Acta Orientalia XX, 1947, p. 81-106).
- The active and the passive (Språkvetensk. Sällskapet i Uppsala Förhandlingar 1946-48, 1948, p. 61-76).
- On the meaning of Skr. bhavati (Acta Orientalia XX, 1948, p. 206-15).
- The three Conjugations in Sinhalese (BSOAS, 1949).
- The personal ending of the 2. pl. med.-pass. in Latin (Archív Orientální XVII, 1949, 1, p. 310-14).
- Zigøjnerne og deres sprog (Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala, Årsbok 1951).
- Præpositionernes syntaks i det europæiske zigøjnersprog (Festskrift L. L. Hammerich, Gads Forlag, København 1952, p. 130-139).
- Two Problems in Indo-Aryan (BSOAS, 1957).
- Anmeldelse af J. Brough, The Gāndhārī Dharmapada (Acta Orientalia XXVII, p. 68-74).
- Reflections on Phonematic Analysis with special regard to a Himachali Dialect (Pratidānam F. B. J. Kuiper, Mouton, The Hague, 1968).
- A Tale in a Himachali Dialect (WZKSA XVII, 1973, p. 111-116).
- Review of R. L. Turner, A comparative dictionary of the Indo-Aryan languages (Acta Orientalia XXXVII, 1976, p. 304-08).
- Himachali Studies, I. Vocabulary, 1973; II. Texts, 1979; III. Grammar, 1986 (Vidensk. Selsk. Hist.-filol. Meddelelser, 48,1-3). (Anmeldelse af C. Shackle (BSOAS LII (1989), p. 167-168).
- Vowel sequences in two Himachali dialects (Kalyānamitrārāganem. Essays in Honour of Nils Simonsson, 1986, pp. 99-103).
- A language group and its position: thoughts of linguistic relationship (Acta Linguistica Hafniensia Vol. 20, 1987, p. 29-53).
- A Himachali Tale with Linguistic Notes, especially on the Sentence Position of the Verb (Indologica Taurinensia XIV, 1987-88, Colette Caillat Felicitation Volume).

P. Brandon Reiberg.

Poul Brandt Rehberg

29.3. 1895-5.4 1989

Af Hans H. Ussing

Paul Brandt Rehberg blev født i Middelfart den 29. marts 1895 som søn af manufakturhandler Adolf Rehberg og hustru Jakobe, født Brandt. Han studerede naturhistorie og geografi med kemi og fysik ved Københavns Universitet og blev cand.mag. i 1921. Samme år blev han ansat som assistent ved Zoofysiologisk laboratorium (leder professor August Krogh). De første afhandlinger fra hans hånd handler om emner, som August Krogh havde gjort aktuelle, nemlig kapillærkarrenes fysiologi og virkningen af insulin (Krogh havde under et besøg i Canada hos insulinets opdagere opnået tilladelse til at fremstille insulin i Danmark, og Rehberg var med i dette pionerarbejde). Men så, i 1926, kom Rehbergs disputats: »Studies on kidney function«, som skulle gøre ham verdenskendt.

Problemerne vedrørende nyrens funktion havde naturligvis optaget forskere gennem århundreder. I 1844 fremsatte den store tyske fysiolog Karl Ludwig den såkaldte filtrations-resorptions-hypotese. Han mente, at der i glomeruli skete en ultrafiltration af blodet (eller rettere blodplasma), således at blodets proteiner blev holdt tilbage, medens vand samt alle molekyler, der var mindre end proteiner, gik igennem. På sin videre vej gennem de lange rør, som udgør nephronerne, blev så langt det meste af filtratet og de opløste stoffer op til en vis molekylstørrelse suget tilbage til blodet, medens affaldsstoffer som urinstof etc. var for store til at passere resorptionsfiltret og blev udskilt som urin. Hypotesen kom imidlertid efterhånden i miskredit. Mange indflydelsesrige fysiologer, først og fremmest Heidenhain, påpegede, at glomeruli hos et menneske måtte filtrere omkring 100 liter blodplasma i døgnet, for at nyrerne kunne udskille det faktisk udskilte urinstof. De fleste fysiologer fandt en så stor filtration uantagelig og foretrak at betragte nyren som en kirtel, der på ukendt måde udskilte urinens indholdsstoffer, medens filtrationen i glomeruli leverede vandet.

I 1920-erne begyndte der imidlertid at fremkomme målinger, der viste,

at filtrationen i glomeruli var ganske stor. Det, som Rehberg nu gjorde, var at give nøjagtige tal for filtrationens størrelse. Han valgte et kvælstofholdigt affaldsstof, kreatinin, som er så lille, at det nemt passerer filtret i glomeruli, men så stort, at det ikke kan resorberes under passagen af resten af nephronet. Dette mål for filtrationen («kreatinin-clearance») viste, at ikke 100, men nærmere 200 liter blodplasma bliver filtreret i døgnet hos et menneske. Ved systematiske forsøg under de mest varierende betingelser viste han, at metoden gav meningsfyldte resultater, og han nåede til en modificeret version af filtrations-resorptions-hypotesen, idet nyren for visse stoffers vedkommende faktisk opfører sig som en kirtel.

Der er imidlertid en ganske interessant historie bag historien.

Allerede et par år før disputatsen var Rehberg nået frem til sine hovedkonklusioner ved at regne på data publiceret af andre forskere, som blot ikke havde draget de rette konklusioner. Rehberg skrev en afhandling om sine beregninger og sendte den til et anerkendt tidsskrift. Han fik imidlertid manuskriptet retur fra redaktøren med den besked, at det ikke kunne antages, fordi det ikke var baseret på egne forsøgsresultater. Rehberg stod nu i den ejendommelige situation, at han kendte løsningen på sit problem, men ikke kunne publicere det. Han måtte altså hurtigst muligt gøre forsøgene. Da han ikke i en fart kunne skaffe personale og forsøgsdyr eller patientmateriale, besluttede han at udføre forsøgene med sig selv som forsøgsindivid.

Han skulle udføre nøjagtige analyser på et utal af urinprøver og tilsvarende blodprøver, udført under ekstremt høje såvel som lave vandindtagelser. Han udviklede derfor meget nøjagtige analysemetoder til bestemmelse af klorid, urinstof etc. på meget små prøver, langt mindre end man ellers anvendte i klinisk kemi. Forsøgene bekræftede tilfulde hans hypotese, og hans afhandlinger, der var basis for disputatsen, blev nu antaget og trykt. Hans kreatinin-clearance-metode indgik som et vigtigt instrument i nyrefysiologien.

I de følgende år diskuteredes metodens berettigelse og begrænsninger voldsomt, navnlig i U.S.A., hvor stærke grupper forsøgte at finde andre stoffer end kreatinin til brug ved clearancebestemmelser. Diskussionen mandede ud i, at kreatinin under de fleste betingelser er vel anvendeligt til formålet. I denne diskussion deltog Rehberg selv kun i meget begrænset omfang.

De resultater, han havde opnået, havde vel gjort ham kvalificeret til en chefstilling, hvor han med en passende stab kunne have deltaget i den nævnte diskussion. Men i de år hang nye stillinger ikke på træerne. Han

søgte, men fik ikke en ledig stilling som chef for Finseninstituttets kliniske laboratorium. Faktisk var det noget af en bedrift, at det lykkedes August Krogh at få oprettet et lektorat i zoofysiologi til Rehberg, ovenikøbet med sæde i fakultetet, men mere kunne der ikke skaffes i den omgang.

Zoofysiologisk laboratorium var i den periode centrum for intens forskningsaktivitet med mange udenlandske og indenlandske gæster. Rådgivning og vejledning af disse mange unge forskere lagde beslag på meget af Rehbergs tid, og det var en opgave, som han var eminent egnet til på grund af sin enorme viden og lysende intelligens. Vel aftog antallet af publikationer under hans eget navn i den periode, men hans indflydelse på den videnskabelige debat inden for fysiologi og medicin var stor. Han var således en både frygtet og beundret opponert ved disputater og kom ofte med vægtige indlæg i de videnskabelige selskaber. Blot et enkelt eksempel ud af mange:

En udmærket dansk zoolog havde gjort en mærkelig iagttagelse: Hvis man betragter størrelsesfordelingen inden for en bestemt dyregruppe, f.eks. rovfugle, vil man finde, at størrelsesgrupperne ikke er normalt fordelt. Der er forholdsvis få i gruppen af meget store og forholdsvis flere end forventet af normalfordeling jo længere man gik ned i størrelse. Hvis man derimod tog logaritmerne af længden, så viste det sig, at disse udviste den symmetriske klokkeform, som er karakteristisk for normalfordelingen. Han fandt, at det samme gjaldt et stort antal dyregrupper og kom til den konklusion, at det drejede sig om en biologisk grundlov. Således måtte afvigelser fra den skyldes, at man betragtede en dyregruppe, der ikke naturligt hørte sammen. Undersøgelsen blev publiceret og skulle forelægges i Biologisk Selskab. Tilhørerne lyttede andægtigt og interesseret. Så bad Rehberg om ordet: »Jeg har læst afhandlingen med stor interesse, men efter gennemlæsningen kom jeg til at se på min datters dukker. Deres størrelser var også skævt fordelt, men logaritmerne viste sig at være normalfordelt. Så så jeg ud ad vinduet og fandt, at de skorstenene, som var i synsfeltet, fulgte den samme lov. De danske øer viste sig også at passe med teorien«. Og så kom grundskuddet for den biologiske lov: »Denne lov gælder også for Færøerne«. Hvad Rehberg ville fortælle forsamlingen var jo, at normalfordeling af målinger kun kan forventes, hvis chancen for en vis afvigelse fra middelværdien er lige stor i opadgående og nedadgående retning. Medens man godt kan tænke sig et rovdyr, der er to meter længere end en huskat, kan man jo ikke tænke sig et, der er to meter kortere. Jeg tror ikke, at nogen, der var tilstede ved mødet, glemmer den belæring.

Det var i det hele taget et særkende for Rehberg, at han ikke kunne fordrage uklarhed og dårlig logik. Måske var det til tider en hæmsko for hans egen forskning, at han så klart på forhånd kunne se vanskelighederne og usikkerhederne ved en vis strategi, men denne kritiske sans gjorde ham samtidig så værdifuld som rådgiver, og han var uhyre positiv over for andres forslag, hvis han kunne se, at projektet kunne se ud til at ville lykkes. Han var i det hele taget resultatsøgende. De mange, som har siddet i bestyrelser og udvalg sammen med ham, vil kunne bekræfte dette. Jeg husker selv møder i fakultetet, hvor forslag stod mod forslag, og forhandlingerne forekom resultatløse. Så bemærkede jeg pludselig, at Rehberg, som intet havde sagt, sad og skrev på et stykke papir under bordet. Så bad han om ordet og sagde: »Jeg vil foreslå følgene til vedtagelse«, og så forelå der en formulering, som alle kunne tiltræde, og sagen var afsluttet. Hans evne til at undgå overilede ord var legendarisk, men den var tillært. Han har fortalt mig, at han engang i sin ungdom forløb sig, og at han derefter lovede sig selv, at det aldrig skulle ske igen.

Som naturligt var, overtog Rehberg i 1945 lærestolen i zoofysiologi, efter at August Krogh faldt for aldersgrænsen. Indtil sin egen pensionering i 1965 fortsatte han sin virksomhed som højt skattet lærer og vejleder af unge forskere, men derudover kom hans store evner dansk forskning til nytte i form af hans medlemskab af fondsbestyrelser, kommissioner og udvalg. Han var således medlem af Carlsbergfondets direktion fra 1960 og formand for den i 1969 under sammenlægningen af Carlsberg og Tuborg bryggerierne, hvorefter han var næstformand indtil 1970.

Blandt de offentlige funktioner skal blot nævnes medlemskab og mangeårigt formandsskab i Atomenergikommissionen. Vigtigere måske end hans officielle funktioner var hans personlige kendskab med betydningsfulde toppolitikere. Der er ingen tvivl om, at han med disse personlige, direkte kontakter med politikere bidrog væsentligt til den forståelse for forskningens betydning, der i en periode gav sig udtryk i dansk forskningspolitik.

Rehbergs deltagelse i modstandsbevægelsen under den sidste verdenskrig skal ikke omtales her. Kun skal det nævnes, at han under fængselsopholdet i Shellhuset blev udsat for grov tortur uden at røbe væsentlige hemmeligheder. Faktisk var hans ryg det eneste bevis for, at der i Shellhuset havde fundet tortur sted, idet de andre ofre var døde af torturen. Han har selv fortalt mig, at det alene var hans kendskab til fysiologi, der

havde gjort det muligt for ham at overleve. Faktisk har overlevelsen nu også været betinget af hans viljestyrke og menneskelige integritet.

Poul Brandt Rehberg var en højt begavet forsker, en fremragende lærer og et stort menneske. Æret være hans minde.

Summary of the Yearbook 1989-90

Members

In the course of the Academic year 1989-90 the Academy lost one of its members from the Natural Sciences Class. The obituary will be read during the coming Academic year. His passing is indicated by a † before his name in the list of members on p. xx.

In April 1990 nine Danish members and nine foreign members were elected, all to the Natural Sciences Class. At the end of the year the Academy had 214 Danish members (84 in the Humanities Class and 130 in the Natural Sciences Class) and 270 foreign members (93 in the Humanities Class and 177 in the Natural Sciences Class).

Officers of the Academy and members elected to commissions and to Danish committees of international bodies are listed on pp. 40 ff.

Meetings

The Academy met fifteen times in the course of the past Academic Year and the following papers were read:

12.10.

Ekrem Akurgal: Griechische archaische Kunst in Kleinasien. See page 63.

Peter Nansen: From Cowpat to Biotechnology – Perspectives of Parasitological Studies.

The development of parasitic roundworms in cattle dung plays a crucial part in their transmission from animal to animal. A series of biotic factors in the pat may markedly influence the development and spreading of the roundworm larvae. Among the large group of microfungi some species may inhibit while others may promote transmission of the larvae. As part of an ongoing biotechnology study, it is being determined to what extent predacious fungi may be applicable as biological control agents. The presentation also included examples of anti-parasitic drugs which may negatively interfere with dung ecology and degradation.

26.10.

Tage Kaarsted: Captain H. N. Andersen, Admiral A. de Richelieu, the East Asiatic Company and Denmark.

Based on newly discovered sources, the lecture presented the network established by H. N. Andersen and Richelieu in Bangkok. This network was of commercial importance for the establishment of the East Asiatic Company in 1897 and its expansion and it also influenced Danish politics.

Anders Reiz: The Danish reflector at La Silla as an astrometric facility.

The optics in large and medium-sized astronomical telescopes manufactured during the last quarter of a century has almost exclusively been shaped so that two of the most disturbing aberrations, spherical aberration and coma, are made equal to zero, while astigmatism and field curvature remain. The optics in the Danish 1.5 m reflector at La Silla, Chile, has been manufactured according to this principle.

By locating a thin aspherical plate close to the telescope focus, a considerably enlarged flat field can be achieved without introducing any residual aberrations.

The long focal length, close to 13 m, in combination with the enlarged flat field, would make the telescope an ideal instrument for high precision astrometry.

This has been confirmed from extensive observations, in which positions for altogether 3487 stars in 14 open clusters in the southern sky have been determined. The initial accuracy compares favourably with the most accurate optical results obtained hitherto.

A few examples were given, illustrating how high precision etc astrometry may contribute to throwing light on astrophysical problems.

9.11.

Erling Ladewig Petersen: The European Power-state, 1300-1700 etc.

Participation in the Scandinavian 'Power-state-project' (1984-90) has made necessary definitions of current frame-concepts like 'domain-/tax-state', 'military state' and 'bureaucratic state', all of which have been applied in international research work in order to characterise the early modern state. The lecture discussed these labels, and, of course, the very notion of the power-state, its structural meaning, implications and limitations in Europe 1300-1700.

Peter Sigmund: Cold Evaporation and Dry Chemistry: The Process of Sputtering and its Applications in Basic Research.

Sputtering is the common name of a number of physical and chemical processes which cause a material to erode under atomic-particle bombardment. The phenomenon was discovered in the middle of the last century, but it took about a hundred years to clarify the processes on an atomic scale and to make predictions that could be verified experimentally. As a reward, there is now a wide range of applications of sputtering phenomena in almost all fields of natural sciences.

23.11.

Søren Egerod: Grammar – the Bare Essentials.

The Danish title of this paper translates as ‘the skeleton of grammar’, going back to the title of a Danish grammar of the last century. The paper has a more universal aim, but attempts to preserve the idea of utter conciseness. The material primarily represents the languages of which the lecturer has firsthand knowledge. It is shown how the common tools – a handful of basic relationships – are not even all applied in all languages, whereas their applications are too numerous to be easily listable. The connection between the semantic content of a sentence – proposition or drama – and its grammatical structure varies enormously from language to language. The actants are clad in a variety of garbs. Such differences – and similarities – are main constituents of linguistic typology.

Bent Christensen: Are Evolutionary Changes mainly caused by Random Drift or by Directive Selection?

Ever since Darwin and Wallace proposed the theory of natural selection it has been a matter of debate whether evolutionary changes due to this directive force are in fact extensive compared to those due to change. The discussion extends from major evolutionary events down to detailed processes at the genetic level. The main aspects of this controversy were outlined.

7.12.

P.J. Riis: In memory of Mogens Gjødesen. See page 147.

Abraham Pais: Reflections on Bohr and Einstein. See page 66.

Thorsten Andersson: The Semantic Structure of the Old Germanic Personal Names. Names such as *Ingemar, Ragnhild, Björn, Gudrun, Eskil, Dan, Knut* have their roots in the old Germanic tradition of personal names. The lecture discussed the original meaning of such names. Many of them originate in the world of strife and heroes, not only male names but also female names and this has given rise to a great deal of discussion. Other names originate in the world of religion, others again in the temporal world. The question of the original meaning of the names, however, is obscured by the Germanic variation principle which implies that first and second elements are interchanged without regard to the meaning of the new combinations. A discussion of the history and dissolution of the variation principle ended the lecture.

11.1.

Troels Dahlerup: Old Wine in new Bottles.

In the course of the Danish Reformation in 1536 Canon Law and ecclesiastical jurisdiction were abolished but a new moral code was not established until the ordinances of 1617 and 1629.

The legal vacuum after 1536 has been insufficiently studied, although studies in the area may shed new light on little known late medieval customs and contribute to finding the background for and the origins of the legislation in the reign of Christian IV.

Through selected case histories and descriptions of local usages it is possible to trace considerable continuity in legal practice and tradition, which survived where it was possible to revise and update the ideological arguments.

Francesco Blasi: The Mechanism of Plasminogen Activator Functions in Normal and Pathological States. See page 66.

25.1.

Christian Berg: Orthogonal Polynomials and Moments.

The classical orthogonal polynomials associated with names like Hermite, Laguerre and Legendre are of great importance in mathematics and physics. In the last decade the theory has developed considerably. New applications have presented themselves, new classes of orthogonal polynomials have been discovered, and attempts have been made to

extend the theory to polynomials of several variables. The paper treated parts of this development.

F. J. Billeskov Jansen: Humanitas Christiana.

As an introduction to a forthcoming edition of Niels Hemmingsen's Funeral Sermon over Herluf Trolle (1565), examples were given of the connection between Lutheran piety, classical scholarship and the community interests of the nobility. Niels Hemmingsen's relationship to Sophocles, Augustine and Melancthon was described. The book appeared in May 1990 under the same title as this paper.

8.2.

Finn Surlyk: The Geology of Denmark – in a Different Way.

Selected examples from the geology of Denmark show a wide range of highly dynamic processes ranging from large-scale plate tectonic processes over mass extinction, annual flowerings of calcareous plankton to algal toxination of shallow lagoons. Tidal periodicities are demonstrated for deposits 200 million years old, and orbitally forced rhythms in chalk reflect 20,000 and 40,000 year cycles within the Milankovich frequency.

Flemming Lundgreen-Nielsen: Claus Christoffersen Lyschander, Poetical Reporter of King Christian IV.

C. C. Lyschander (1558-1624) – parson, rural dean, royal historiographer and poet – in his writings covers several contemporary topics: the expansion of the Scandinavian nobility, the Danish expeditions to Greenland, the establishment of a royal naval base in Copenhagen, the conquest of the Swedish fortress Kalmar and the election of an heir to the throne and the ensuing homage ceremony.

Lyschander's poetical works feature a fascinating mixture of old and new trends. He expresses himself exclusively in the form of the late medieval rhyming-chronicle. His main themes, however, are astonishingly modern. In an age in which literature and the arts are dominated by the Lutheran state church, he advocates an optimistic humanism that is also characterised by a high opinion of the Danish kingdom and its citizens. Lyschander especially emphasises the will and innate ability of man to take action in a bold and daring manner. The paper portrayed this sturdy old poet from the happy years of the reign of King Christian IV.

The lecturer, in collaboration with research librarian Erik Petersen, has edited Lyschander's *Digting 1579-1623 I-II*, which appeared in 1989.

22.2.

Kristof Glamann: 'The Public Spirit'.

As an industrial entrepreneur J. C. Jacobsen of Carlsberg was a pioneer. Besides, he is the greatest private philanthropist in Danish history. Among his initiatives are the Carlsberg Foundation, 1876, and the Museum of National History at Frederiksborg Castle, 1878. In Jacobsen's own words it was 'the Public Spirit' that moved him.

The paper analysed the driving forces behind Jacobsen's philanthropy, including his relations with his family, especially with his son, Carl, which are essential when trying to understand Jacobsen's decision in 1882 to incorporate his breweries into the Carlsberg Foundation, thus turning the Foundation into a company-operating body besides continuing its grant-issuing activities. The paper was based upon a biography of Jacobsen recently published.

Axel Michelsen: The Dance Language of Honey Bees, studied with the aid of a mechanical model.

The dances of honey bees signal the direction and distance to food sources and are performed in the dark. It has been suggested that the bees may perceive the parameters of the dance by touching the dancer (as in Blind Man's Buff). An alternative possibility is that the bees perceive the air currents close to the dancer, without touching her. This hypothesis has been tested with the aid of a model which simulates the dance and the air currents. The bees are recruited by the model and follow its instructions as to where to fly. The model is used for investigating the role of individual dance parameters in the transfer of information.

8.3.

Kai Hørby: One Day in 14th-Century Gubbio.

The City of Gubbio, the *Eugubium* of Ancient History, is one of the centres in the region of Umbria in Central Italy. Until the middle of the 14th century, the city belonged to the Papal State, situated as it was near its border with the Duchy of Urbino. 12th-century Gubbio had been dominated by its Bishop, who was to become Saint *Ulbaldud*, later Patron of Gubbio and one of the saints who enjoyed European fame in the Later

Middle Ages. In the 14th Century, Gubbio was a *commune*, according to the standards of coeval Florence. Accounts of the proceedings of Eugubine government are extant for the years 1326-27 and 1337-38, years in which inner conditions in the Papal State were marked by the fact that the Popes were away at Avignon. The events of one single day in 14th-century Gubbio were accounted for, and their perspectives sketched.

22.3.

Rüdiger Schmitt: Ernst Kuhn and Vilhelm Thomsen. Aspects of their Research reflected in their Correspondence.

The Royal Library in Copenhagen holds a number of letters (from the period 1871-1917) from the German indologist Ernest Kuhn (1846-1920) to his friend, the great Danish linguist Vilhelm Thomsen (1842-1927). Similarly the University Library of Munich holds Thomsen's letters to Kuhn (from the years 1872, 1878, 1892 and 1904). This learned correspondence deals with some of Kuhn's publications and other research activities, and with some of Thomsen's most important discoveries such as the law of palatals or the interpretation of the Turkish 'runes'. The lecture presented important aspects of these letters, to be published at a later date. – The lecture was given in German.

C. K. Brooks: The Skaergaard Intrusion: Classical Geological Locality – Future Goldmine?

The Skaergaard intrusion on the east coast of Greenland is one of the most well-known geological localities in the world. Classic work by Wager and Deer in 1939 laid the foundation for much of our understanding of igneous processes. Their work has been continued up to the present day, largely by Americans. However, the recent unexpected discovery of a major gold deposit within the intrusion has demonstrated that we are far from a complete understanding of the processes involved and we have the possibility of making a significant Danish contribution to science.

3.4.

A Symposium for the Academy's Protector, Her Royal Highness Queen Margrethe II of Denmark, on the Occasion of Her 50th Birthday

Olaf Pedersen: The Genesis of Science – a Linguistic Problem.

When the early Greek thinkers abandoned the old mythological discourse on nature in favour of the idea of an immanent necessity linking natural phenomena, they were faced with the linguistic difficulty that the Greek language had no words for the gradually emerging, abstract concepts of the new scientific discourse. This problem gave rise to three different solutions. Firstly, a metaphysical discourse used words from ordinary language metaphorically in a new sense, so that e.g. the word for 'guilt' (of a criminal) became a term for the metaphysical concept of 'cause'; this was worked out in detail by Aristotle. Secondly, there was a Platonic type of discourse in which already known mathematical structures were supposed to give *a priori* information about nature. Thirdly, Archimedes and others represented a different mathematical approach in which natural phenomena are mathematically described *a posteriori* on the basis of experience and without metaphysical expressions. Through the ages natural science has made use of all the three types of discourse. However, the metaphorical and causal description has held a particularly strong position among philosophers, in consequence of Aristotle's wish to preserve a link between scientific knowledge and human wisdom, in connection with his view of mathematics as irrelevant for ethics.

David Favrholt: The Natural Sciences and their Limits.

The rapid development within the natural sciences from the 17th century until our time has raised the question whether all aspects of matter and life can be explained in terms of natural science.

The establishment of classical mechanics implied an abstraction: by considering solely the measurable, quantitative features of reality the 17th-century physicists succeeded in establishing a mathematical description of nature which, for reasons of principle, cannot give an account of all personal experiences. In the paper it is argued that neither personal experiences nor concepts such as 'subject' and 'meaning' can form part of the conceptual framework of the natural sciences. This, however, does not in any way contest the validity of the results obtained by the natural sciences. Even though all natural science presupposes a human formation of concepts which to a certain extent may be considered from an historical point of view, the results of the natural sciences are, nevertheless, often 'timeless' or 'ahistorical' and therefore not subject to the sort of historical relativism which applies to other aspects of human culture.

Holger Bech Nielsen: The Speculative Aspects of Science and the Creation of the World.

Today many physicists work on finding a theory unifying all current knowledge of the laws of nature. One such theory is the so-called Standard Model which, when combined with Einstein's theory of general relativity, may describe practically the entire field of experimentally accessible physics of today. It is not to be expected, however, that this model will be the final theory. I will discuss three suggestions for final theories, none of which constitutes the established truth. I will primarily concentrate on the notion that a unifying theory may be so incredibly complex that we cannot hope to guess it, but also that it might turn out that the details of the model are immaterial. Thus we may be able to derive the already known laws of nature almost independently of the details of the fundamental physical laws.

The difficulty in finding and establishing the truth of a unifying theory is that current experiments are limited by technology and finances to the investigation of distances down to approximately 10^{-18} m, while the more interesting proposals for unification mostly deal with distances on an enormously smaller scale, typically 10^{-35} m. One of the very few opportunities for studying such small objects consists in trying to find out what happened in the very first moment of creation. At this time temperatures were so high that particles, owing to thermal movement, possessed energies of such magnitude that they might be used for studying physics at considerably higher energies than current equipment allows. Particles with energies of this magnitude may contribute to research in extremely small objects. Knowledge about the very first moments of creation may thus tell us about the laws of nature for such objects.

Ebbe Spang-Hanssen: What are the Humanities, and in what Way do they differ from the Natural Sciences?

In Danish, as well as in German, one word covers both the humanities and the natural sciences: 'videnskab' (German: 'Wissenschaft'). Both fields have in common a search for truth based on reason, but there seem to be two fairly different traditional approaches.

By tradition, the humanities are closely connected with fine arts. However, the influence of natural science has enormously increased in the faculties of arts over the last two centuries. In this paper I first attempted to characterise traditional studies in the humanities and then to compare this tradition to the approach of the natural sciences.

Traditional studies in the humanities are mainly characterised by their relation to Humanism and to the arts. Being philological by nature, their foremost aim is to translate from one natural language into another natural language, i.e. to make the unique historical situation of one group of human beings accessible to another group of human beings. This philological tradition is a highly respectable intellectual discipline, which ought not to be neglected, although modern studies in the humanities must necessarily learn from the natural sciences in order to play the part they ought to play in a world dominated by technology.

Niels Ole Kjeldgaard: What do we know about the Origin of Life, and which Mechanisms of Life do we understand? The Contribution of Molecular Biology towards an Increased Clarity.

The ability to develop copies of themselves is a common property of all living organisms and of all living cells. Without this ability the organisms would become extinct. When searching for the origin of life on earth we must first of all concentrate on identifying molecules which possessed the property of self-replication. These archaic bearers of life, whose functions were most likely very simple, have probably disappeared during the continued course of evolution over a couple of billion years. Hopefully, modern complicated cells carry remnants which might lead back to the primitive past.

In all contemporary cells, self-replication is centered on the cellular DNA. The chemical structure of DNA makes it an ideal carrier of heredity. However, an analogous type of molecules exists: RNA functions as hereditary material in some types of virus. In all modern organisms RNA also performs a number of important tasks related to protein synthesis. Some of the proteins whose structure is determined by RNA participate as enzymes in the copying of DNA molecules and in the biosynthesis of some of the building blocks used in the DNA replication. These proteins and DNA thus form an indivisible whole, in which the existence of one subgroup is the prerequisite for the existence of the other subgroup. DNA therefore cannot have been an ideal starting point for life. Recent studies have shown that, besides their functions as carriers of heredity, RNA molecules also possess certain catalytic properties, something hitherto considered to be the case for proteins only. They can function as ribozymes.

We can therefore imagine a primitive world in which life was based on RNA alone, as the simultaneous carrier of heredity and of the machinery

of self-replication. The central role of contemporary RNA in the synthesis of protein may be a legacy of an archaic function, which might then have led to the first proteins and thus to the replacement of ribozymes by enzymes, which are more efficient and flexible.

Our knowledge of the molecular biology of contemporary cells may thus give us clues to the understanding of the course of evolution from the very origin of life through subsequent stages of development. However, it seems reasonable to assume that early – perhaps primordial – steps in the formation of a self-replicating complex of molecules have been entirely overlooked so far.

Leif Grane: Knowledge and the Human Aspect: Unity and Diversity.

Against the background of the previous papers, the conclusion is that there are inherent differences between the natural sciences and the humanities which cannot be removed. The fundamental difference is that the humanities – as opposed to the natural sciences – are dependent on the historicity of man. This difference arose in antiquity and thus the entire intellectual history of our culture is important to our subject. An outline of this history will be presented in order to illustrate the difference. It is not, however, a question of two cultures: the gap between the two basic types of knowledge ought not to be seen as a chasm. Both areas deal with independent realities: i.e. non-human nature and the life and traces of culture. Since our historical existence is not only a prerequisite of humanistic knowledge but also a basic foundation for all human life, it also concerns natural scientists: without historical awareness we are at the mercy of the incidental ideas and conceptions of our time. As scholars we are bound together by the need for discovery and a commitment to truth. We are unified in our commitment, which finds expression as a basic idea for universities and learned societies.

19.4.

Jes Asmussen: In memory of Hans Hendriksen. See page 157.

Igor Ryabchikov: Geochemical Differentiation of the Earth's Mantle: Experimental Evidence. See page 74.

3.5.

Olaf Olsen: In memory of Poul Eller. See page 135.

Rodney Cotterill: Neural Networks and Neural Networks.

In recent years, we have witnessed an almost explosive increase in theoretical work on neural networks. But there appears to be a certain amount of confusion as to what this term actually implies, for it is certainly not the case that all these efforts are applicable to real brains. Some of the networks currently under investigation should rather be regarded as brain-inspired computational strategies, and although these are exciting in their own right, they do not necessarily shed any light on the manner in which the cerebral cortex functions. In this paper, these computational strategies were described and also the more difficult task of modelling their biological counterparts.

17.5

Hans H. Ussing: In memory of Poul Brandt Rehberg. See page 171.

Niels A. Lassen: Senile Brain Disease.

In addition to the normal aging process of the brain characterized in particular by benign, simple forgetfulness there exists a number of progressive senile *brain diseases* affecting approximately 5% of the elderly. Most common are Alzheimer's disease and multiple arterial occlusions (minor 'strokes'). The paper focussed on the exploration of the senile brain diseases using radio-isotope-tomography, a technique similar to the Röntgen tomography, the so-called CT scanning. Possible preventive or therapeutic measures were mentioned. There can be no doubt that mental and physical activity is to be recommended: this will not arrest the progression of the diseases, but it influences their manifestations. Treatment of high blood pressure is also of importance, while there are no indications that dietary measures are of significance.

Jakob Balling: The History of Christianity and the Study of Poetry: an interactive relationship.

The study of the poetic formulations of Christian beliefs and doctrines provides a useful angle for research in the general field of Christian history. Conversely, the study of Christian history – specifically the history of Biblical interpretation – contributes usefully to the understanding of the poetical works. The paper attempted to illustrate this interaction by means of examples derived from a reading of Dante's and Milton's »theological« epics.

In the course of the Academic year 1989-90 the Committee for External Activities in Denmark arranged a series of lectures for the public. The working title for the series was »Research of Topical Interest« and the titles of the lectures were:

- 09.10. Associate Professor, dr.scient, Ove Poulsen: The Laser and its Applications in Natural Sciences.
- 23.10. Professor, dr.phil. Per Øhrgaard: History, Identity and Literature in Contemporary Germany.
- 06.11. Associate Professor, dr.scient. Ole G. Mouritsen: Physics of Biological Membranes.
- 20.11. Professor Lorenz Rerup: The Diffusion of Naturalism in Denmark.
- 04.12. Associate Professor, dr.med. Bent Weeke: Allergology in the year 2000.
- 29.01. Associate Professor Bodil Branner: Dynamical Systems. Chaos and Fractales.
- 12.02. Peter Nansen: Parasite Transmission in Cattle.
- 26.02. Associate Professor Vibeke Winge: Danish and German in Copenhagen. From Co-Existence to Conflict.
- 12.03. Associate Professor Mogens Trolle Larsen: The Hunt for the Garden of Eden.
- 26.03. Associate Professor Niels Tommerup: Genes related to the development of Cancer.

*Meetings held at the Academy
Excerpts from the Academy Diary*

Our Protector, Her Majesty Queen Margrethe II of Denmark, celebrated her 50th birthday on 16.4. 1990. The Academy's gift to Her Majesty was a symposium entitled »Videnskabens Enhed-?« (»The Unity of Knowledge-?«), held on 3.4. 1990. See p. 71.

The Alfred Benzon Foundation held its 29th symposium from 20.-24.8., and its 30th one 10.-14.6.

The Academy hosted a meeting of the Scandinavian academies on 26.10.

The Danish National Committee for The International Council of Scientific Unions held its annual meeting on 16th March.

The Scandinavian geodesists held their 11th annual conference from 7.-11.5.

The General Director of UNESCO Federico Mayor and the European

Director Krill de Capello met members of the Academy during their stay in Denmark from 25.-29.6. They asked our Academy to render assistance in providing information about conditions for education and research in Denmark. Federico Mayor presented the Academy with the Albert Einstein Medal from 1979.

The Academy hosted the COBIOTECH General Assembly from 13.-14.6. COBIOTECH is an organisation affiliated ICSU.

In the course of the Academic Year a number of national committees under the UAI and ICSU have held meetings here. In addition several meetings have been held at the instigation of members.

The Academy has issued the following publications during the past Academic Year (see p. 82 and back cover): Hist.Fil.Skr. 13; Hist.fil. Medd. 60; Biol.Skr. 35, 36, 37; Mat.Fys.Medd. 42:4.

»Videnskabernes Selskab« (Members in Denmark).

»Videnskabens Enhed-?« edited by Thor Bak and Erik Dal, see above.

The running costs of the Academy have been provided in part by:

The Carlsberg Foundation	1,333,000 DKK
A Government grant	665,000 DKK
The Danish Research Administration	430,000 DKK
Other grants	117,675 DKK

We greatly appreciate this generous support.

Union Academique Internationale, UAI
64th General Assembly, Brussels 10-16th June 1990

Academies of 27 countries were represented at the General Assembly. I represented The Royal Danish Academy of Sciences and Letters and participated in the opening and final plenary meetings and in the meetings of the 36 commissions in which the publication activities of the Union were discussed. I also, however, participated as a member of the Executive Committee and as a member of the General Assembly's »commission des affaires internes« in four meetings held by these groups. Further, I was reporter for three commissions: XII (Monumenta Musicae Byzantinae), XVIII (A critical Pāli Dictionary) and XXVI (Sylloge Nummorum Graecorum).

As in previous years the publication activities of the commissions in which the Danish Academy is involved were coming along satisfactorily.

The same goes for commission XX (Corpus Antiquitatum Americanensium), which has been revived through publications already sent out or being prepared in Belgium, Switzerland and Mexico. On the other hand, the situation in commission XXXI (Atlas Linguarum Europaea), which led to an extension of the suspension, has become so acute that it has become necessary to close down this project under UAI. Concerning commission XVIII (A Critical Pāli Dictionary), chaired by Denmark, the fact that the Carlsberg Foundation and the Danish Research Council for the Humanities will cut off their funding after the completion of vol. II.17 by the end of the year, led to a decision that in the fall of 1990 an expert conference will be held in Copenhagen to discuss the future of the dictionary. The commission received an allocation of BEF 100,000 for this purpose. The other publication commission (Monumenta Musicae Byzantinae, commission XII) chaired by Denmark was also granted financial support, BEF 50,000.

At the final plenary meeting of the General Assembly it was decided to include the following four projects under the UAI: Corpus des Antiquités phéniciennes et puniques; Nouveau Recueil complet des Fabliaux; Corpus Christianorum, Series Apocryphorum; Corpus Iuris Islamici.

Next year's General Assembly will be held in Paris from 9th to 15th of June.

Rudi Thomsen

European Science Foundation

At the meeting of the General Assembly in November 1989, Umberto Colombo (Italy) was elected president of the ESF, succeeding E. Seibold (FRG). The new president, who is the chairman of ENEA, will begin his term of office on 1st January 1991. Erik Allard (Finland) and E. W. J. Mitchell (GB) were elected as vice-presidents. Denmark's seat on the Executive Council has been passed from Bengt Algot Sørensen to Eigel Præstgaard. Bengt Algot Sørensen's term expired on 1st January 1990. The Icelandic Research Council has been admitted as a new member organisation.

The General Assembly approved the plans for establishing and institutionalising a number of European Research Conferences in accordance with the principles of the American Gordon Research Conferences. The European conferences will also, however, include the social sciences and the humanities. Close financial cooperation with the EEC is anticipated. Heinz Georg Wagner (Göttingen) is chairman of the steering group.

The General Assembly further decided to implement projects on Language typology, Regional and Urban Restructuring in Europe and Science and Society, all mentioned in the report from last year. A programme on Molecular Neurobiology of Mental Illness will be implemented during 1990, depending on the availability of funds. In the spring of 1990 two network programmes were started, Insect-Plant Interactions and Panel Studies of Households.

A survey of publications published by the ESF, or in connection with the ESF, in 1989 is to be found in ESF Communications, no. 22, April 1990, pages 33-34.

Bengt Algot Sørensen

The Danish National ICSU Committee

The ICSU membership consists of international unions and national academies or societies. The aim of ICSU is to promote international cooperation in research, and the organisation deals with both general problems and interdisciplinary research programmes.

The Royal Danish Academy is the Danish member of ICSU and Denmark is a member of every individual union under ICSU. For each union there is a Danish national committee (reports printed elsewhere). Each national committee has a member in the Danish National ICSU Committee, which is in charge of affiliation to ICSU and also concerns itself with the problems and research programmes dealt with by ICSU.

Previous reports mentioned the problems of securing free international cooperation, brought about by the boycott of South Africa. Danish policy was in opposition to the ICSU principles of securing all scientists free access to congresses and meetings, to cooperate with other scientists and to publish in and acquire international journals. Early in 1989, however, pragmatic solutions to some of the problems appeared. It is now possible to obtain advance permission for the participation of South Africans in scientific meetings, and pragmatic solutions have also been found for the international journals published in Denmark. The Danish ICSU committee received the news with mixed feelings: satisfaction that the immediate problems have been solved, but disappointment that the solution is pragmatic, rather than a formal recognition of and adherence to the ICSU principles.

One of ICSU's most ambitious projects is the IGBP (International Geosphere-Biosphere Programme on Global Change). In reports from previous years Danish activities in this area have been accounted for. As

noted in the report for 1987, Claus Hammer took it upon himself to follow developments in IGBP, helped by a background group, as the formal establishment of a national committee was rather slowgoing. At the meeting of the ICSU national committee in March 1989, we decided to establish a Danish national IGBP committee, and shortly thereafter agreement on the composition of the committee was reached with the diverse groups involved.

The next ICSU General Assembly will be held in Sofia in the first week of October 1990.

Axel Michelsen

HENVISNINGER

Fundatser:

Niels Bohr Legatet, Oversigt 1945-46, s. 39-40.

Mag. art. Marcus Lorezens Legat, Oversigt 1946-47, s. 41-43.

Professor Knud Sands Legat, Oversigt 1969-70, s. 53-56; forretningsorden, s. 65-68.

Selskabets Bidragsfond, Oversigt 1974-75, s. 56-69.

Julie von Müllens Fond + tillæg, Oversigt 1985-86, s. 159-161.

Arne og Doris Truelsens Legat, Oversigt 1985-86, s. 162.

Aksel Tovborg Jensens Legat, Oversigt 1985-86, s. 163-165.

Inge Lehmann's Legat af 1983, Oversigt 1985-86, s. 165-168.

Grundforskningsfonden, Oversigt 1985-86, s. 169-171.

Lillian og Dan Finks Fond, Oversigt 1986-87, s. 120-122.

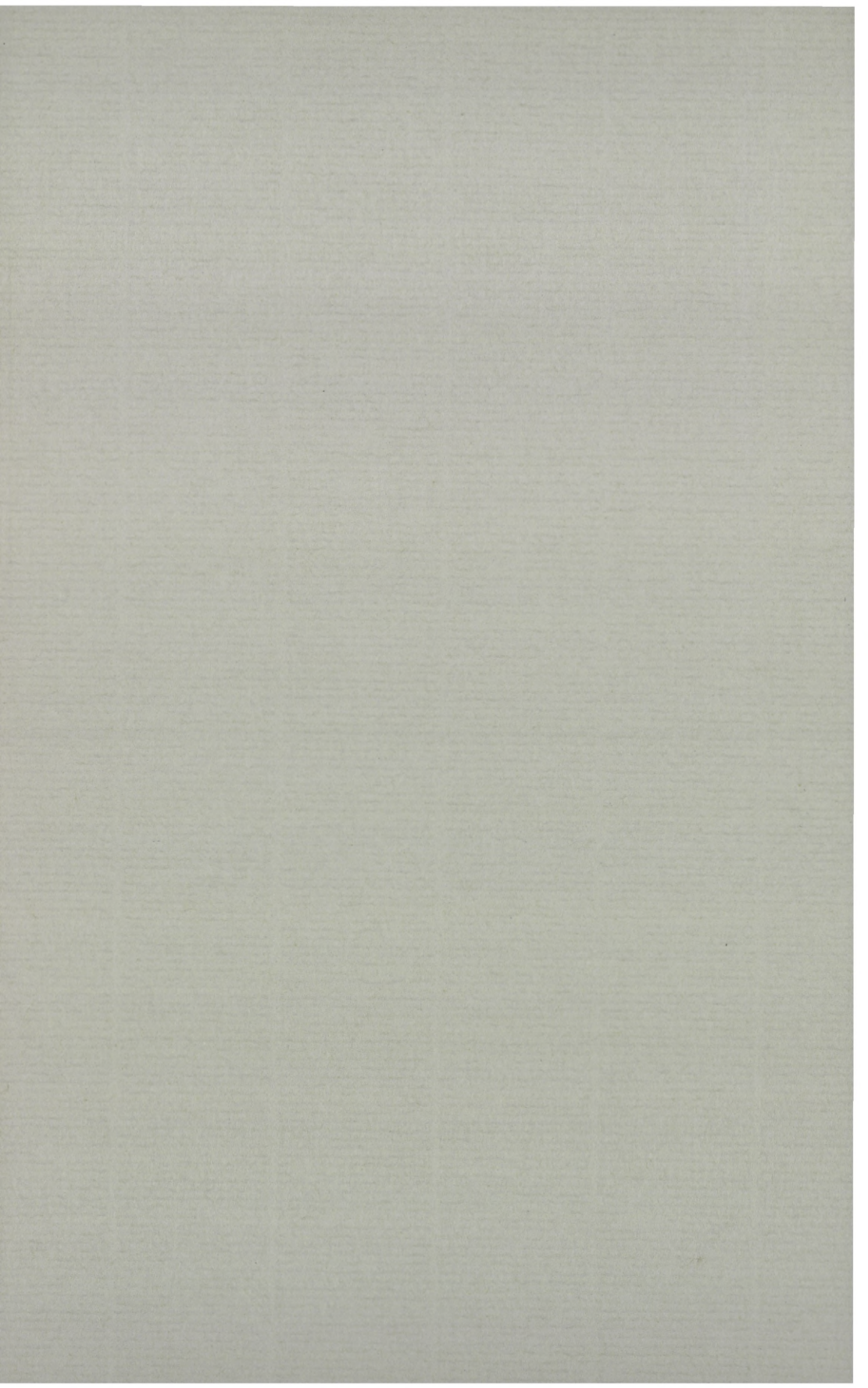
Beslutninger vedr. Niels Bohr Legatet, Oversigt 1955-56, s. 50; 1962-63, s. 61; 1964-65, s. 75; 1965-66, s. 64-65.

Fundatstillæg 1955 for Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk videnskabsmand, Oversigt 1954-55, s. 41-42; 1965-66, s. 62; 1972-73, s. 64-65.

Tillæg 1965 vedr. J. P. Suhr & Søns Legat, Oversigt 1964-65, s. 75-76.

Selskabets Vedtægter og Forretningsorden, særpubl 1977, s. 1-31.

Selskabets bytteforbindelser, Oversigt 1978-79, s. 227-255.

UDGIVNE PUBLIKATIONER 1989-90

		DDK excl. moms
	Oversigt over Selskabets virksomhed 1988-89. Annual Report with an English Summary. 1989. 239 s., 7 portrætter . . .	100,-
	<i>Historisk-filosofiske Skrifter</i>	
13	<i>Becker, C. J.</i> : Nørre Sandegård. Arkæologiske undersøgelser på Bornholm 1948-1952. 1990. 200 s.	400,-
	<i>Historisk-filosofiske Meddelelser</i>	
60	<i>Williams, A. V.</i> : The Pahlavi Rivāyat Accompanying the Dādestān ī Dēnīg. Part I: Transliteration, Transcription and Glossary. Part II: Translation, Commentary and Pahlavi Text. 1990. 357+381 pp	500,-
	<i>Biologiske Skrifter</i>	
35	<i>Srinivasan, Vijayalakshmi; Friis, Else Marie</i> : Taxodiaceous conifers from the Upper Cretaceous of Sweden. 1989. 57 pp	100,-
36	<i>Friis, Else Marie</i> : <i>Silvianthemum suecicum</i> gen. et sp. nov., a new saxifragalean flower from the Late Cretaceous of Sweden. 1990. 35 pp	70,-
37	<i>Moestrup, Øjvind; Thomsen, Helge A.</i> : <i>Dictyocha speculum</i> (Silicoflagellata, Dictyochophyceae), studies on armoured and unarmoured stages. 1990. 60 pp	100,-
	<i>Matematisk-fysiske Meddelelser</i>	
42:4	<i>Astrophysics. Recent Progress and Future Possibilities</i> . Invited reviews at a Symposium in honour of Bengt Strömberg (1908-1987) held in Copenhagen May 25-26, 1988. Edited by <i>B. Gustafsson</i> and <i>P. E. Nissen</i> . 1990. 220 pp	400,-
	<i>Serpublikationer</i>	
	<i>Videnskabernes Selskab</i> . Medlemmer i Danmark 1989. 1990. 85 s	
	<i>Videnskabernes Enhed?</i> Videnskabernes Selskabs symposium i anledning af dets protektor Hendes Majestæt Dronning Margrethe II's halvtredsårsdag 16. april 1990. Redigeret af <i>Thor A. Bak</i> og <i>Erik Dal</i> . 1990. 195 s	200,-

Pris 100 kr.

Printed in Denmark by Special-Trykkeriet Viborg a-s
ISSN 0368-7201. ISBN 87-7304-214-5